

Departament de Filosofia
IES Serra Mariola

Proposta didàctica

2023-24

Departament Filosofia

La pensadora
Belén Orta Núñez

Proposta didàctica 2023-24 Departament de Filosofia.....5

1.- Introducció general

1.1. Justificació de la programació

1.2. Contextualització general

- a. Ubicació i entorn socioeconòmic i cultural
- b. Descripció del centre: instal·lacions i recursos
- c. Oferta educativa i organització del centre
- d. Composició del Departament i assignatures que imparteix

2. Activitats extraescolars

3. Avaluació docent

4. Foment de la lectura

Proposta didàctica Història de la Filosofia 2n Batxillerat.....15

1. Introducció

2. Objectius generals del Batxillerat: perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'etapa

3. Contribució de la matèria al desenvolupament de les competències clau

4. Els sabers bàsics i la seua relació amb les competències específiques

5. Situacions d'aprenentatge i criteris per al seu disseny i el disseny de la programació d'aula

6. Atenció a la diversitat

7. Avaluació.

- 7.1. Criteris d'avaluació de les competències específiques.
- 7.2. Concreció curricular: relació entre sabers bàsics, competències específiques i criteris d'avaluació
- 7.3. Instruments d'avaluació.
- 7.4. Criteris de qualificació

8. Temporalització

Proposta didàctica Filosofia 1r Batxillerat.....41

1. Introducció

2. Objectius generals del Batxillerat: perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'etapa

3. Contribució de la matèria al desenvolupament de les competències clau

4. Els sabers bàsics i la seua relació amb les competències específiques

5. Situacions d'aprenentatge i criteris per al seu disseny i el disseny de la programació d'aula

6. Atenció a la diversitat

7. Avaluació.

- 7.1. Criteris d'avaluació de les competències específiques.
- 7.2. Concreció curricular: relació entre sabers bàsics, competències específiques i criteris d'avaluació

Departament de Filosofia
IES Serra Mariola

7.3. Instruments d'avaluació.

7.4. Criteris de qualificació

8. Temporalització

Proposta didàctica Filosofia 4t ESO..... 63

1. Introducció

2. Objectius generals de l'ESO: perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'etapa

3. Competències específiques i relació amb les competències clau

4. Relacions de les competències específiques amb altres matèries

5. Sabers bàsics de la matèria i la seua relació amb les competències específiques

5.1. Sabers bàsics i Competències específiques

5.2. Concreció curricular: relació entre sabers bàsics, competències específiques, criteris d'avaluació i competències clau

6. Situacions d'aprenentatge

6.1. Criteris per a la proposta de les situacions d'aprenentatge

6.2. Model per al disseny de les situacions d'aprenentatge

6.3. Situacions d'aprenentatge per al conjunt de les competències de la matèria

7. Atenció a la diversitat

8. Avaluació

8.1. Competències específiques i criteris d'avaluació

8.2. Instruments d'avaluació

8.3. Criteris de qualificació

9. Materials i recursos

Proposta didàctica Educació en Valors Ètics i Cívics.....80

1. Introducció

1.1. Justificació

1.2. Contextualització

2. Objectius de l'educació secundària i perfil d'eixida

3. Perfil d'eixida i competències clau: relació amb les competències específiques

3.1. Relació entre Competències clau i competències específiques

3.2. Relacions o connexions amb les CE d'altres matèries de l'etapa

4. Sabers bàsics de la matèria

5. Situacions d'aprenentatge

5.1. Criteris per a la proposta de les situacions d'aprenentatge

5.2. Model per al disseny de les situacions d'aprenentatge

5.3. Situacions d'aprenentatge per al conjunt de les competències de la matèria

Departament de Filosofia

IES Serra Mariola

6. Avaluació

6.1. Criteris d'avaluació de les competències específiques

6.2. Instruments d'avaluació

6.3. Criteris de qualificació

7. Materials i recursos

8. Atenció a la diversitat.

9. Seqüències didàctiques i temporalització

Proposta didàctica 2023-24

Departament de Filosofia

1.- Introducció general

1.1. Justificació de la programació

Donar forma a la programació del Departament de Filosofia implica tenir present que aquest document no és solament un conjunt d'elements formals necessaris, sinó també una eina que ens compromet amb la nostra tasca com a docents, és a dir, amb l'alumnat, i amb el seu creixement personal i intel·lectual. Considerem, per tant, necessari que la nostra programació siga una eina útil tant per desenvolupar els objectius i les competències clau i específiques de la matèria com per resoldre amb eficàcia les dificultats a qualsevol nivell que puguem sorgir al llarg del curs (objectius, continguts, criteris d'avaluació, metodologies, materials i recursos, temes transversals, inclús, atenció a la diversitat, etc.)

Conscients que les assignatures impartides per aquest departament sovint són considerades com excessivament teòriques, abstractes i allunyades dels interessos reals d'aquells a qui van dirigides, volem, de tots els nivells nomenats, donar importància en aquest document al funcionament de la tasca didàctica. Com farem extensiu oportunament en l'enumeració dels objectius de les nostres assignatures, un fil comú entre elles és no només, de manera general, aconseguir un aprenentatge d'habilitats, destreses i capacitats abans que uns continguts memorístics, sinó, a més a més, aconseguir que l'alumnat siga capaç d'enfrontar-se a la seua realitat social i personal amb esperit crític, reflexiu i autònom. L'èxit en la consecució d'aquest objectiu depèn en gran mesura de la metodologia didàctica emprada, i és per això que volem deixar constància de la importància que hem concedit a **instruments d'avaluació com l'anàlisi de textos, i dissertacions, la presentació de treballs o els debat i participacions orals, tant en treballs en equip com en produccions individuals.**

La comprensió del món què vivim és l'eina més eficaç per viure en ell d'una manera més plena i per això, les diverses assignatures del nostre departament utilitzen també recursos que faciliten aquest objectiu últim, però també han de posar l'alumnat en disposició a d'actuar en el món en base als coneixements i procediments, destreses i competències adquirides al llarg del curs, sempre tenint en compte el món divers en què vivim, l'emergència climàtica, social i econòmica que travessem.

Cada assignatura planteja diferents metodologies adequades a l'edat de l'alumnat i als continguts conceptuals, però en general, totes compten amb material audiovisual i amb metodologies didàctiques de discussió i reflexió suficient per a que la comprensió no siga merament acadèmica sinó també crítica i racional. En aquest sentit, considerem aquesta programació el punt de partida de la nostra tasca docent i també el document que ens permetrà autoavaluar-nos i anar millorant en la nostra tasca.

Departament de Filosofia

IES Serra Mariola

1.2. Contextualització general

a. Ubicació i entorn socioeconòmic i cultural

L'Institut d'Educació Secundària "Serra Mariola" es troba situat als afores de la població de Muro de l'Alcoi (Alacant), en la carretera que comunica amb la pedania de Setla de Nunyes. Ben a prop se situen el nou CEIP "el Bracal", el polisportiu i les dependències de la Policia Local.

L'IES presenta un caràcter "comarcal" dins del Comtat, nodrint-se amb alumnat de la població de Muro (9.326 habitants segons el cens de 2021) i altres poblacions dels voltants que acudixen al mateix utilitzant un servei de transport escolar: Alcalà de la Jovada, l'Alqueria d'Asnar, Almudaina, Planes, Alcosser, Gaianes, Beniarrés, L'Orxa, Benimarfull i Agres a més de les pedanies de Benàmer, Turballos, Setla de Nunyes, Catamarruch, Margarida i Benialfaquí.

El centre acull un volum d'immigració d'un 8% (53 alumnes front un total de 662), la qual cosa no suposa inconvenient respecte a la seua organització interna; no obstant això, compta amb un "Protocol d'atenció a l'alumnat estranger" que preveu i canalitza les seues actuacions al respecte. Dels alumnes matriculats de procedència estrangera són: 2 búlgars, 1 colombià, 1 cubana, 1 russa, 1 hondureny, 2 lituans, 2 libanesos, 32 marroquins, 3 mauritans 1 paquistaní, 1 portuguès, 1 del Regne Unit, 1 romanesa i 4 ucraïnesos.

L'alumnat prové en la seua majoria de famílies de classe social mitjana, la font d'ingressos del qual prové principalment de la indústria i sector serveis, amb algunes excepcions localitzades principalment en les poblacions de menys habitants, amb ingressos derivats de l'agricultura. Són aïllats els casos de famílies que precisen suport social, si bé encara es notaven discretament els efectes de la crisi econòmica passada, i encara estem alerta per la crisi que va originar la pandèmia del COVID-19. Hi ha una fluida comunicació amb l'Ajuntament de Muro, col·laborant en diversos aspectes i servint-se dels mitjans i recursos culturals que aquest ofereix.

Per ubicar-se en una comarca fonamentalment valencianoparlant, en el Projecte Educatiu de Centre es contempla que la llengua vehicular utilitzada serà el Valencià, encara que el curs passat ja es va aplicar el pla plurilingüe.

Arrepleguem a continuació els principals trets d'identitat que arreplega el PEC i caracteritzen al centre:

- Centre aconfessional, promou el respecte del pluralisme i dels valors democràtics.
- Obert a l'entorn físic i social a través de les diverses àrees, eixides, itineraris, participació en les festes i activitats culturals de la comunitat.
- Autonomia, innovació i projecció cap al futur.
- Renovació pedagògica amb un fort compromís de formació constant i contínua del professorat.

b. Descripció del centre: instal·lacions i recursos

L'IES Serra Mariola es distribueix espacialment a través d'un edifici central on es troba la consergeria (amb els serveis de reprografia, telefonia i atenció mèdica), la secretaria administrativa, despatxos de l'equip directiu, servei d'orientació psicopedagògica, sala de professors (amb baldes per a cada professor i ordinadors), biblioteca (també amb equips informàtics), sala d'usos múltiples (en l'actualitat redistribuït per ser utilitzat com a aules, en cas de necessitat) i saló d'actes col·lectiu amb pantalla i equip de reproducció i so.

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

Partint d'aquest edifici principal, s'encaixen tres edificis, dos d'ells amb dues altures, als quals s'accedeix mitjançant escales o ascensors reservats per als casos en què hi ha que salvar barreres arquitectòniques. Cada bloc té assignat un número identificatiu (1, 2 i 3) i entre ells estan interconnectats en la planta baixa, primera planta i segona planta. En cada bloc se situen les aules i diferents despatxos departamentals:

Bloc 1:

Planta baixa: Aula d'idiomes, Sala Usos múltiples (SUM 1 i SUM 2), Aula FPB Informàtica, Biblioteca

Planta primera: Aula d'idiomes (1.1.1.), aules 1.1.2. a 1.1.5., i departaments de Religió, Geografia i Història, Anglès, Filosofia, Llatí i Grec, Francès, Valencià i Castellà.

Planta segona: Aules 1.2.1. a 1.2.5., Aules de Música 1-2, Aula de Pedagogia Terapèutica i aula d'informàtica FP Bàsica

Bloc 2:

Planta Baixa: Aules 2.0.1. a 2.0.5., Tecnologia 1-2

Planta primera: Aules 2.1.1. a 2.1.5., Laboratori i departament de Biologia, Departament i laboratoris de Física i Química, Departament Matemàtiques.

Planta segona: Aules 2.2.1. a 2.2.5., Aules i Departament d'Educació Plàstica i Visual, aules 2.2.6. i 2.2.7. de 3r i 4t ESO de PMAR

Bloc 3

Planta baixa: Aula de Geografia i Història, Sala d'Infocole, Associació de mares i pares d'alumnes (AMPA), Departament de Cicles formatius, taller i aula de Confecció, taller i cuina i aules de Gestió administrativa i Turisme.

Comptem amb videoprojector i equip de so en totes les aules des del curs anterior, per a recolzament de la funció docent regalats per l'AMPA.

A l'extrem nord de l'edifici principal hi ha un accés que, a través d'un corredor semicobert, comunica amb el gimnàs (amb vestuaris, pista de bàsquet i vòlei, o zona d'exercicis coberta) i amb les pistes d'activitats esportives, annexes a la zona d'esplai del centre.

En edifici separat es troba la cantina, amb serveis de restauració destinats a l'alumnat, la vivenda de la conserge i els serveis exteriors.

La zona d'esplai s'estructura en cinc espais diferents: pistes esportives a la part nord, annexes a la zona del gimnàs, zona entre blocs, amb corredors amplis a l'aire lliure, zona central amb una rotonda amb bancada correguda i envoltada de la zona ajardinada que s'aprofita per als tallers mediambientals i de microvinya, la zona situada entre la cantina i l'entrada a l'edifici principal, que està semicoberta, i per últim, la zona d'entrada a l'IES.

c. Oferta educativa i organització del centre

L'IES Serra Mariola imparteix, en horari diürn, estudis d'ESO, PDC3, PDC4, FPB Informàtica, a més de: Batxillerat científic, tecnològic i humanístic i cicles formatius de grau mitjà i superior, que durant el present curs 2023-24, s'estructura de la següent manera:

- 1CFGS de Guia informació i assistència turística: 6 alumnes

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

- 2CFGS d' Agències de viatges i gestió d'esdeveniments: 12 alumnes
- Cicles formatius (grau superior): Animació Turística: Informació i Comercialització Turística
- 1CFGS de Vestuari a mida i d'espectacles: 17 alumnes
- Cicles formatius (Grau Mitjà): Confecció i moda

El calendari d'avaluacions i lliurament de notes per al curs acadèmic 2021-22, és el següent:

Avaluacions inicials: 27,28,29 i 30 de setembre

1a. Avaluació

Període: Del 11/9/2023 fins el 5/12/2023

Últim dia per a posar les notes: el dia abans de la sessió d'avaluació fins les 00h

Avaluacions: 28,29,30 Novembre i 4 de desembre de 2023

Lliurament de notes: dimarts, 5/12/2022

2a. Avaluació

Període: Del 5/12/2023 fins el 15/3/2024

Últim dia per a posar les notes: el dia abans de la sessió d'avaluació fins les 00h

Avaluacions: 11, 12, 13, 14 de Març de 2024

Lliurament de notes: 15 de Març de 2024

3a. Avaluació

Període: Del 15/3/2024 fins el 21 de juny de 2024

Últim dia per a posar les notes: el dia abans de la sessió d'avaluació fins les 00h

Avaluacions: 13-20de juny de 2024

Lliurament de notes: 21 de juny de 2024

El claustre docent està format per un total de 87 professors, (incloent-hi 2 psicopedagogues i l'especialista en psicologia terapèutica). El personal no docent està constituït per 2 administratives, dos conserges, 4 netejadores, a més d'una netejadora més durant l'horari escolar, els serveis de jardineria (dependents de l'Ajuntament de Muro) i la concessió de la cantina.

L'equip directiu està format per:

- Vicent Nàcher (Director).
- Cristina Cloquell (Cap d'estudis)
- Lia Sanjuán (Vicedirectora)
- Mª Carmen Vilaplana Pérez (Secretària).

A més, comptem amb diverses tasques de coordinació , al cap de les quals durant aquest curs estan el següent professorat:

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

- coordinador d' ESO I COVID (Rafael Enguix),
- coordinadora de igualtat i convivència (Betlem Sala Escrhuela),
- coordinador de formació en centres (Antonio García Alborch),
- coordinador d'aules de Informàtica (Jaime Tortosa Vallés)
- coordinador TIC (Vicente Nàcher Soler)
- coordinador del Banc de Llibres (Margarita Cloquell),
- coordinadora de Biblioteca (Loles Sanjuán Juárez),
- coordinador de Xarxes Socials (Jordi Prats González).

Els òrgans de govern i participació estan constituïts, com és preceptiu, per:

- El Consell Escolar: format per alumnes, pares, professorat, representants municipals, associació d'empresaris, director, cap d'estudis i secretària (Amb veu, però sense vot)
- El Claustre de professors
- La junta de Delegats
- L'Associació de Mares i Pares (AMPA)

d. Composició del Departament i assignatures que imparteix

Durant el present curs, les assignatures i cursos es distribueixen entre els membres del Departament de la següent manera:

VICENT NÀCHER			
Assignatura	Nivell	Grup	hores
Història de la Filosofia	2n Bat	A	3
Història de la Filosofia	2n Bat	B	3
Càrrec directiu			12
TOTAL			18

LOLES SANJUÁN			
Assignatura	Nivell	Grup	hores
Filosofia	1r Bat	A	3
Filosofia	1r Bat	B	3
Ed. Valors ètics i cívics	4t ESO	B	2
Ed. Valors ètics i cívics	4t ESO	A	2
Tutoria	4t ESO	A	2
Atenció educativa	4t ESO	A	1
Atenció educativa	4t ESO	B,D	1
Cap Departament			2
Atenció Biblioteca			2
TOTAL			18

Inmaculada Palop			
Assignatura	Nivell	Grup	hores
Ed. Valors ètics i cívics	4t ESO	C	2
Ed. Valors ètics i cívics	4t ESO	D	2
Ed. Valors ètics i cívics	4t ESO	PDC4	2
Atenció educativa	4t ESO	C	1
Filosofia	4t ESO	A,B,C,D	2
TOTAL			9

2. Activitats extraescolars

Curs/Grup	Descripció	Data	Lloc	n.º dies
4t ESO	Xarrada interactiva: Les matildes	1a avaluació	Saló d'actes	1
4t ESO	MicromaQué? Clown teatre	Març	Casa Cultura	1
4t ESO, 1r Bat	Lliga debats secundària i Batxillerat	Gener Abril	Alacant València	2 2
Filosofia 4t ESO, 1r i 2n Bat	Teatre: té con Kant (Inversa Teatro)	2a aval	Casa Cultura	1
4t ESO	Malamor Clown teatre	3a aval	Saló d'actes	1
FILOSOFIA 1r Bat	MuVIM La aventura del pensamiento	3a avaluació	València	1

3. Avaluació docent

L'avaluació final del procés d'ensenyament-aprenentatge és, sense dubte, un element bàsic de la pràctica docent. Només a través d'aquesta mesura podrem revisar i millorar els processos que hem dut a terme durant un període lectiu determinat (una seqüència didàctica, una avaluació o tot un curs). Es tracta d'analitzar la informació obtinguda al final d'aquests períodes i reflexionar sobre l'assoliment dels objectius proposats a l'inici del procés. En aquesta avaluació valorarem el nivell d'assoliment d'aquests objectius pel que fa, entre altres aspectes, a les competències bàsiques i específiques per part de l'alumnat, així com, sobretot, la pròpia pràctica docent, analitzant tant aquells aspectes que han funcionat millor com aquells altres que no han tingut els resultats previstos segons la nostra proposta didàctica i segons la programació d'aula establertes a l'inici del procés.

L'únic objectiu és millorar aquells aspectes que no han tingut el resultat que esperàvem i substituir-los per nous procediments que puguin adaptar-se a les condicions canviants del context educatiu. És clar que aquest context no pot ser previst d'antuvi amb totes les variables possibles i

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

que, a més a més, com acabem d'assenyalar és canviant. Per això, la llei ens proposa actuar amb la flexibilitat necessària per poder ajustar la nostra intervenció didàctica a les circumstàncies concretes. Recordem que el centre d'aquest procés ha de ser l'alumnat i que, per tant, és aquest l'element del procés d'ensenyament-aprenentatge que ha de tindre prioritat a l'hora de programar els procediments que haurem de posar en pràctica per a aconseguir la seua progressió i millora en l'assoliment dels objectius.

Així doncs, l'avaluació de les intervencions didàctiques permetrà establir el seu nivell d'eficàcia i modificar, si és el cas, objectius, situacions d'aprenentatge i mesures diverses proposades a la nostra proposta didàctica i a la nostra programació d'aula. Aquesta avaluació de la nostra pràctica docent ha de ser un exercici continu per tal de detectar de manera immediata els problemes que van sorgint a l'aula diàriament, així com les causes que els provoquen, i poder redirigir el procés adaptant-lo a les necessitats educatives del nostre alumnat.

(1 = mai, 2 = a voltes, 3 = sovint, 4 = sempre o quasi sempre)

Avaluem la programació	1	2	3	4
La programació s'adequa al context de l'alumnat.				
La programació és una referència com a guia de la pràctica docent.				
La programació s'adequa a la línia pedagògica del centre.				
La programació considera els interessos de l'alumnat.				
La programació té en compte el nivell de desenvolupament de l'alumnat				
La programació inclou competències bàsiques i específiques.				
La programació inclou criteris d'avaluació.				
La programació inclou diferents situacions de aprenentatge				
La programació té en compte mecanismes de suport per a la inclusió de l'alumnat.				
La programació resulta un instrument pràctic.				
La programació inclou les propostes de millora del curs anterior.				
Fem un seguiment periòdic de la programació.				

Valorem el pla d'activitats complementàries	1	2	3	4
La programació té previstes eixides i activitats complementàries.				
Les activitats complementàries estan relacionades amb la programació.				
Les activitats complementàries estan incloses en la programació d'aula.				
Fem una valoració de cada activitat a la seua finalització.				
L'alumnat té una actitud positiva respecte a les activitats proposades.				

Departament de Filosofia
IES Serra Mariola

Les famílies valoren positivament aquestes activitats.				
En les activitats impliquem als organismes culturals i a les institucions de la localitat.				

Valorem la pràctica docent	1	2	3	4
A l'inici de les seqüències didàctiques				
Hem explicat a l'alumnat els objectius de cada seqüència didàctica.				
Hem comprovat que l'alumnat té clars els objectius de cada seqüència.				
Hem distingit els objectius bàsics dels objectius desitjables.				
L'alumnat comprén la utilitat del que aprendrem (per què i per a què).				
Partim dels coneixements previs de l'alumnat.				
Relacionem els continguts de les seqüències didàctiques amb els de cursos anteriors i d'altres assignatures.				
Hem temporalitzat les sessions de cada seqüència didàctica.				
L'alumnat és conscient d'aquesta planificació.				
L'alumnat és sabedor dels criteris d'avaluació i de qualificació.				
L'alumnat és sabedor dels procediments d'avaluació i de recuperació.				
Durant les seqüències didàctiques				
Tenim en compte les experiències de l'alumnat.				
Connectem el que estem aprenent amb la seua experiència quotidiana.				
Presentem els continguts de manera coherent i donem una visió general de la seqüència didàctica.				
La classe és activa: es plantegen contínuament preguntes, i s'ofereixen aclariments i explicacions.				
Les situacions d'aprenentatge tenen en compte la diversitat de l'aula.				
Les situacions d'aprenentatge capten l'interès de l'alumnat.				
Les situacions d'aprenentatge inclouen activitats individuals i en equip.				
Hi ha un equilibri en la distribució del temps per a les explicacions i per a la realització d'activitats.				
L'alumnat entén què ha de fer.				
Distribuïm la classe segons la situació d'aprenentatge proposada.				
Les situacions d'aprenentatge proposades són suficientment variades.				
El treball de l'alumnat és supervisat diàriament mitjançant la resolució de dubtes, explicacions addicionals, etc.				

Tenim en compte els suggeriments i les aportacions de l'alumnat.				
Les relacions entre tots els membres de la classe són respectuoses.				
Revisem i corregim el treball de l'alumnat, el funcionament dels grups, la distribució del temps i el material utilitzat.				
Posem en pràctica l'autoavaluació per part de l'alumnat.				
Es proposen activitats de reforç, en cas que siga necessari.				
Es proposen activitats d'ampliació, quan n'és pertinent.				
Adaptem la pràctica docent al perfil divers de l'alumnat.				
Atenem l'alumnat amb necessitats educatives especials.				
Utilitzem instruments de recollida d'informació per a l'avaluació (registre d'observacions, carpeta de l'alumne/a, fitxa de seguiment, diari de classe).				
Després de les seqüències didàctiques				
A l'hora d'avaluar, tenim en compte els procediments establerts en la programació.				
Apliquem els criteris d'avaluació i de qualificació programats.				
Avaluem tenint en compte la diversitat de l'alumnat.				
Avaluem els resultats amb l'alumnat i fem propostes conjuntes de millora.				
Avaluem els resultats amb la resta del professorat proposant mesures e millora.				
Informem a les famílies dels resultats de l'avaluació i analitzem els resultats proposant mesures de millora.				
Fem un seguiment de les mesures de millora establerts a les avaluacions anteriors.				

4. Foment de la lectura

Les matèries que imparteix el nostre departament han de motivar per elles mateixa a la lectura. Segons el pla lector de centre una de les tasques que hem de tenir sempre present com a docents és la lectura comprensiva dels nostres continguts o sabers bàsics, que a més, en el nostre cas aniran complementades d'articles i petites lectures per a comentar, dialogar o debatre en l'aula. Han de permetre a més a més la creació de textos propis.

A més a més, proposem com a lectures voluntàries alguns llibres que apareixen als llibres de text i una llista de títols que adjuntem a continuació i que fomenten la reflexió a nivell ètic, social, psicològic, metafísic o epistemològic

1. Arseniev, Dersu Uzala	30. Jose Saramago, Evangeli segons Jesucrist
2. García Márquez, Cien años de soledad	31. Steinbeck, La perla

Departament de Filosofia
IES Serra Mariola

3. García Márquez, Doce cuentos peregrinos 4. Gioconda Belli, El país bajo mi piel 5. Gioconda Belli, Waslala 6. Allende, La casa de los espíritus 7. Allende, Eva Luna 8. Ítalo Calvino, El barón rampante 9. George Orwell, Rebelión en la granja 10. George Orwell, 1984 11. Laura Esquivel, Como agua para chocolate 12. Antonio Skármeta, El cartero de Neruda 13. Isaac Asimov, Sueños de robot 14. Orson Scott, El juego de Ender 15. Jürgen Thorwald, El siglo de los cirujanos 16. Noam Chomsky, El beneficio es lo que cuenta 17. Apostolos Doxiadis, El tío Petros y la conjetura de Goldbach 18. Oliver Sacks, Un antropólogo en Marte 19. Amin Maalouf, El último siglo después de Beatrice 20. Amin Mahalouf, Samarkanda 21. Sabina Berman, La mujer que buceó dentro del corazón del mundo 22. Asne Seierstad, El libbreter de Kabul 23. Frank McCourt, Les cendres de l'Àngela 24. Enric Senabre, Política per a joves inquiets 25. Toni Cucarella, L'última paraula 26. Martí Domínguez, L'esperit del temps 27. Pedrolo, Mecanoscrit del segon origen 28. María Esclapez, Me quiero, te quiero 29. Jose Saramago, Assaig sobre la ceguesa	32. José Luis Sampedro La sonrisa etrusca 33. Yuval Noah Harari Sàpiens 34. Yuval Noah Harari, Homo Deus 35. Umberto Eco, El nom de la rosa 36. Almudena Grandes El lector de Julio Verne 37. Almudena Grandes, Inés y la alegría 38. Edith Warton La edad de la inocencia 39. Virginia Wolf Una habitació pròpia 40. Irene Vallejo, El infinito en un junco 41. Jostein Gaarder, El món de Sofia 42. Harper Lee, Matar un rossinyol 43. Françoise Sagan, Buenos días tristeza (Bonjour tristesse) 44. Karl Sagan, Miles de millones 45. Kafka, La metamorfosis 46. Virginie Despentes, Benvingut, imbècil 47. Irene Solà, Et vaig donar els ulls i vas mirar les tenebres 48. Irene Solà, Canto jo i la muntanya balla 49. Joan Andrés Sorribes, Noverint Universi 50. Colson Whitehead, El ferrocarril subterràneo 51. Rafael Chirles, Crematorio 52. Ildefonso Falcones, La catedral del mar 53. Isabel Clara Simó, Dones 54. Carlos Ruíz Zafón, La sombra del viento 55. Labatut, Un verdor terrible 56. Bernardo Atxaga, Obabakoak 57. Nieves Concostrina, Pretérito imperfecto 58. Núria Gabernet, Hola ansietat

Programació didàctica Història de la Filosofia 2n Batxillerat

1. Introducció
2. Objectius generals del Batxillerat: perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'etapa
3. Contribució de la matèria al desenvolupament de les competències clau
4. Els sabers bàsics i la seua relació amb les competències específiques
5. Situacions d'aprenentatge i criteris per al seu disseny i el disseny de la programació d'aula
6. Atenció a la diversitat
7. Avaluació.
 - 7.1. Criteris d'avaluació de les competències específiques.
 - 7.2. Concreció curricular: relació entre sabers bàsics, competències específiques i criteris d'avaluació
 - 7.3. Instruments d'avaluació.
 - 7.4. Criteris de qualificació
8. Temporalització

1. Introducció

Tal com s'especifica al desenvolupament del currículum de la matèria i a l'explicació de les competències específiques, la Història de la Filosofia suposa un salt qualitatiu respecte de la matèria de Filosofia de 1r de Batxillerat, ja que li dona projecció històrica al tractament des problemes i idees filosòfiques. L'enfocament històric dels interrogants filosòfics aprofundeix encara més en el desenvolupament de la capacitat crítica que allunya dels discursos dogmàtics i ajuda a entendre com diferents cultures i moments històrics aporten diferents visions de la cultura, situant l'alumnat en posició de reconèixer la diversitat i el pluralisme dels enfocaments sobre la comprensió del món i la convivència, reconeixement que funciona com a eina eficaç per a valorar i respectar la cultura i la història, al temps que prepara per a una ciutadania democràtica i participativa.

Al mateix temps, l'aproximació històrica als problemes filosòfics afavoreix el treball de certes capacitats en l'alumnat: aquelles que afavoreixen afrontar amb responsabilitat, respecte i compromís els desafiaments del segle XXI. Així, la matèria ha de promoure la capacitat de reflexionar críticament sobre un mateix i sobre les altres persones, d'identificar situacions d'injustícia, de combatre les desigualtats a partir de la comprensió de la naturalesa humana, de construir una convivència pacífica basada en els drets humans, de promoure societats justes i democràtiques a partir de la comprensió de les estructures socials i polítiques, entre d'altres. La perspectiva històrica permet, de fet, permet comprendre l'origen i evolució dels interrogants i accedir a reflexions i idees que d'una altra manera no estarien al seu abast.

La nostra tasca com a docents tractarà d'utilitzar totes aquestes potencialitats per desenvolupar les competències clau a partir d'uns sabers bàsics que plantegen interrogants sobre l'ésser humà, l'univers, la naturalesa, el coneixement, la veritat o la realitat al costat de plantejaments ètics sobre els valors que orienten la llei, la justícia, l'acció i la convivència. Interrogants que, en ser presentats segons les inquietuds i valors de cada època, poden contribuir a la mirada crítica i a fugir de visions dogmàtiques.

Així, la matèria no es limita a ser una mera exposició erudita de coneixements, sinó un exercici de descobriment dels valors i idees que ens han estat llegats i constitueixen el fonament de la nostra manera de ser. Per això és necessari continuar desenvolupant les competències que ja han estat treballant-se des de 1r de Batxillerat: des de la historicitat de la filosofia fins a la identificació dels principals problemes ètics i polítics, la seua gestació a través de la recerca, la lectura crítica de textos, el diàleg de diverses teories en diversos moments històrics i la producció d'idees pròpies. Al mateix temps, hem de ser capaços de visibilitzar veus, idees i teories silenciades tractant de deixar palés que no es pot deslligar de les expressions i fenòmens socials, polítics, científics o religiosos que han generat el context en el qual es desenvolupen les idees predominants en una etapa determinada i que es posen en relació dialògica amb les de les èpoques anteriors i posteriors.

En aquest sentit, la programació de la matèria ha de tindre en compte la naturalesa dialògica, participativa, interdisciplinària, creativa i compromesa amb els problemes de rellevància inherents a la mateixa activitat filosòfica. I tot per a contribuir a l'adquisició de l'autonomia personal de l'alumnat i a la construcció d'una ciutadania crítica i responsable.

2. Objectius generals del Batxillerat: perfil d'eixida de l'alumnat al final de

l'etapa

El currículum es defineix en la Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre com *“el conjunt d’objectius, competències, continguts, mètodes pedagògics i criteris d’avaluació de cada un dels ensenyaments que regula aquesta llei”*. L’objectiu del currículum, com s’especifica en la mateixa llei, *“ha d’anar orientat a facilitar el desenvolupament educatiu dels i les alumnes de manera que en garantisca la formació integral, contribuïska al desenvolupament ple de la seua personalitat i els prepare per a l’exercici ple dels drets humans, d’una ciutadania activa i democràtica en la societat actual. En cap cas no pot suposar una barrera que genere abandonament escolar o impedisca l’accés i gaudi del dret a l’educació”*. A més, s’assenyala que *“el Batxillerat té com a finalitat proporcionar formació, maduresa intel·lectual i humana, coneixements, habilitats i actituds que permeten desenvolupar funcions socials i incorporar-se a la vida activa amb responsabilitat i competència. Així mateix, aquesta etapa ha de permetre adquirir i assolir les competències indispensables per al futur formatiu i professional i capacitar per a l’accés a l’educació superior”*.

Per tant, l’elaboració d’aquesta proposta didàctica té com a referent les següents normes:

La Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig (LOMLOE)

Reial decret 243/2022, de 5 d’abril, pel qual s’estableixen l’ordenació i els ensenyaments mínims de Batxillerat

DECRET 108/2022, de 5 d’agost, del Consell, pel qual s’estableixen l’ordenació i el currículum de Batxillerat.

Els objectius d’etapa corresponents al Batxillerat, són els següents:

- Exercir la ciutadania democràtica, des d’una perspectiva global, i adquirir una consciència cívica responsable, inspirada pels valors de la Constitució Espanyola, així com pels drets humans, que fomenti la corresponsabilitat en la construcció d’una societat justa i equitativa.
- Consolidar una maduresa personal, afectiva, sexual i social que els permeta actuar de manera respectuosa, responsable i autònoma i desenvolupar l’esperit crític. Preveure, detectar i resoldre pacíficament els conflictes personals, familiars i socials, així com les possibles situacions de violència.
- Fomentar la igualtat efectiva de drets i oportunitats de dones i homes, analitzar i valorar críticament les desigualtats existents, així com el reconeixement i l’ensenyament del paper de les dones en la història i impulsar la igualtat real i la no-discriminació per raó de naixement, sexe, origen racial o ètnic, discapacitat, edat, malaltia, religió o creences, orientació sexual o identitat de gènere o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.
- Afermar els hàbits de lectura, estudi i disciplina, com a condicions necessàries per a l’aprofitament eficaç de l’aprenentatge, i com a mitjà de desenvolupament personal.
- Dominar, tant en l’expressió oral com en l’escrita, el valencià i el castellà.
- Expressar-se amb fluïdesa i correcció en una o més llengües estrangeres.
- Utilitzar amb solvència i responsabilitat les tecnologies de la informació i la comunicació.
- Conèixer i valorar críticament les diferents realitats del món contemporani, els seus antecedents històrics i els principals factors de la seua evolució, com a mostra del multilingüisme i de la multiculturalitat. Participar de manera solidària en el

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

desenvolupament i la millora del seu entorn social.

- Accedir als coneixements científics i tecnològics fonamentals i dominar les habilitats bàsiques pròpies de la modalitat triada.
- Comprendre els elements i procediments fonamentals de la investigació i dels mètodes científics. Conèixer i valorar de manera crítica la contribució de la ciència i la tecnologia en el canvi de les condicions de vida, així com afermar la sensibilitat i el respecte cap al medi ambient.
- Afermar l'esperit emprenedor amb actituds de creativitat, flexibilitat, iniciativa, treball en equip, confiança en un mateix i sentit crític.
- Desenvolupar la sensibilitat artística i literària, així com el criteri estètic, com a fonts de formació i enriquiment cultural.
- Utilitzar l'educació física i l'esport per a afavorir el desenvolupament personal i social. Afermar els hàbits d'activitats físicoesportives per a afavorir el benestar físic i mental, i com a mitjà de desenvolupament personal i social.
- Afermar actituds de respecte i prevenció en l'àmbit de la mobilitat segura i saludable.
- Fomentar una actitud responsable i compromesa en la lluita contra el canvi climàtic i en la defensa del desenvolupament sostenible.
- Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura, l'empatia i el respecte cap als éssers vius, especialment els animals.

Els objectius de la matèria d'Història de la Filosofia per al segon curs de Batxillerat, finalment, es concreten en tres punts:

- Propiciar la participació activa de l'alumnat en la cerca analítica i l'avaluació crítica de les teories i la construcció rigorosa dels posicionaments personals.
- Desenvolupar d'una praxi conseqüent amb aquests posicionaments i capaç d'orientar la vida personal, social i professional de l'alumnat
- Contribuir a l'adquisició de l'autonomia personal de l'alumnat i a la construcció d'una ciutadania activa, crítica i responsable, pacífica i democràtica.
- Desenvolupar la capacitat de reflexionar de manera crítica sobre un mateix/a i sobre la situació de les persones, d'identificar situacions d'injustícia i fer una anàlisi crítica que conduisca a un compromís de canvi i de combatre les desigualtats humanes.
- Interrogar-se sobre els problemes inherents a tot ésser humà, tant referits a la comprensió de la realitat, la veritat, la identitat personal, la justícia, la dignitat o la bellesa, com a les qüestions heretades de la tradició, per a fer una reflexió crítica que promoga la maduresa social i personal de l'alumnat.

3. Contribució de la matèria al desenvolupament de les competències clau

La matèria d'història de la filosofia contribueix de manera decisiva en el desenvolupament de les **8 competències clau**: competència en Comunicació lingüística (CCL), Competència plurilingüe (CP), Competència matemàtica, en ciència i tecnologia (STEM o CMCT), Competència digital (CD), Competència personal, social i aprendre a aprendre (CPSAA), Competència ciutadana (CC), Competència emprenedora (CE) i Competència en la consciència i expressions culturals.(CCEC).

Per al nostre departament, tal com ja hem introduït en la matèria de filosofia de 1r de Batxillerat, cada competència clau ens indica una sèrie de capacitats que podem desenvolupar per avaluar els

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

productes de l'alumnat: síntesi, anàlisi, cohesió i coherència, treure conclusions, diàleg, producció comunicativa, comprensió, treball en equip, selecció, formació lògico-científica, participació, resiliència, reconeixement de valors ètics i socials i reconeixement de valors estètics. Exposem a continuació com aquestes capacitats que busquem en el nostre alumnat contribueixen al desenvolupament de les competències clau.

a) Competència en comunicació lingüística (CCL)

La competència en comunicació lingüística suposa interactuar de manera oral, escrita, signada o multimodal de manera coherent i adequada en diferents àmbits i contextos i amb diferents propòsits comunicatius. Implica mobilitzar, de manera conscient, el conjunt de coneixements, destreses i actituds que permeten comprendre, interpretar i valorar críticament missatges orals, escrits, signats o multimodals, evitant els riscos de manipulació i desinformació, així com comunicar-se eficaçment amb altres persones de manera cooperativa, creativa, ètica i respectuosa.

CCL	Contribució de la matèria al desenvolupament de la CCL
Competència en comunicació lingüística (CCL): l'alumnat ha d'adquirir seguretat en l'ús de la paraula, oralment i per escrit, en la comprensió, i en l'expressió d'idees, sentiments i opinions, en diferents suports i contextos. La comunicació no solament ha de ser un element teòric, sinó sobre tot, una eina que permeta el vincle cultural entre les persones.	Síntesi: organitzar mentalment i saber expressar oralment i per escrit la informació rebuda per donar-li ús quan siga necessari CCL, CD, STEM, CE
	Anàlisi: capacitat d'examinar els detalls d'una qüestió aportant i utilitzant informació, raonament propi i/o altres capacitats: creativitat, ideació, comparació, abstracció, projecció... CCL, CD, CPSAA
	Cohesió i coherència: Capacitat per estructurar un text o una producció oral en introducció, desenvolupament i conclusió, amb lògica interna i utilitzant connectors apropiats per donar coherència al conjunt. CCL, CP
	Treure conclusions: Anar més enllà de la informació rebuda per aportar solucions, propostes o fins i tot més preguntes i dubtes. CCL, CE
	Diàleg: Capacitat d'interactuar cooperativament i respectuosament, utilitzant l'escolta activa per a l'intercanvi de posicions i idees i per enriquir les pròpies posicions de partida. CCL, CC, CPSA
	Producció comunicativa: capacitat per utilitzar i aplicar els coneixements i les indagacions per produir textos propis individuals i arguments propis que puguin fer-se servir tant en el diàleg com en la producció de textos. CCL, CD, CPSAA,

b) Competència plurilingüe

La competència plurilingüe implica utilitzar diferents llengües, orals o signades, de manera apropiada i eficaç, per a l'aprenentatge i la comunicació. Aquesta competència suposa reconèixer i respectar els perfils lingüístics individuals i aprofitar les experiències pròpies per a desenvolupar estratègies que permeten mediar i fer transferències entre llengües, incloent-hi les clàssiques, i, si és el cas, mantindre i adquirir destreses en la llengua o llengües familiars i en les llengües oficials. Integra, així mateix, dimensions històriques i interculturals orientades a conèixer, valorar i respectar la diversitat lingüística i cultural de la societat amb l'objectiu de fomentar la convivència democràtica.

CP	Contribució de la matèria al desenvolupament de la CP
Competència plurilingüe (CP) L'alumnat de Batxillerat en general i de Filosofia en particular ha de ser capaç de manejar informació i de comunicar en diferents formats i llengües per obrir possibilitats de formació i per habilitar-se en la comprensió d'altres formes d'entendre el món i participar en ell d'una forma més eficaç.	Comprensió: Assimilar informació i fer-la pròpia, descartant la memorització sense sentit. Aquesta capacitat facilita l'actualització eficaç de les altres competències, com la síntesi, l'anàlisi, l'extracció de conclusions i la crítica. CAA, CCL, CP Producció comunicativa: capacitat per utilitzar i aplicar els coneixements i les indagacions per produir textos propis individuals i arguments propis que puguin fer-se servir tant en el diàleg com en la producció de textos. CCL, CP, CE Treball en equip: capacitat per emprendre treballs que requerisquen el diàleg, l'intercanvi i la recerca de diversos membres per a la consecució d'una fi comuna, sent conscients que el tot és major que la suma de les parts. CAA, CCL, CP

c) Competència matemàtica i en ciència, tecnologia i enginyeria (STEM)

La competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria (competència STEM per les seues sigles en anglés) comporta la comprensió del món utilitzant els mètodes científics, el pensament i representació matemàtics, la tecnologia i els mètodes de l'enginyeria per a transformar l'entorn de forma compromesa, responsable i sostenible.

La competència matemàtica permet desenvolupar i aplicar la perspectiva i el raonament matemàtics amb la finalitat de resoldre diversos problemes en diferents contextos. La competència en ciència comporta la comprensió i explicació de l'entorn natural i social, utilitzant un conjunt de coneixements i metodologies, incloent-hi l'observació i l'experimentació, amb la finalitat de plantejar preguntes i extraure conclusions basades en proves per a poder interpretar i transformar el món natural i el context social.

La competència en tecnologia i enginyeria comprén l'aplicació dels coneixements i metodologies propis de les ciències per a transformar la nostra societat d'acord amb les necessitats o desitjos de les persones en un marc de seguretat, responsabilitat i sostenibilitat.

STEM	Contribució de la matèria al desenvolupament de la STEM
Competència matemàtica i competència en ciència i tecnologia, (STEM) Aquestes competències adquirides en altres matèries, es posen en funcionament en el	Producció pròpia: capacitat per utilitzar i aplicar els coneixements i les indagacions per produir textos propis individuals com arguments propis que puguin fer-se servir en l'intercanvi de posicions i idees CAA, CCL, STEM Formació lògico-científica: Capacitat per reconèixer, valorar i distingir el llenguatge científic del pseudocientífic com a eina per construir noves perspectives envers el món que ens envolta. Utilitzar l'argumentació tenint en

Departament de Filosofia
IES Serra Mariola

tractament de la informació i en l'aplicació dels sabers en distintes branques de la filosofia on cal l'argumentació, la lògica i fonaments científics, tècnics i/o matemàtics.	compte les regles de la lògica. CAA, CCL, STEM
	Selecció: adoptar criteris de selecció d'informació atenent a la racionalitat, versemblança, confiança, publicitat i comparació de les fonts consultades. Conèixer les formes de manipulació de la informació. Adoptar eines informàtiques adequades per a cada tasca. CD, CCL, STEM

d) Competència digital (CD)

La competència digital implica l'ús segur, saludable, sostenible, crític i responsable de les tecnologies digitals per a l'aprenentatge, per al treball i per a la participació en la societat, així com la interacció amb aquestes. Inclou l'alfabetització en informació i dades, la comunicació i la col·laboració, l'educació mediàtica, la creació de continguts digitals (incloent-hi la programació), la seguretat (incloent-hi el benestar digital i les competències relacionades amb la ciberseguretat), assumptes relacionats amb la ciutadania digital, la privacitat, la propietat intel·lectual, la resolució de problemes i el pensament computacional i crític.

CD	Contribució de la matèria al desenvolupament de la CD
Competència digital (CD): en relació a la recerca de la informació i la seua interpretació, saber què i com buscar, tenint en compte que no tot és rellevant, que les fonts d'informació han de poder-se contrastar i que hi ha diverses eines útils per a cada tipus de treball.	Síntesi: organitzar mentalment i saber expressar oralment i per escrit la informació rebuda per donar-li ús quan siga necessari. CD, CCL
	Selecció: adoptar criteris de selecció d'informació atenent a la racionalitat, versemblança, confiança, publicitat i comparació de les fonts consultades. Conèixer les formes de manipulació de la informació. CD, CE
	Crítica: capacitat per extreure els punts forts o dèbils d'un argument, idea, teoria, etc. utilitzant la informació disponible i la lògica per a enfortir posicions pròpies i/o superar punts de vista o teories alienes. CE, CD
	Participació: capacitat per treballar de manera compartida amb diferents eines i aplicacions de la tecnologia digital, per fer més eficaç el treball en equip i per millorar presentacions i continguts. CD, CPSAA

e) Competència personal, social i aprendre a aprendre (CPSAA)

La competència personal, social i d'aprendre a aprendre implica la capacitat de reflexionar sobre un mateix per a autoconèixer-se, acceptar-se i promoure un creixement personal constant; gestionar el temps i la informació eficaçment; col·laborar amb altres de manera constructiva; mantindre la resiliència; i gestionar l'aprenentatge al llarg de la vida. Inclou també la capacitat de fer front a la incertesa i a la complexitat; adaptar-se als canvis; aprendre a gestionar els processos metacognitius; identificar conductes contràries a la convivència i desenvolupar estratègies per a abordar-les; contribuir al benestar físic, mental i emocional propi i de les altres persones, desenvolupant habilitats per a cuidar-se a si mateix i als qui l'envolten a través de la corresponsabilitat; ser capaç de portar una vida orientada al futur; així com expressar empatia i abordar els conflictes en un context integrador i de suport.

CPSAA	Contribució de la matèria al desenvolupament de la CPSAA
Competència personal, social i aprendre a aprendre (CPSAA): Competència d'autoregulació dels processos cognitius, per la qual la persona va formant-se de manera contínua quan coneix les seues mancances i la manera de solucionar-les de forma autònoma.	Comprensió: Assimilar informació i fer-la pròpia, descartant la memorització sense sentit. Aquesta capacitat facilita l'actualització eficaç de les altres competències, com la síntesi, l'anàlisi, l'extracció de conclusions i la crítica. CCL, CD, CPSAA
	Crítica: capacitat per extreure els punts forts o dèbils d'un argument, idea, teoria, etc. utilitzant la informació disponible i la lògica per a enfortir posicions pròpies i/o superar punts de vista o teories alienes. CE, CPSAA, CD
	Producció pròpia: capacitat per utilitzar i aplicar els coneixements i les indagacions per produir textos propis individuals com arguments propis que puguen fer-se servir en l'intercanvi de posicions i idees . CCL, CPSAA
	Resiliència: Capacitat de fer front als canvis, adaptant-se i gestionant la complexitat, atenent als objectius projectats, fent front a la incertesa, ideant estratègies per modificar plantejaments, tot tenint en compte el benestar personal i de les persones del seu voltant. CPSAA, CC

f) Competència ciutadana (CC)

Inclou l'alfabetització cívica, l'adopció conscient dels valors propis d'una cultura democràtica fundada en el respecte als drets humans, la reflexió crítica sobre els grans problemes ètics del nostre temps i el desenvolupament d'un estil de vida sostenible d'acord amb els objectius de desenvolupament sostenible plantejats en l'Agenda 2030

CC	Contribució de la matèria al desenvolupament de la CC
Competència ciutadana (CC) Competències molt relacionades amb la filosofia, en tant que aquesta s'obre a la realitat, les innovacions intel·lectuals, les inquietuds personals i col·lectives de l'ésser humà. Aquestes competències involucren l'alumnat en la lluita per aconseguir una societat justa i una vida feliç, en una actitud de tolerància, solidaritat i confiança en si mateixa.	Treball en equip: capacitat per emprendre treballs que requereixen el diàleg, l'intercanvi i la recerca de diversos membres per a la consecució d'una fi comuna, sent conscients que el tot és major que la suma de les parts. CCL, CP, CC
	Reconeixement de valors ètics i socials: Capacitat de descobrir principis de conducta i de convivència valuosos en continguts de l'assignatura com a forma de estar en disposició de triar i adoptar recursos per millorar la vida pròpia i col·lectiva. CCL, CC

g) Competència emprenedora (CE)

La competència emprenedora implica desenvolupar un enfocament vital dirigit a actuar sobre oportunitats i idees, utilitzant els coneixements específics necessaris per a generar resultats de valor per a altres persones. Aporta estratègies que permeten adaptar la mirada per a detectar necessitats i oportunitats; entrenar el pensament per a analitzar i avaluar l'entorn, i crear i replantejar idees utilitzant la imaginació, la creativitat, el pensament estratègic i la reflexió ètica, crítica i constructiva dins dels processos creatius i d'innovació; i despertar la disposició a aprendre, a

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

arriscar i a afrontar la incertesa. Així mateix, implica prendre decisions basades en la informació i el coneixement i col·laborar de manera àgil amb altres persones, amb motivació, empatia i habilitats de comunicació i de negociació, per a portar les idees plantejades a l'acció mitjançant la planificació i gestió de projectes sostenibles de valor social, cultural i economicofinancer.

CE	Contribució de la matèria al desenvolupament de la CE
Competència emprenedora (CE): Implica desenvolupar un enfocament sobre les oportunitats i les idees per a actuar utilitzant coneixements adquirits i per a produir resultats de valor, en una perspectiva ètica, dignificadora de l'ésser humà i potenciadora de solucions a problemes del món global.	Negociació: capacitat de trobar els punts de consens que apropen les postures per a un interès comú. CPSAA, CE
	Crítica: capacitat per extreure els punts forts o dèbils d'un argument, idea, teoria, etc. utilitzant la informació disponible i la lògica per a enfortir posicions pròpies i/o superar punts de vista o teories alienes. CE, CPSAA, CD
	Treball en equip: capacitat per emprendre treballs que requerisquen el diàleg, l'intercanvi i la recerca de diversos membres per a la consecució d'una fi comuna, sent conscients que el tot és major que la suma de les parts. CE, CPSAA, CCEC, STEM
	Capacitat d'avaluar: Detecta necessitats i oportunitats a partir dels elements disponibles i de les possibilitats dels mateixos com a forma de procedir en la creació d'idees i solucions innovadores. CPSAA, CE

h) Competència en consciència i expressions culturals

La competència en consciència i expressió culturals suposa comprendre i respectar la manera en què les idees, les opinions, els sentiments i les emocions s'expressen i es comuniquen de manera creativa en diferents cultures i per mitjà d'una àmplia gamma de manifestacions artístiques i culturals. Implica també un compromís amb la comprensió, el desenvolupament i l'expressió de les idees pròpies i del sentit del lloc que s'ocupa o del paper que s'exerceix en la societat. Així mateix, requereix la comprensió de la pròpia identitat en evolució i del patrimoni cultural en un món caracteritzat per la diversitat, així com la presa de consciència que l'art i altres manifestacions culturals poden suposar una manera de mirar el món i de donar-li forma.

CCEC	Contribució de la matèria al desenvolupament de la CCEC
Competència en la consciència i expressions culturals. (CCEC): Competència en la consideració i valoració de l'art i la cultura com a part ineludible de l'expressivitat humana. Es tracta de fer patent La reflexió en torn a l'experiència i el fenomen estètic, així com la valoració de la producció intel·lectual.	Producció pròpia: capacitat per utilitzar i aplicar els coneixements i les indagacions per produir textos propis individuals com arguments propis que puguin fer-se servir en l'intercanvi de posicions i idees, valorant cultures i formes diverses de resposta als reptes actuals, als sentiments i a les seues formes d'expressar-les. CCEC, CCL
	Reconeixement de valors estètics: Capacitat de descobrir principis estètics artístics, musicals de diverses escoles per a la formació integral i per a l'autorealització personal i per a la millora de la qualitat de vida personal i col·lectiva CCEC, CCL, CC

4. Els sabers bàsics i la seua relació amb les competències específiques

Les competències específiques que busquem desenvolupar en la nostra matèria d'història de la filosofia, venen descrites per l'administració autonòmica. Podem trobar una relació entre els

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

continguts i les competències específiques. Així, per exemple, la competència específica 6 podrem desenvolupar-la en el darrer bloc, ja que tracta de posar en context històric els conflictes ètics i polítics actuals, entenent-los des de la seua gestació històrica. En canvi, la competència específica 1, la treballarem en tots els blocs, per ser la base de la comprensió de les idees i del treball crític, fonamental en la nostra matèria.

Competència específica 1. (Bloc 1, 2, 3, 4)

Identificar les diferents concepcions filosòfiques que s'han formulat al llarg de la història, explicar-ne les idees principals i comparar-les, mitjançant l'aproximació a les fonts i el treball crític.

Competència específica 2. (Bloc 3, 4, 5)

Buscar, analitzar i interpretar informació relativa a problemes històrico-filosòfics des d'una actitud reflexiva autònoma, rigorosa i creativa.

Competència específica 3. (Bloc 2, 3)

Argumentar de manera rigorosa i constructiva a l'hora d'expressar teories i idees relacionades amb problemes històrico-filosòfics.

Competència específica 4. (Bloc 4)

Identificar en els problemes actuals la presència dels interrogants i reflexions plantejats a través de la història de la filosofia.

Competència específica 5. (Bloc 1, 2, 3)

Analitzar críticament i qüestionar la legitimitat de les idees, valors i concepcions del món que ens arriben des de la història de la filosofia i donar visibilitat a aquelles que no s'han atés.

Competència específica 6. (Bloc 4)

Identificar i analitzar els principals problemes ètics i polítics plantejats al llarg de la història del pensament occidental i posar-los en relació amb els conflictes ètics i polítics actuals i les diferents maneres d'abordar-los i de reaccionar-hi.

Sabers basics	Competències específiques
Bloc 1: Antiga. • Historicitat dels problemes i concepcions de la filosofia. • Cosmovisió mítica i explicació filosòfica. • El problema de la realitat en els presocràtics. • Filosofia i ciutadania en la Il·lustració grega. Els sofistes i Sòcrates. Aspàsia de Milet i el paper de la dona en la cultura i la filosofia grega. • El debat polític: Les propostes platònica i aristotèlica al voltant del millor ordre social. • L'antropologia en la filosofia clàssica. Sòcrates i el coneixement de si. La psique en Plató i Aristòtil. • La discussió ètica. L'intel·lectualisme socraticoplatònic; la teoria de les virtuts en Plató i el concepte d'eudaimonia en Aristòtil.	CE1 CE5

De les polis a l'imperi. Filosofia, ciència i cultura en l'hel·lenisme. Estoïcisme i epicureisme.	
Bloc 2: Medieval Qüestions fonamentals en la filosofia medieval. L'assimilació de la filosofia grega per la teologia medieval. El problema de la relació entre fe i raó. o Agustí d'Hipona i Hipàtia d'Alexandria. Filosofia i ciència o Hildegarda de Bingen i Guillem d'Ockham. La filosofia àrab i jueva.	CE1 CE3 CE5
Bloc 3: Moderna El naixement de la modernitat europea. El Renaixement. El protestantisme. La revolució científica. La necessitat d'un fonament segur per al coneixement. Principals figures del racionalisme i l'empirisme. La qüestió de l'origen i del fonament de la societat i el poder. Del pensament polític medieval a la teoria del contracte social. El debat metafísic modern. La filosofia crítica d'Immanuel Kant i el problema de la metafísica com a saber. El projecte il·lustrat o Potència i límits de la raó. o Il·lustració i democràcia. o La lluita pels drets. Mary Wollstonecraft i Olympe de Gouges.	CE1 CE2 CE3 CE5
Bloc 4: Contemporània Crisi del projecte il·lustrat i crítica contemporània. Filosofia de la sospita: decadència i dissolució de la filosofia occidental. Marx i Nietzsche. Corrents filosòfics del segle XX. El desenvolupament del feminisme: Simone de Beauvoir. El desarrelament segons Simone Weil. Segle XX i barbàrie. L'anàlisi del totalitarisme de Hannah Arendt	CE1 CE4 CE6

5. Situacions d'aprenentatge, criteris per al seu disseny i disseny de la programació d'aula.

Entenem per situacions d'aprenentatge cada conjunt d'activitats, tasques i exercicis que mobilitza una sèrie de materials, recursos, sabers i actituds per a la resolució de problemes, preguntes o situacions complexes. Les situacions d'aprenentatge permeten passar d'un model d'aprenentatge instructiu a un model reflexiu, basat en el desenvolupament personal de l'alumnat i per això posen l'accent en els aprenentatges significatius, és a dir, que l'alumnat pugui percebre la utilitat i la relació amb el seu entorn vital. En el nostre cas, disposem en el llibre de text, els materials (enllaços a vídeos d'actualitat, articles i informació diversa) que ens facilitaran aquesta tasca de contextualització i significativitat.

En general, cada **situació d'aprenentatge** programada haurà d'incloure els següents ítems:

- Nom de la SA, amb el seu títol, que pot ser una pregunta general, recordant que aprendre comença amb preguntes (John Dewey)

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

- Sabers bàsics que es requereixen per respondre la pregunta.
- Activitats, tasques i exercicis, incloent les activitats de reforç i ampliació (Debats, comentaris de text, dissertacions, presentacions...).
- Instruments d'avaluació previstos
- Criteris de qualificació
- Espais d'aprenentatge, material i recursos
- Mesures d'inclusió

Les activitats i tasques que podem incloure en les nostres situacions d'aprenentatge:

- Activitats prèvies: discussió oral en classe. Participació espontània
- Respondre qüestions referides a textos proposats (individual o en grup, oralment o per escrit)
- Activitat amb article enllaçat, document audiovisual o recurs sonor relacionat per a la reflexió oral o per escrit, individual, en grup o a l'aula.
- Mapes conceptuals
- Jocs
- Comentari de text
- Dissertació
- Debat (participació regulada)
- Presentacions
- Creació de continguts audiovisuals o d'àudio
- Activitats creatives, d'acció i participatives per a l'aula, per al centre, per a la biblioteca o el municipi.
- Participació en activitats extraescolars i complementàries (lligues de debat, festa del llibre, teatre...)

A més cada tipus d'activitat pot consignar-se com:

- Activitats d'ampliació
- Activitats de reforç
- Activitats complementàries
- Activitats de recuperació

Cada Seqüència didàctica contindrà al menys una situació d'aprenentatge per a cada tipus d'activitat previst en el llibre de text, i cada professor o professora del grup decidirà quines situacions d'aprenentatge tria en funció de les característiques del seu alumnat. A més, el professorat decidirà, del conjunt d'activitats proposades al llibre de text, quines serviran d'activitats d'ampliació, quines de reforç o quines es reserven per a alumnes amb dificultats específiques. També s'especificarà quines activitats serviran per al compliment de les competències específiques i quines serviran de recolzament, sempre tenint en compte les característiques del grup i les situacions individuals que requereixen mesures específiques d'inclusió.

La **programació d'aula**, individualitzada per a cada professor o professora de la matèria i per a cada grup, inclourà els següents ítems:

- Encapçalament amb Nom del Departament, matèria, nom del professor o professora i especificació de curs i grup.

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

- Seqüències didàctiques amb les situacions d'aprenentatge previstes per a cadascuna.
- Espais d'aprenentatge previstos.
- Recursos i materials a utilitzar durant el curs.
- Mesures d'atenció per a la resposta a la inclusió en el grup
- Criteris d'avaluació
- Criteris de qualificació
- Instruments d'avaluació

El model de programació d'aula seguirà aquest esquema:

BLOC 1:	SITUACIONS D'APRENTATGE PREVISTES	Materials, espais i recursos	ACTIVITATS D'APRENTATGE	CAPACITATS AVALUADES	CRITERIS D'AVAUAC IÓ
Filosofia Antiga	Què significa el pas del Mite al Logos?	Llibre de text Aula	Comentari de text	Comprensió, anàlisi, síntesi, producció pròpia	
	Quina és la millor proposta política?	Aula, Saló d'actes, Llibre de text Ordinadors	Debat	Participació Treball equip, resiliència	1.1., 1.2, 1.3, 2.1., 2.3, 3.1,

Elecció d'activitats per atendre la inclusió/diversitat	Instruments d'avaluació previstos	Criteris de qualificació	Observacions
Activitats de reforç	Observació	Sabers bàsics: Proves escrites/activitats individuals: %	
Activitats d'ampliació:	Proves escrites	Habilitats o destreses: Treballs d'equip, capacitat de diàleg, argumentació resiliència, ús de la informació: %	
Activitats complementàries	Treballs de grup	Actitud: tolerància, respecte, reconeixement, interès, participació i gust pel treball:	
Activitats de recuperació	Taules de valoració		

6. Atenció a la diversitat

En una metodologia didàctica basada en adquisició de competències, tal com les hem descrit, és essencial que tot l'alumnat assolisca uns mínims necessaris en sabers bàsics, destreses i actituds. Tanmateix, les situacions de partida no són homogènies, i per això s'han de programar actuacions específiques davant de les diferents casuístiques: des d'alumnat amb altes capacitats fins immigrants que no coneixen els idiomes vehiculars, passant per l'alumnat desmotivats o amb dificultats per adquirir aprenentatges teòrics, habilitats pràctiques o actituds positives.

Departament de Filosofia

IES Serra Mariola

1. La primera mesura i més important, perquè va adreçada a tot l'alumnat, és la de contextualitzar els aprenentatges per fer-los significatius, adaptant-los a la seua realitat vital. Connectar els continguts amb els seus interessos i preocupacions.
2. Utilitzar recursos variats: el llibre de text ofereix lectures, enllaços, recursos audiovisuals, jocs, treballs d'equip, etc. que contribuiran a que tot l'alumnat pugua expressar-se i destacar en algun tipus d'activitat.
3. Potenciar el treball col·laboratiu, que permet aprenentatges creuats, l'adaptació i aprendre a aprendre.
4. Per a l'alumnat amb altes capacitats i també com a treballs voluntaris, el llibre de text compta amb activitats que es poden oferir per aprofundir o com a ampliació, per a fer atenció als interessos o curiositats variades de l'alumnat.
5. Facilitar que l'alumnat conega què es valora i amb quins instruments per a que pugua redirigir el seu treball i corregir-se, millorant el procés d'aprenentatge.
6. Tindre un contacte fluït amb el Departament d'orientació per dissenyar estratègies personalitzades per a motivació, comprensió de textos, millora de l'expressió, etc. Al mateix temps, per a les dificultats d'aprenentatge, s'hauran de triar les activitats del text adients per a l'alumne/a i aniran especificades en la programació d'aula.
7. Respecte de l'alumnat estranger amb mancances amb els idiomes vehiculars, s'adaptaran els continguts i es treballarà en col·laboració amb els programes d'acollida del centre
8. Respecte de l'alumnat amb dificultats físiques (audició o visió), totes les activitats del llibre de text poden ser adaptades a diferents formats per a un tractament òptim de la informació.
9. En la programació d'aula es farà atenció als casos concrets que haurem de tractar.

7. Avaluació

7.1. Criteris d'avaluació de les competències específiques.

CE1. Identificar les diferents concepcions filosòfiques que s'han formulat al llarg de la història, explicar-ne les idees principals i comparar-les, mitjançant l'aproximació a les fonts i el treball crític sobre aquestes.

CA1.1. Identificar les diverses aportacions que s'han produït al llarg de la història sobre qüestions filosòfiques.

CA1.2. Explicar diferents teories filosòfiques a través de l'anàlisi de les fonts.

CA1.3. Relacionar les diferents teories filosòfiques estudiades amb el present.

CE2. Buscar, analitzar i interpretar informació relativa a problemes històrico-filosòfics des d'una actitud i reflexió autònoma, rigorosa i creativa.

CA2.1. Utilitzar criteris de cerca i selecció d'informació fiables, i comparar diferents

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

fonts.

CA2.2. Analitzar de manera crítica la informació trobada per a comprovar-ne la veracitat.

CA2.3. Exposar de manera rigorosa i autònoma el resultat de la cerca, les posicions històriques respecte als problemes filosòfics i les reflexions que es produeixen arran de l'elaboració de la informació.

CE3. Argumentar de manera rigorosa i constructiva quan s'expressen teories i idees relacionades amb problemes històrico-filosòfics

CA3.1. Participar en els debats de manera assertiva, escoltant de manera activa i respectant el torn de paraula tant en l'aportació d'arguments com en exposar el seu acord o desacord.

CA3.2. Utilitzar els conceptes i els arguments de manera rigorosa per a exposar les idees i raonaments que s'han donat al llarg de la història per a aclarir els dubtes i malentesos que es plantegen.

CA3.3. Identificar i analitzar críticament els usos dogmàtics i esbiaixats dels arguments de la història de la filosofia.

CA3.4. Utilitzar un llenguatge oral i escrit incliusiu i igualitari en qualsevol situació d'aprenentatge.

CE4. Identificar en els problemes actuals la presència dels interrogants i de les reflexions plantejats al llarg de la història de la filosofia.

CA4.1. Identificar i explicar els interrogants i reflexions que guarden relació amb els problemes actuals.

CA4.2. Comparar les respostes donades al llarg de la història amb les respostes actuals als mateixos problemes.

CE5. Analitzar críticament i qüestionar la legitimitat de les idees, valors i concepcions del món dominants en la història de la filosofia i visibilitzar aquelles que no s'han atés.

CA5.1. Analitzar críticament la relació entre idees, valors i concepcions del món de la història de la filosofia.

CA5.2. Identificar, visibilitzar i explicar idees, valors i concepcions de la història de la filosofia que han sigut silenciades, relegades o ocultades.

CA5.3. Comparar i explicar les diferències entre les idees i valors que han sigut silenciats

Departament de Filosofia
IES Serra Mariola

en la història de la filosofia i aquells considerats com canònics.

CE6. Identificar i analitzar els principals problemes ètics i polítics plantejats al llarg de la història del pensament occidental i posar-los en relació amb els conflictes ètics i polítics actuals i les diferents maneres d'abordar-los i de reaccionar davant d'aquests.

CA6.1. Identificar en els textos de la història de la filosofia els problemes ètics i polítics de l'època.

CA6.2. Analitzar i explicar els problemes plantejats en els textos des d'una perspectiva històricament contextualitzada.

CA6.3. Relacionar els arguments i reflexions sobre els problemes ètics i polítics del passat amb la resolució racional dels problemes actuals

7.2. Concreció curricular: relació entre sabers bàsics, competències específiques i criteris d'avaluació

En el cas de la Història de la filosofia, partir dels criteris d'avaluació per a adaptar-hi els sabers o continguts previstos per a la matèria, és una tasca poc recomanable: qualsevol criteri d'avaluació pot aplicar-se a diferents parts dels continguts en diferents blocs corresponents a diferents moments històrics. Tot i que a continuació presentem un quadre amb una concreció curricular coherent, en el nostre cas ens sembla més operatiu partir dels sabers bàsics en ordre cronològic i diferenciat en apartats temàtics (coneixement i realitat, ètica i política, etc.), per a fer la correlació oportuna dels criteris d'avaluació corresponents. Això al seu torn, comporta la dificultat tècnica d'haver de repetir competències específiques de manera caòtica, de manera que hem fet el treball (poc operatiu, repetim) de partir dels criteris d'avaluació.

En tot cas, el quadre ens servirà per a tenir en compte, per exemple, que de la competència específica 1 i els seus criteris d'avaluació, hi haurà en els 4 blocs de continguts, aspectes a tenir en compte. Així, el CA1.2 «*d'explicar diferents teories filosòfiques a través de l'anàlisi de les fonts*» és aplicable en alguns dels ítems de continguts dels blocs en Antiga, medieval, moderna i contemporània.

Competència específica 1	
CE1 Identificar les diferents concepcions filosòfiques que s'han formulat al llarg de la història, explicar-ne les idees principals i comparar-les, mitjançant l'aproximació a les fonts i el treball crític.	
Criteris avaluació	Sabers bàsics
1.1. Identificar les diverses aportacions que s'han produït al llarg de la història sobre qüestions filosòfiques..	Antiga ● Cosmovisió mítica i explicació filosòfica ● El problema de la realitat en els presocràtics ● El debat polític

Departament de Filosofia
IES Serra Mariola

1.2. Explicar diferents teories filosòfiques a través de l'anàlisi de les fonts	• La discussió ètica Medieval • Relació entre fe i raó: Agustí i Hipàtia • Filosofia i ciència: Hildegarda de Bingen i Guillem d'ockham Moderna • El projecte il·lustrat • Principals figures del racionalisme i l'empirisme Contemporània • Crisi del projecte il·lustrat i crítica contemporània • Corrents filosòfics del segle XX
1.3. Relacionar les diferents teories filosòfiques estudiades amb el present.	
Competències clau: CCL, CD, CPSAA, CP	
Capacitats avaluades	
Identificar: Anàlisi, Explicar: comprensió conceptual, producció pròpia Relacionar: traure conclusions, seleccionar	

Competència específica 2	
CE2 Buscar, analitzar i interpretar informació relativa a problemes històrico-filosòfics des d'una actitud reflexiva autònoma, rigorosa i creativa.	
Criteris avaluació	Sabers bàsics
2.1. Utilitzar criteris de cerca i selecció d'informació fiables, i comparar diferents fonts.	Antiga • Historicitat dels problemes i concepcions de la filosofia • Filosofia i ciutadania. El paper de la dona. Aspàsia de Milet • Estoïcisme i Epicureisme. Ciència i cultura en l'helenisme Medieval • Qüestions fonamentals de la filosofia medieval • Filosofia àrab i jueva Moderna • El naixement de la modernitat europea • Origen del fonament de la societat i el poder. Contemporània • Filosofia de la sospita • Segle XX i barbàrie
2.2. Analitzar de manera crítica la informació trobada per a comprovar-ne la veracitat.	
2.3. Exposar de manera rigorosa i autònoma el resultat de la cerca, les posicions històriques respecte als problemes filosòfics i les reflexions que es produeixen arran de l'elaboració de la informació.	
Competències clau: CCL, CPSAA, CD, CE	

Utilitzar criteris: Comprensió, anàlisi, treure conclusions, selecció   Analitzar críticament: Crítica, Selecció, capacitat d'avaluar, negociació, treball en equip   Exposar rigorosa i autònomament: resiliència, producció comunicativa

Competència específica 3	
CE3. Argumentar de manera rigorosa i constructiva quan s'expressen teories i idees relacionades amb problemes històrico-filosòfics.	
Criteris avaluació	Sabers bàsics
3.1. Participar en els debats de manera assertiva, escoltant de manera activa i respectant el torn de paraula tant en l'aportació d'arguments com en exposar el seu acord o desacord.	Antiga • El debat polític: propostes platònica i aristotèlica • Discussió ètica, intel·lectualisme, virtuts ètiques i eudaimonia Medieval • El problema de la relació entre fe i raó Moderna • El debat metafísic modern • La lluita pels drets. Mary Wollstonecraft i Olympe de Gouges Contemporània • Desenvolupament del feminisme: Simone de Beauvoir • El desarrelament segons Simone Weil • L'anàlisi del totalitarisme de Hannah Arendt
3.2. Utilitzar els conceptes i els arguments de manera rigorosa per a exposar les idees i raonaments que s'han donat al llarg de la història per a aclarir els dubtes i malentesos que es plantegen.	
3.3. Identificar i analitzar críticament els usos dogmàtics i esbiaixats dels arguments de la història de la filosofia	
Competències clau: CCL, CD, CPSAA, CC, STEM	
Capacitats avaluades	
Participar en debats: comunicació, participació, resiliència, diàleg Utilitzar conceptes: comprensió, síntesi, producció comunicativa, formació lògica científica Exposar idees i raonaments: producció comunicativa, diàleg, síntesi, comprensió Identificar: comprensió, reconeixement de valors ètics i socials	

Competència específica 4	
CE4 Identificar en els problemes actuals la presència dels interrogants i de les reflexions plantejats al llarg de la història de la filosofia.	
Criteris avaluació	Sabers bàsics
4.1. Identificar i explicar els interrogants i reflexions que guarden relació amb els problemes actuals.	Antiga • Medieval
4.2. Comparar les respostes donades al llarg de la història amb les respostes actuals als mateixos problemes.	Moderna Contemporània
Competències clau: CCL, CD, CE, CC, CPSAA	
Capacitats avaluades	
Identificar i explicar: anàlisi i síntesi, comprensió, Comparar: reconeixement de valors ètics i socials, relacionar, avaluar	

Competència específica 5	
CE5 Analitzar críticament i qüestionar la legitimitat de les idees, valors i concepcions del món que ens arriben des de la història de la filosofia i donar visibilitat a aquelles que no s'han atés.	
Criteris avaluació	Sabers bàsics
5.1. Analitzar críticament la relació entre idees, valors i concepcions del món de la història de la filosofia	Antiga • Aspàcia de Milet i el paper de la dona en la cultura i la filosofia grega. Medieval
5.2. Identificar, visibilitzar i explicar idees, valors i concepcions de la història de la filosofia que han sigut silenciades, relegades o ocultades.	• L'assimilació de la filosofia grega per la teologia medieval. El problema de la relació entre fe i raó. o Agustí d'Hipona i Hipàtia d'Alexandria. • Filosofia i ciència o Hildegarda de Bingen i Guillem d'Ockham.

Departament de Filosofia
IES Serra Mariola

5.3. Comparar i explicar les diferències entre les idees i valors que han sigut silenciats en la història de la filosofia i aquells considerats com canònics.	Moderna • La lluita pels drets. Mary Wollstonecraft i Olympe de Gouges. Contemporània • El desenvolupament del feminisme: Simone de Beauvoir. • El desarrelament segons Simone Weil. • Segle XX i barbàrie. L'anàlisi del totalitarisme de Hannah Arendt
Competències clau: CD, CPSAA, CS, CE	
Capacitats avaluades	
Comparar: relacionar, reconeixement de valors ètics i socials, negociació Identificar, visibilitzar, explicar: selecció, comprensió, producció comunicativa, treball en equip Analitzar: traure conclusions, resiliència, crítica	

Competència específica 6	
CE6 Identificar i analitzar els principals problemes ètics i polítics plantejats al llarg de la història del pensament occidental i posar-los en relació amb els conflictes ètics i polítics actuals i les diferents maneres d'abordar-los i de reaccionar-hi	
Criteris avaluació	Sabers bàsics
6.1. Identificar en els textos de la història de la filosofia els problemes ètics i polítics de l'època.	Antiga
6.2. Analitzar i explicar els problemes plantejats en els textos des d'una perspectiva històricament contextualitzada	Medieval
6.3. Relacionar els arguments i reflexions sobre els problemes ètics i polítics del passat amb la resolució racional dels problemes actuals.	Moderna Contemporània
Competències clau: CCL, CPSAA, CD, CC	
Capacitats avaluades	

Identificar problemes en textos: comprensió, síntesi

Analitzar i explicar: anàlisi, producció comunicativa, traure conclusions

Relacionar: crítica, resiliència reconeixement de valors ètics i socials

7.3. Instruments d'avaluació.

El procés d'aprenentatge serà avaluat, de forma contínua (avaluació inicial, formativa i sumativa). L'avaluació inicial, com a prova de diagnosi només és necessària si no disposem d'informació sobre els esquemes de coneixements i destreses de l'alumnat. Serà suficient, en la nostra matèria, avaluar un comentari de text inicial on puguem detectar les habilitats en comprensió, reflexió pròpia i capacitat d'anàlisi de l'alumnat.

L'avaluació, en tot cas:

- Ha de formar part del procés d'ensenyament-aprenentatge: ha de determinar en quin grau s'acompleixen les competències que desitgem avaluar i ens ha d'ajudar a decidir l'adaptació pedagògica que requereix l'alumnat en cada moment.
- Ha de servir de diagnosi del moment en què es troba l'alumne i el grup, per poder, així, programar, reforçar i retroalimentar el procés.
- S'utilitzaran diferents instruments d'avaluació i, fins i tot, diferents codis (oral, escrit, accions, creacions...).
- En tant que avaluació sumativa, hem de mesurar els resultats dels aprenentatges, però no prenent-los com a criteri d'èxit o fracàs, sinó com a oportunitat de millora. Per això l'alumnat ha de conèixer la programació i els criteris d'avaluació, ha de conèixer què es pretén avaluar, com es pretén avaluar i quins instruments s'utilitzaran per a avaluar.

Totes les activitats del llibre de text poden ser avaluades utilitzant els criteris d'avaluació exposats. Com que l'avaluació és competencial, els criteris d'avaluació ens permeten dissenyar instruments com taules de valoració i/o rúbriques que ens permetran puntuar d'1 a 10 el treball de l'alumnat.

a) Instrument per al comentari de text

Podem tenir en compte 10 ítems:

1. Estructura del comentari: introducció, desenvolupament i conclusió.
2. Presentació d'una tesi sòlida (argumentada)/Identificació de la tesi de l'autor/a.
3. Aportació d'arguments per reforçar la tesi (a banda de l'argument principal).
4. Text cohesionat i coherent.
5. Ús correcte de conceptes i definicions.
6. Utilització d'expressions del text per destriar sentits i significats no explícits.
7. Ús correcte d'informació externa i cites. Es fa referència a l'autor citat i a les fonts consultades.
8. Capacitat de reflexió pròpia (en la introducció, en la conclusió o en el desenvolupament de les idees. Creativitat, innovació, aportacions originals).

Departament de Filosofia
IES Serra Mariola

9. Expressió escrita correcta: gramàtica, sintaxi i vocabulari.
10. Correcció ortogràfica i presentació acurada (text net, ús de puntuacions, marges, títols...)

b). Instrument per a la Dissertació

El professorat podrà variar el pes de cada ítem en funció del que es vol reforçar.

- Documentació: ús i aplicació de la informació, exemples i evidències. Recordem: citar fonts.
- Recursos: ús de la paraula i dels recursos lingüístics per convèncer. Estilisme, preguntes retòriques pertinents... (veure discursos famosos: Martin Luther King, Obama, Madonna...)
- Arguments: pes, quantitat i qualitat.

Exordi	Narratio	Argumentatio (7)						Conclusió
		Confirmatio (3,5)			Refutatio (3,5)			
		Documentació	Arguments	Recursos	Documentació	Arguments	Recursos	
1	1	1	1,5	1	1	1,5	1	1

c) Instrument per presentacions en equip

Valorar l'aportació individual (en aquest cas amb un 20% de la qualificació), no sempre serà aconsellable. En el cas que ho fem, cal tenir en compte que l'alumnat que fa la presentació comuniqui comprensiblement i que es detecte una comprensió clara del que exposa. La comprensió és valorada més que la lectura del contingut o l'exposició memoritzada.

Bloc continguts 50%
Introducció/Presentació clara (1,5)
Conceptes complets i clars (2,5)
Exposició d'arguments o idees (2,5)
Exemples i/o recursos adequats (1)
Conclusions (1,5)
Bibliografia/documentació (1)
Bloc exposició equip 30%
Estètica i ortografia (1)
Treball d'equip (3,5)
Ús de recursos elaborats pel grup (3,5)
Capta l'interès (2)
Bloc individual 20%
Qualitat oral i escena (5)
Comprensió vs. lectura (5)

I per a podcasts o programes de ràdio

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

Presentació	1	Es valora que hi haja una presentació del tema: preguntes sobre conceptes i dilemes bàsics.
Recursos	1	Es valora la inclusió de diferents àudios: música, talls d'internet, etc.
Ús d'informació	2	Apunts, cites, autors, articles...
Capacitat de comunicar	1	En la veu, entonació, distribució dels temes, apel·lació als oients, pauses...
Reflexió pròpia	2	Capacitat d'analitzar els problemes per a treure opinions pròpies i crear idees.
Coherència	2	Resposta general a les qüestions plantejades en l'exercici.
Conclusions i despedida	1	Tancar el tema amb acomiadament i punt de vista que resumisca o aclarisca

d) Instrument per a Debat

Hi ha 6 ítems a valorar, cadascun d'ells sobre 6 (màxim 36 punts) i sempre és preferible que també l'alumnat dispose d'aquesta taula de valoració per a participar del procés i involucrar-se en la millora de les seues capacitats.

Valoració debat	A favor	En contra	
Solidesa de la tesi			Es valora la línia argumentativa general: sòlida, superficial, sense base
Qualitat del discurs			Ús del llenguatge, estructura i construcció del discurs i ús de recursos estilístics (captatio benevolentiae)
Domini del tema			Pes dels arguments concrets: presentació d'evidències i exemples, investigació
Flexibilitat			Capacitat de preguntar, respondre i adaptació al discurs de l'altre equip
Escena			Ús de l'espai i del cos, entonació, gesticulació, capacitat d'atraure l'atenció, ús de recursos propis (presentacions, música, àudios, jocs, enquestes, vídeos...)
Actitud			Respecte, escolta activa, educació, generositat, empatia
Puntuació			Suma ponderada de tots els ítems

e) Altres instruments

Activitats com el debat espontani, la participació, la reflexió oral o escrita curta poden avaluar-se tenint en compte diferents criteris d'avaluació, amb alguns instruments més senzills, sempre tenint en compte la seua adaptació flexible tant en la valoració com en els ítems a valorar:

a) Reflexió escrita curta	b) Participació oral	c) Presentació d'entrevistes/àudios
Comprensió (2) Expressió (2) Reflexió pròpia (2) Ús i aplicació d'informació externa (2) Ortografia i presentació (1) Coherència i cohesió (1)	Identifica, explica, compara 3 Respecta, escolta, intercanvia 3 Crítica, reflexiona, trau conclusions 3	Introducció 2 Presentació documents 3 Conclusions pròpies 5

Departament de Filosofia
IES Serra Mariola

d) Recerca i investigació	e) Actitud en el treball	f) Realitat cultural i artística
Utilitza amb cura els materials 3 Utilitza criteris de cerca rigorosos 3 Compara i selecciona fonts amb criteris de veracitat i rigor 3	Reconeix situacions de desigualtat i/o discriminació Mostra disposició a ajudar Du a terme o proposa accions per reduir injustícies i desigualtats	Mostra sensibilitat davant les manifestacions artístiques Descobreix realitats culturals i identifica prejudicis

f) Anàlisi filosòfica d'imatges

Descripció de la imatge (2)	Què tracta de transmetre (2)	Reflexió filosòfica (6)
Tipus: mem, vinyeta, obra artística...	Missatge fonamental expressat en un judici	Introducció: idea principal, problemàtica general a la que respon
Elements de primer pla i disposició espacial, actitud, mirada, postura...		Desenvolupament (en un o més paràgrafs) quines respostes expressa la imatge a la problemàtica general
Materials, colors, il·luminació: sensacions que transmeten	Possibles interpretacions, coherents o no amb el nostre judici	Conclusió: darrer paràgraf on s'expressa una interpretació final resumida
Relacions entre elements principals i secundaris, simetria o caos...		

7.4. Criteris de qualificació

Per qualificar l'alumnat a final de cada període d'avaluació es tindrà en compte que es tracta d'una avaluació competencial i que per tant s'han de posar en valor sabers, habilitats i actituds. Totes les activitats poden ser avaluades per poder extreure una mitjana aritmètica. En cas de necessitar una prova escrita o control per comprovar l'estat dels aprenentatges, aquest consistirà en activitats del mateix tipus treballats en l'aula. El percentatge atorgat a cada aspecte competencial serà el següent:

- Sabers bàsics: Proves escrites/activitats individuals: 60-40%
- Habilitats o destreses: Treballs d'equip, capacitat de diàleg, argumentació, resiliència, ús de la informació: 30-40%
- Actitud: tolerància, respecte, reconeixement, interès, participació i gust pel treball: 10-20%

Correspon a cada professor/a, en la seua programació d'aula, per a cada període d'avaluació, establir els percentatges de valoració, en funció dels objectius i competències que es volen potenciar en cada seqüència didàctica. La qualificació a final de curs tindrà en compte el procés i evolució individual i el grau de consecució de les competències, per la qual cosa, aquesta

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

qualificació no ha de ser necessàriament una mitjana aritmètica entre les tres avaluacions. L'ortografia en treballs, comentaris i presentacions té una valoració prevista en els instruments d'avaluació citats, però en general i conforme a acord de claustre, es restarà 0,1 punt per falta ortogràfica fins un total de 3 punts. Tanmateix, la qualificació original podrà recuperar-se si l'alumnat demostra haver superat i corregit les faltes en el següent treball o prova.

8. Temporalització

La distribució temporal prevista al llarg del curs es mostra a continuació. Tanmateix, aquesta temporalització serà adaptada en funció del desenvolupament de les sessions teòriques i la possibilitat de completar continguts, en combinació amb la capacitat de l'alumnat d'anar assolint competències. En tot cas, ens hem d'adaptar també al fet que enguany la matèria pot ser escollida per a la realització de les proves PAU tant pels grups de ciències com pels d'humanístic i social, per la qual cosa ens hem de cenyir d'una forma un poc més estricta a continguts, temps i formes que es demanen en les proves. Per això, aquesta temporalització pot anar variant al llarg del curs, cosa que farem explícita en la nostra programació d'aula.

Bloc 1: Antiga. • Historicitat dels problemes i concepcions de la filosofia. • Cosmovisió mítica i explicació filosòfica. • El problema de la realitat en els presocràtics. • Filosofia i ciutadania en la Il·lustració grega. Els sofistes i Sòcrates. Aspàsia de Milet i el paper de la dona en la cultura i la filosofia grega. • El debat polític: Les propostes platònica i aristotèlica al voltant del millor ordre social. • L'antropologia en la filosofia clàssica. Sòcrates i el coneixement de si. La psique en Plató i Aristòtil. • La discussió ètica. L'intel·lectualisme socraticoplatònic; la teoria de les virtuts en Plató i el concepte d'eudaimonia en Aristòtil. • De les polis a l'imperi. Filosofia, ciència i cultura en l'hel·lenisme. Estoïcisme i epicureisme.	1a Avaluació 11-Setembre/4- Desembre 2023
Bloc 2: Medieval • Qüestions fonamentals en la filosofia medieval. • L'assimilació de la filosofia grega per la teologia medieval. El problema de la relació entre fe i raó. o Agustí d'Hipona i Hipàtia d'Alexandria. • Filosofia i ciència o Hildegarda de Bingen i Guillem d'Ockham. • La filosofia àrab i jueva.	2a Avaluació 5-Desebre 2023/19-Gener 2024
Bloc 3: Moderna • El naixement de la modernitat europea. El Renaixement. El protestantisme. La revolució científica. • La necessitat d'un fonament segur per al coneixement. Principals figures del racionalisme i l'empirisme. • La qüestió de l'origen i del fonament de la societat i el poder. Del	2aAvaluació 22-Gener/8-Març 2024

Departament de Filosofia
IES Serra Mariola

pensament polític medieval a la teoria del contracte social. • El debat metafísic modern. La filosofia crítica d'Immanuel Kant i el problema de la metafísica com a saber. • El projecte il·lustrat o Potència i límits de la raó. o Il·lustració i democràcia. o La lluita pels drets. Mary Wollstonecraft i Olympe de Gouges.	
Bloc 4: Contemporània • Crisi del projecte il·lustrat i crítica contemporània. • Filosofia de la sospita: decadència i dissolució de la filosofia occidental. Marx i Nietzsche. • Corrents filosòfics del segle XX. • El desenvolupament del feminisme: Simone de Beauvoir. • El desarrelament segons Simone Weil. • Segle XX i barbàrie. L'anàlisi del totalitarisme de Hannah Arendt	3a Avaluació 11-Març 24-Maig 2024

Programació didàctica Filosofia 1r Batxillerat

1. Introducció
2. Objectius generals del Batxillerat: perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'etapa
3. Contribució de la matèria al desenvolupament de les competències clau
4. Els sabers bàsics i la seua relació amb les competències específiques
5. Situacions d'aprenentatge i criteris per al seu disseny i el disseny de la programació d'aula
6. Atenció a la diversitat
7. Avaluació.
 - 7.1. Criteris d'avaluació de les competències específiques.
 - 7.2. Concreció curricular: relació entre sabers bàsics, competències específiques i criteris d'avaluació
 - 7.3. Instruments d'avaluació.
 - 7.4. Criteris de qualificació
8. Temporalització

1. Introducció

1.1. Justificació

La present proposta didàctica per a la matèria de Filosofia de 1r Batxillerat té com a finalitat, no solament ordenar un conjunt de requisits formals, sinó sobre tot, convertir-se en una eina útil que ens facilite la tasca com a docents i ens permeta desenvolupar els objectius i les competències de la matèria, resoldre amb eficàcia les dificultats a qualsevol nivell que puguem sorgir al llarg del curs i contribuir de manera eficaç a la formació integral del nostre alumnat. El conjunt de la proposta didàctica ha d'estructurar els elements necessaris per a l'eficàcia de la tasca docent, al temps que, adaptant-se als requeriments de les noves propostes pedagògiques que inspira la LOMLOE, assumisca la centralitat de l'activitat docent en l'alumnat, i en el desenvolupament de competències clau.

Precisament, la Filosofia és una de les matèries del currículum de batxillerat que més pot contribuir al desenvolupament de les competències de l'alumnat, ja que incideix de manera expressa en la comprensió de la realitat humana, abordant reflexiva i críticament (i per tant habilitant per a l'acció) totes les seues dimensions. El món del present, envoltat per problemes ètics, polítics, econòmics, socials, ambientals, requereix un abordatge reflexiu, amb visió integradora, amb perspectiva de diàleg i intercanvi, orientada a les propostes d'acció per millorar el nostre espai vital sense deixar a ningú enrere, tal com s'acorda en l'Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible. A més, la Filosofia, per la seua historicitat i vocació de transcendència, propicia una mirada global que ens ajuda a entendre el present i repensar el futur, a partir de la radicalitat de les seues preguntes i intents de solució. És per això que l'enfocament del currículum està plantejat des dels cinc eixos dels ODS: persona, planeta, pau, prosperitat i participació, que es distribueixen en quatre blocs: 1. Persona i Filosofia; 2. Coneixement i realitat; 3. Participació, acció creació i 4. Pau, prosperitat i planeta.

En aquest sentit, donarem forma a la proposta didàctica definint conceptes, relacionant ítems i presentant els epígrafs de manera clara amb taules. Proponem una sèrie de seqüències didàctiques i activitats relacionades per anar desenvolupant les competències específiques de la matèria i elaborem els instruments necessaris per anar avaluant el seu desenvolupament, tenint sempre com a centre l'alumnat i les seues diferents capacitats i ritmes, per tal de no deixar a ningú enrere.

2. Objectius generals del Batxillerat: perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'etapa

El currículum es defineix en la Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre com *“el conjunt d'objectius, competències, continguts, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació de cada un dels ensenyaments que regula aquesta llei”*. L'objectiu del currículum, com s'especifica en la mateixa llei, *“ha d'anar orientat a facilitar el desenvolupament educatiu dels i les alumnes de manera que en garantisca la formació integral, contribuïska al desenvolupament ple de la seua personalitat i els prepare per a l'exercici ple dels drets humans, d'una ciutadania activa i democràtica en la societat actual. En cap cas no pot suposar una barrera que genere abandonament escolar o impedisca l'accés i gaudi del dret a l'educació”*. A més, s'assenyala que *“el Batxillerat té com a finalitat proporcionar formació, maduresa intel·lectual i humana, coneixements, habilitats i actituds que permeten desenvolupar*

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

funcions socials i incorporar-se a la vida activa amb responsabilitat i competència. Així mateix, aquesta etapa ha de permetre adquirir i assolir les competències indispensables per al futur formatiu i professional i capacitar per a l'accés a l'educació superior".

Per tant, l'elaboració d'aquesta proposta didàctica té com a referent les següents normes:

La Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig (LOMLOE)

Reial decret 243/2022, de 5 d'abril, pel qual s'estableixen l'ordenació i els ensenyaments mínims de Batxillerat

DECRET 108/2022, de 5 d'agost, del Consell, pel qual s'estableixen l'ordenació i el currículum de Batxillerat.

Els objectius d'etapa corresponents al Batxillerat, són els següents:

- Exercir la ciutadania democràtica, des d'una perspectiva global, i adquirir una consciència cívica responsable, inspirada pels valors de la Constitució Espanyola, així com pels drets humans, que fomenti la corresponsabilitat en la construcció d'una societat justa i equitativa.
- Consolidar una maduresa personal, afectiva, sexual i social que els permeti actuar de manera respectuosa, responsable i autònoma i desenvolupar l'esperit crític. Preveure, detectar i resoldre pacíficament els conflictes personals, familiars i socials, així com les possibles situacions de violència.
- Fomentar la igualtat efectiva de drets i oportunitats de dones i homes, analitzar i valorar críticament les desigualtats existents, així com el reconeixement i l'ensenyament del paper de les dones en la història i impulsar la igualtat real i la no-discriminació per raó de naixement, sexe, origen racial o ètnic, discapacitat, edat, malaltia, religió o creences, orientació sexual o identitat de gènere o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.
- Afermar els hàbits de lectura, estudi i disciplina, com a condicions necessàries per a l'aprofitament eficaç de l'aprenentatge, i com a mitjà de desenvolupament personal.
- Dominar, tant en l'expressió oral com en l'escrita, el valencià i el castellà.
- Expressar-se amb fluïdesa i correcció en una o més llengües estrangeres.
- Utilitzar amb solvència i responsabilitat les tecnologies de la informació i la comunicació.
- Conèixer i valorar críticament les diferents realitats del món contemporani, els seus antecedents històrics i els principals factors de la seua evolució, com a mostra del multilingüisme i de la multiculturalitat. Participar de manera solidària en el desenvolupament i la millora del seu entorn social.
- Accedir als coneixements científics i tecnològics fonamentals i dominar les habilitats bàsiques pròpies de la modalitat triada.
- Comprendre els elements i procediments fonamentals de la investigació i dels mètodes científics. Conèixer i valorar de manera crítica la contribució de la ciència i la tecnologia en el canvi de les condicions de vida, així com afermar la sensibilitat i el respecte cap al medi ambient.
- Afermar l'esperit emprenedor amb actituds de creativitat, flexibilitat, iniciativa, treball en equip, confiança en un mateix i sentit crític.
- Desenvolupar la sensibilitat artística i literària, així com el criteri estètic, com a fonts de formació i enriquiment cultural.

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

- Utilitzar l'educació física i l'esport per a afavorir el desenvolupament personal i social. Afermar els hàbits d'activitats físicoesportives per a afavorir el benestar físic i mental, i com a mitjà de desenvolupament personal i social.
- Afermar actituds de respecte i prevenció en l'àmbit de la mobilitat segura i saludable.
- Fomentar una actitud responsable i compromesa en la lluita contra el canvi climàtic i en la defensa del desenvolupament sostenible.
- Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura, l'empatia i el respecte cap als éssers vius, especialment els animals.

Els objectius de la matèria de Filosofia el primer curs de Batxillerat, finalment, es concreten en tres punts:

- Contribuir a la formació d'una ciutadania activa que construisca una societat de convivència pacífica i democràtica
- Desenvolupar la capacitat de reflexionar de manera crítica sobre un mateix/a i sobre la situació de les persones, d'identificar situacions d'injustícia i fer una anàlisi crítica que conduisca a un compromís de canvi i de combatre les desigualtats humanes.
- Interrogar-se sobre els problemes inherents a tot ésser humà, tant referits a la comprensió de la realitat, la veritat, la identitat personal, la justícia, la dignitat o la bellesa, com a les qüestions heretades de la tradició, per a fer una reflexió crítica que promoga la maduresa social i personal de l'alumnat.

3. Competències clau i contribució de la matèria de Filosofia al seu desenvolupament

En l'annex I de DECRET 108/2022, de 5 d'agost, del Consell, pel qual s'estableixen l'ordenació i el currículum de Batxillerat, es defineixen les competències clau i els seus descriptors. Tal com diu al Decret, *“aquestes competències clau són l'adaptació al sistema educatiu espanyol de les establides en la Recomanació del Consell de la Unió Europea, de 22 de maig de 2018, relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent. Aquesta adaptació respon a la necessitat de vincular aquestes competències als reptes i desafiaments del segle XXI”*.

La consecució dels objectius té una orientació competencial, és a dir, que l'adquisició dels aprenentatges consisteix en oferir les eines per a un desenvolupament acadèmic, personal i social. D'aquesta manera, l'alumnat no solament podrà donar continuïtat a l'etapa obligatòria, sinó a més a més, seguir una formació superior i habilitar-se per a ser una persona activa, responsable i amb aptituds en la societat. Per això es fa especial incidència en el gust per l'aprenentatge i l'interès en el “saber fer”, tant individual com col·lectivament.

L'interès de l'ensenyament aprenentatge per competències rau en la capacitació no solament per adquirir sabers, sinó també per a posar-los en context i aprendre a utilitzar-los. En suma, es tracta de posar en valor les destreses i les actituds necessàries per a un aprofitament real dels sabers, per a que aquests adquirisquen significativitat i habiliten l'alumnat per a l'acció, la transformació, la solució de problemes i la creació de nous sabers, perspectives i actituds. Tot això suposa interdisciplinarietat, és a dir, establir ponts entre els sabers i no considerar-los illes desconnectades. Així, totes les matèries i assignatures contribueixen al desenvolupament de les competències. Per això, no necessàriament tots els sabers específics han de desenvolupar totes les competències. Per exemple, no desenvolupem la competència en matemàtica ciència i tecnologia (STEM) en totes les

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

situacions d'aprenentatge, però en algunes activitats, textos o reflexions, podem contribuir al seu desenvolupament.

Així, la matèria de filosofia contribueix al desenvolupament de les competències clau, en passar a la pràctica algunes de les capacitats requerides en la reflexió filosòfica, com ara la capacitat d'anàlisi, de diàleg, de síntesi, treball en equip, comprensió o comunicació, entre d'altres. A continuació fem la relació de les huit competències clau corresponents al perfil d'eixida de Batxillerat, cadascuna d'elles adaptada a la nostra assignatura i en relació a les capacitats esmentades.

3.1. Competència en comunicació lingüística (CCL)

La competència en comunicació lingüística suposa interactuar de manera oral, escrita, signada o multimodal de manera coherent i adequada en diferents àmbits i contextos i amb diferents propòsits comunicatius. Implica mobilitzar, de manera conscient, el conjunt de coneixements, destreses i actituds que permeten comprendre, interpretar i valorar críticament missatges orals, escrits, signats o multimodals, evitant els riscos de manipulació i desinformació, així com comunicar-se eficaçment amb altres persones de manera cooperativa, creativa, ètica i respectuosa.

CCL	Contribució de la matèria al desenvolupament de la CCL
Competència en comunicació lingüística (CCL): l'alumnat ha d'adquirir seguretat en l'ús de la paraula, oralment i per escrit, en la comprensió, i en l'expressió d'idees, sentiments i opinions, en diferents suports i contextos. La comunicació no solament ha de ser un element teòric, sinó sobre tot, una eina que permeta el vincle cultural entre les persones.	Síntesi: organitzar mentalment i saber expressar oralment i per escrit la informació rebuda per donar-li ús quan siga necessari CCL, CD, STEM, CE
	Anàlisi: capacitat d'examinar els detalls d'una qüestió aportant i utilitzant informació, raonament propi i/o altres capacitats: creativitat, ideació, comparació, abstracció, projecció... CCL, CD, CPSAA
	Cohesió i coherència: Capacitat per estructurar un text o una producció oral en introducció, desenvolupament i conclusió, amb lògica interna i utilitzant connectors apropiats per donar coherència al conjunt. CCL, CP
	Treure conclusions: Anar més enllà de la informació rebuda per aportar solucions, propostes o fins i tot més preguntes i dubtes. CCL, CE
	Diàleg: Capacitat d'interactuar cooperativament i respectuosament, utilitzant l'escolta activa per a l'intercanvi de posicions i idees i per enriquir les pròpies posicions de partida. CCL, CC, CPSA
	Producció comunicativa: capacitat per utilitzar i aplicar els coneixements i les indagacions per produir textos propis individuals i arguments propis que puguin fer-se servir tant en el diàleg com en la producció de textos. CCL, CD, CPSAA,

3.2. Competència plurilingüe (CP)

La competència plurilingüe implica utilitzar diferents llengües, orals o signades, de manera apropiada i eficaç, per a l'aprenentatge i la comunicació. Aquesta competència suposa reconèixer i respectar els perfils lingüístics individuals i aprofitar les experiències pròpies per a desenvolupar estratègies que permeten mediar i fer transferències entre llengües, incloent-hi les clàssiques, i, si és el cas, mantindre i adquirir destreses en la llengua o llengües familiars i en les llengües oficials.

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

Integra, així mateix, dimensions històriques i interculturals orientades a conèixer, valorar i respectar la diversitat lingüística i cultural de la societat amb l'objectiu de fomentar la convivència democràtica.

CP	Contribució de la matèria al desenvolupament de la CP
Competència plurilingüe (CP) L'alumnat de Batxillerat en general i de Filosofia en particular ha de ser capaç de manejar informació i de comunicar en diferents formats i llengües per obrir possibilitats de formació i per habilitar-se en la comprensió d'altres formes d'entendre el món i participar en ell d'una forma més eficaç.	Comprensió: Assimilar informació i fer-la pròpia, descartant la memorització sense sentit. Aquesta capacitat facilita l'actualització eficaç de les altres competències, com la síntesi, l'anàlisi, l'extracció de conclusions i la crítica. CAA, CCL, CP Producció comunicativa: capacitat per utilitzar i aplicar els coneixements i les indagacions per produir textos propis individuals i arguments propis que puguin fer-se servir tant en el diàleg com en la producció de textos. CCL, CP, CE Treball en equip: capacitat per emprendre treballs que requerisquen el diàleg, l'intercanvi i la recerca de diversos membres per a la consecució d'una fi comuna, sent conscients que el tot és major que la suma de les parts. CAA, CCL, CP

3.3. Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria (STEM)

La competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria (competència STEM per les seues sigles en anglés) comporta la comprensió del món utilitzant els mètodes científics, el pensament i representació matemàtics, la tecnologia i els mètodes de l'enginyeria per a transformar l'entorn de forma compromesa, responsable i sostenible.

La competència matemàtica permet desenvolupar i aplicar la perspectiva i el raonament matemàtics amb la finalitat de resoldre diversos problemes en diferents contextos. La competència en ciència comporta la comprensió i explicació de l'entorn natural i social, utilitzant un conjunt de coneixements i metodologies, incloent-hi l'observació i l'experimentació, amb la finalitat de plantejar preguntes i extraure conclusions basades en proves per a poder interpretar i transformar el món natural i el context social.

La competència en tecnologia i enginyeria comprén l'aplicació dels coneixements i metodologies propis de les ciències per a transformar la nostra societat d'acord amb les necessitats o desitjos de les persones en un marc de seguretat, responsabilitat i sostenibilitat.

STEM	Contribució de la matèria al desenvolupament de la STEM
Competència matemàtica i competència en ciència i tecnologia, (STEM) Aquestes competències adquirides en altres matèries, es posen en funcionament en el	Producció pròpia: capacitat per utilitzar i aplicar els coneixements i les indagacions per produir textos propis individuals com arguments propis que puguin fer-se servir en l'intercanvi de posicions i idees CAA, CCL, STEM Formació lògico-científica: Capacitat per reconèixer, valorar i distingir el llenguatge científic del pseudocientífic com a eina per construir noves perspectives envers el món que ens envolta. Utilitzar l'argumentació tenint en

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

tractament de la informació i en l'aplicació dels sabers en distintes branques de la filosofia on cal l'argumentació, la lògica i fonaments científics, tècnics i/o matemàtics.	compte les regles de la lògica. CAA, CCL, STEM
	Selecció: adoptar criteris de selecció d'informació atenent a la racionalitat, versemblança, confiança, publicitat i comparació de les fonts consultades. Conèixer les formes de manipulació de la informació. Adoptar eines informàtiques adequades per a cada tasca. CD, CCL, STEM

3.4. Competència digital (CD)

La competència digital implica l'ús segur, saludable, sostenible, crític i responsable de les tecnologies digitals per a l'aprenentatge, per al treball i per a la participació en la societat, així com la interacció amb aquestes. Inclou l'alfabetització en informació i dades, la comunicació i la col·laboració, l'educació mediàtica, la creació de continguts digitals (incloent-hi la programació), la seguretat (incloent-hi el benestar digital i les competències relacionades amb la ciberseguretat), assumptes relacionats amb la ciutadania digital, la privacitat, la propietat intel·lectual, la resolució de problemes i el pensament computacional i crític.

CD	Contribució de la matèria al desenvolupament de la CD
Competència digital (CD): en relació a la recerca de la informació i la seua interpretació, saber què i com buscar, tenint en compte que no tot és rellevant, que les fonts d'informació han de poder-se contrastar i que hi ha diverses eines útils per a cada tipus de treball.	Síntesi: organitzar mentalment i saber expressar oralment i per escrit la informació rebuda per donar-li ús quan siga necessari. CD, CCL
	Selecció: adoptar criteris de selecció d'informació atenent a la racionalitat, versemblança, confiança, publicitat i comparació de les fonts consultades. Conèixer les formes de manipulació de la informació. CD, CE
	Participació: capacitat per treballar de manera compartida amb diferents eines i aplicacions de la tecnologia digital, per fer més eficaç el treball en equip i per millorar presentacions i continguts. CD, CPSAA

3.5. Competència personal, social i d'aprendre a aprendre (CPSAA)

La competència personal, social i d'aprendre a aprendre implica la capacitat de reflexionar sobre un mateix per a autoconèixer-se, acceptar-se i promoure un creixement personal constant; gestionar el temps i la informació eficaçment; col·laborar amb altres de manera constructiva; mantindre la resiliència; i gestionar l'aprenentatge al llarg de la vida. Inclou també la capacitat de fer front a la incertesa i a la complexitat; adaptar-se als canvis; aprendre a gestionar els processos metacognitius; identificar conductes contràries a la convivència i desenvolupar estratègies per a abordar-les; contribuir al benestar físic, mental i emocional propi i de les altres persones, desenvolupant habilitats per a cuidar-se a si mateix i als qui l'envolten a través de la corresponsabilitat; ser capaç de portar una vida orientada al futur; així com expressar empatia i abordar els conflictes en un context integrador i de suport.

CPSAA	Contribució de la matèria al desenvolupament de la CPSAA
Competència personal, social i aprendre a aprendre (CPSAA): Competència d'autoregulació dels processos cognitius, per la qual la persona va formant-se de manera contínua quan coneix les seues mancances i la manera de solucionar-les de forma autònoma.	Comprensió: Assimilar informació i fer-la pròpia, descartant la memorització sense sentit. Aquesta capacitat facilita l'actualització eficaç de les altres competències, com la síntesi, l'anàlisi, l'extracció de conclusions i la crítica. CCL, CD, CPSAA
	Producció pròpia: capacitat per utilitzar i aplicar els coneixements i les indagacions per produir textos propis individuals com arguments propis que puguen fer-se servir en l'intercanvi de posicions i idees . CCL, CPSAA
	Resiliència: Capacitat de fer front als canvis, adaptant-se i gestionant la complexitat, atenent als objectius projectats, fent front a la incertesa, ideant estratègies per modificar plantejaments, tot tenint en compte el benestar personal i de les persones del seu voltant. CPSAA, CC

3.6. Competència ciutadana (CC)

Inclou l'alfabetització cívica, l'adopció conscient dels valors propis d'una cultura democràtica fundada en el respecte als drets humans, la reflexió crítica sobre els grans problemes ètics del nostre temps i el desenvolupament d'un estil de vida sostenible d'acord amb els objectius de desenvolupament sostenible plantejats en l'Agenda 2030.

CC	Contribució de la matèria al desenvolupament de la CC
Competència ciutadana (CC) Competències molt relacionades amb la filosofia, en tant que aquesta s'obre a la realitat, les innovacions intel·lectuals, les inquietuds personals i col·lectives de l'ésser humà. Aquestes competències involucren l'alumnat en la lluita per aconseguir una societat justa i una vida feliç, en una actitud de tolerància, solidaritat i confiança en si mateixa.	Treball en equip: capacitat per emprendre treballs que requerisquen el diàleg, l'intercanvi i la recerca de diversos membres per a la consecució d'una fi comuna, sent conscients que el tot és major que la suma de les parts. CCL, CP, CC
	Reconeixement de valors ètics i socials: Capacitat de descobrir principis de conducta i de convivència valuosos en continguts de l'assignatura com a forma de estar en disposició de triar i adoptar recursos per millorar la vida pròpia i col·lectiva. CCL, CC

3.7. Competència emprenedora (CE)

La competència emprenedora implica desenvolupar un enfocament vital dirigit a actuar sobre oportunitats i idees, utilitzant els coneixements específics necessaris per a generar resultats de valor per a altres persones. Aporta estratègies que permeten adaptar la mirada per a detectar necessitats i oportunitats; entrenar el pensament per a analitzar i avaluar l'entorn, i crear i replantejar idees utilitzant la imaginació, la creativitat, el pensament estratègic i la reflexió ètica, crítica i constructiva dins dels processos creatius i d'innovació; i despertar la disposició a aprendre, a arriscar i a afrontar la incertesa. Així mateix, implica prendre decisions basades en la informació i el coneixement i col·laborar de manera àgil amb altres persones, amb motivació, empatia i habilitats

de comunicació i de negociació, per a portar les idees plantejades a l'acció mitjançant la planificació i gestió de projectes sostenibles de valor social, cultural i economicofinancer.

CE	Contribució de la matèria al desenvolupament de la CE
Competència emprenedora (CE): Implica desenvolupar un enfocament sobre les oportunitats i les idees per a actuar utilitzant coneixements adquirits i per a produir resultats de valor, en una perspectiva ètica, dignificadora de l'ésser humà i potenciadora de solucions a problemes del món global.	Negociació: capacitat de trobar els punts de consens que apropen les postures per a un interès comú. CPSAA, CE
	Crítica: capacitat per extreure els punts forts o dèbils d'un argument, idea, teoria, etc. utilitzant la informació disponible i la lògica. CE
	Treball en equip: capacitat per emprendre treballs que requerisquen el diàleg, l'intercanvi i la recerca de diversos membres per a la consecució d'una fi comuna, sent conscients que el tot és major que la suma de les parts. CE, CPSAA, CCEC, STEM
	Capacitat d'avaluar: Detecta necessitats i oportunitats a partir dels elements disponibles i de les possibilitats dels mateixos com a forma de procedir en la creació d'idees i solucions innovadores. CPSAA, CE

3.8. Competència en consciència i expressió culturals (CCEC)

La competència en consciència i expressió culturals suposa comprendre i respectar la manera en què les idees, les opinions, els sentiments i les emocions s'expressen i es comuniquen de manera creativa en diferents cultures i per mitjà d'una àmplia gamma de manifestacions artístiques i culturals. Implica també un compromís amb la comprensió, el desenvolupament i l'expressió de les idees pròpies i del sentit del lloc que s'ocupa o del paper que s'exerceix en la societat. Així mateix, requereix la comprensió de la pròpia identitat en evolució i del patrimoni cultural en un món caracteritzat per la diversitat, així com la presa de consciència que l'art i altres manifestacions culturals poden suposar una manera de mirar el món i de donar-li forma.

CCEC	Contribució de la matèria al desenvolupament de la CCEC
Competència en la consciència i expressions culturals. (CCEC): Competència en la consideració i valoració de l'art i la cultura com a part ineludible de l'expressivitat humana. Es tracta de fer patent la reflexió en torn a l'experiència i el fenomen estètic, així com la valoració de la producció intel·lectual.	Producció pròpia: capacitat per utilitzar i aplicar els coneixements i les indagacions per produir textos propis individuals com arguments propis que puguin fer-se servir en l'intercanvi de posicions i idees, valorant cultures i formes diverses de resposta als reptes actuals, als sentiments i a les seues formes d'expressar-les. CCEC, CCL
	Reconeixement de valors estètics: Capacitat de descobrir principis estètics artístics, musicals de diverses escoles per a la formació integral i per a l'autorealització personal i per a la millora de la qualitat de vida personal i col·lectiva CCEC, CCL, CC

4. Els sabers bàsics i la seua relació amb les seqüències didàctiques i les competències específiques

El currículum de Filosofia de 1r Batxillerat s'articula al voltant dels Objectius de Desenvolupament sostenible (ODS) de l'Agenda 2030, amb els seus 5 eixos vertebradors: persones, planeta, pau, prosperitat i participació. Es fa ressò, per tant, de la interrelació entre el benestar social, l'equilibri econòmic i la sostenibilitat ambiental i compromet l'assignatura de Filosofia en una tasca de reflexió, crítica i acció encaminada a contribuir a una major i diferent comprensió del món per a millorar la convivència i la salut del planeta. Els sabers bàsics es distribueixen així en 4 blocs i 9 Seqüències didàctiques, al temps que desenvolupen les competències específiques de l'assignatura:

4.1. Relació de Competències específiques en Filosofia

Competència específica 1

Identificar problemes i formular preguntes relacionades amb l'existència dels éssers humans i la seua capacitat de raonar i actuar, des de l'especificitat i radicalitat de la perspectiva filosòfica.

Competència específica 2

Utilitzar criteris de cerca, selecció i anàlisi d'informació referida a qüestions filosòfiques des d'una actitud reflexiva, autònoma, rigorosa i creativa.

Competència específica 3

Practicar el diàleg i debat filosòfics de manera rigorosa, crítica i assertiva, utilitzant de forma adequada els diferents tipus d'argumentació i detectant els usos fal·laços, dogmàtics i esbiaixats en la defensa d'opinions i hipòtesis.

Competència específica 4

Visibilitzar, denunciar i combatre les desigualtats, estereotips i exclusions propis del sistema patriarcal incloent una mirada de gènere en l'anàlisi de les diferents teories i qüestions filosòfiques.

Competència específica 5

Identificar i analitzar problemes ètics i polítics des d'una perspectiva interseccional i elaborar propostes transformadores de la realitat d'acord amb els principis d'una societat igualitària i inclusiva.

Competència específica 6

Analitzar amb actitud crítica, constructiva, oberta i respectuosa els conflictes humans, de manera que es contemple la pluralitat d'idees, creences i emocions que intervenen en els mateixos i proposar una resolució dialogada i pacífica.

Competència específica 7

Analitzar críticament i qüestionar la legitimitat de les idees, valors i concepcions del món canòniques i donar visibilitat a aquelles que no s'han atés.

Competència específica 8

Identificar la diversitat de manifestacions artístiques, valorar-les com a motor del pensament crític i

Departament de Filosofia
IES Serra Mariola

combatre els prejudicis culturals sobre aquestes.

4.2. Relació entre sabers bàsics, seqüències didàctiques del llibre de text i les competències específiques

BLOCS	SABERS BÀSICS I LA SEUA RELACIÓ AMB LES SEQÜÈNCIES DIDÀCTIQUES	COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES
Bloc 1: Persona i filosofia		
Sobre la persona i les preguntes filosòfiques que l'acompanyen des de l'origen, del tipus de coneixement que se'n desprenen, de què significa ser humà i de la dificultat de definir la identitat.	• Especificitat del saber filosòfic i els seus mètodes. Seqüència 1 • L'ésser humà com a problema filosòfic. Seqüència 2 • Antropologia filosòfica: cultura, etnocentrisme, relativisme cultural i descolonització. Seqüència 2 • El problema de la identitat personal. Identitat digital, intel·ligència artificial i transhumanisme. Seqüència 2 • El problema del determinisme. Necessitat, atzar i llibertat. Seqüència 2, 4, 7	CE1, CE2, CE3, CE4, CE7
Bloc 2: Coneixement i realitat		
Es planteja la manera de conèixer el món i actuar en aquest, així com les ferramentes dialèctiques i argumentatives més adequades per establir intercanvis comunicatius respectuosos i crítics.	BLOC 2.1 REALITAT • Aparença i realitat. Seqüència 6 BLOC 2.2. CONEIXEMENT • Possibilitats i continguts del saber metafísic. Seqüència 6 • Lògica: El raonament i l'argumentació formal i informal. Seqüència 3 • El problema del coneixement i la veritat. Seqüència 4 • La desinformació i el fenomen de la postveritat Seqüència 4 • El saber científic i la filosofia de la ciència. Seqüència 5 • La dimensió social i política del coneixement. Seqüència 4, 5	CE1, CE2, CE3, CE4, CE7
Bloc 3: Participació, acció, creació		
S'inclou el diàleg com a ferramenta fonamental de la reflexió filosòfica, la necessitat de reflexionar	BLOC 3.1. POLÍTICA • L'ésser humà com a ésser social i polític Seqüència 8 • Legalitat i legitimitat Seqüència 8	CE1, CE2, CE3, CE5, CE6, CE7, CE8

Departament de Filosofia
IES Serra Mariola

sobre l'acció individual i la forma en la que aquesta acció es relaciona amb el poder.	• El fonament de l'organització social i del poder polític Seqüència 8 • La reflexió filosòfica al voltant de la democràcia. Seqüència 8 • Ideals, utopies i distòpies. Els moviments socials i polítics. Seqüència 8 BLOC 3.2. ÈTICA • La raó pràctica com a problema Seqüència 7 • Problemes i conflictes morals. Els dilemes Seqüència 7 • El marc ètic del diàleg Seqüència 7 BLOC 3.3. ESTÈTICA • Estètica. El problema de l'art i la bellesa. Seqüència 9 • El paper polític de l'art. Seqüència 9	
Bloc 4: Pau, prosperitat i planeta		
Dirigit bàsicament a la convivència, especialment a la cultura de la pau i la no violència. També als deures i drets essencials per a la construcció d'una societat justa i inclusiva i una ciutadania global, conscient, democràtica, responsable i proactiva.	• Teories ètiques i els reptes del desenvolupament sostenible Seqüència 2, 7 • Interseccionalitat de les desigualtats i les discriminacions Seqüència 2, 7, 8 • Guerra i terrorisme. Violències: directa, estructural i cultural Seqüència 7, 8 • Drets humans Seqüència 7, 8 • Feminisme, feminismes i perspectiva de gènere en filosofia Seqüència 1, 2, 5, 7, 8 • Consum responsable, tecnologia i entorn natural Seqüència 2, 5	CE1, CE2, CE3, CE4, CE5, CE6, CE7

5. Situacions d'aprenentatge i criteris per al seu disseny. Model de programació d'aula

Entenem per situacions d'aprenentatge cada conjunt d'activitats, tasques i exercicis que mobilitza una sèrie de materials, recursos, sabers i actituds per a la resolució de problemes, preguntes o situacions complexes. Les situacions d'aprenentatge permeten passar d'un model d'aprenentatge instructiu a un model reflexiu, basat en el desenvolupament personal de l'alumnat i per això posen l'accent en els aprenentatges significatius, és a dir, que l'alumnat pugui percebre la utilitat i la relació amb el seu entorn vital. En el nostre cas, disposem en el llibre de text, els materials (enllaços a vídeos d'actualitat, articles i informació diversa) que ens facilitaran aquesta tasca de contextualització i significativitat.

Departament de Filosofia

IES Serra Mariola

En general, cada situació d'aprenentatge programada haurà d'incloure els següents ítems

- Nom de la SA, amb el seu títol, que pot ser una pregunta general, recordant que aprendre comença amb preguntes (John Dewey)
- Sabers bàsics que es requereixen per respondre la pregunta.
- Activitats, tasques i exercicis, incloent les activitats de reforç i ampliació (Debats, comentaris de text, dissertacions, presentacions...) .
- Instruments d'avaluació previstos
- Criteris de qualificació
- Espais d'aprenentatge, material i recursos
- Mesures d'inclusió

Les activitats i tasques que podem incloure en les nostres situacions d'aprenentatge:

- Activitats prèvies: discussió oral en classe. Participació espontània
- Respondre qüestions referides a textos proposats (individual o en grup, oralment o per escrit)
- Activitat amb article enllaçat, document audiovisual o recurs sonor relacionat per a la reflexió oral o per escrit, individual, en grup o a l'aula.
- Mapes conceptuals
- Jocs
- Comentari de text
- Dissertació
- Debat (participació regulada)
- Presentacions
- Creació de continguts audiovisuals o d'àudio
- Activitats creatives, d'acció i participatives per a l'aula, per al centre, per a la biblioteca o el municipi.
- Participació en activitats extraescolars i complementàries (lligues de debat, festa del llibre, teatre...)

A més cada tipus d'activitat pot consignar-se com:

- Activitats d'ampliació
- Activitats de reforç
- Activitats complementàries
- Activitats de recuperació

Cada Seqüència didàctica contindrà al menys una situació d'aprenentatge per a cada tipus d'activitat previst en el llibre, i cada professor o professora del grup decidirà quines situacions d'aprenentatge tria en funció de les característiques del seu alumnat. A més, el professorat decidirà, del conjunt d'activitats proposades al llibre de text, quines serviran d'activitats d'ampliació, quines de reforç o quines es reserven per a alumnes amb dificultats específiques. També s'especificarà quines activitats serviran per al compliment de les competències específiques i quines serviran de recolzament, sempre tenint en compte les característiques del grup i les situacions individuals que requereixen mesures específiques d'inclusió.

La programació d'aula, individualitzada per a cada professor o professora de la matèria i per a cada grup, inclourà els següents ítems:

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

- Encapçalament amb Nom del Departament, matèria, nom del professor o professora i especificació de curs i grup.
- Seqüències didàctiques amb les situacions d'aprenentatge previstes per a cadascuna.
- Espais d'aprenentatge previstos.
- Recursos i materials a utilitzar durant el curs.
- Mesures d'atenció per a la resposta a la inclusió en el grup
- Criteris d'avaluació
- Criteris de qualificació
- Instruments d'avaluació

El model de programació d'aula seguirà aquest esquema:

DEPARTAMENT		CURS-GRUP	
MATÈRIA		PROFESSOR/A	

Seqüències Sabers bàsics	SITUACIONS D'APRENTATGE PREVISTES PER AL CURS 2022-23	Capacitats avaluades	CRITERIS D'AVALUACIÓ	COMPETÈNCIES CLAU

Temporització	Espais, materials i recursos	Criteris de qualificació
		Sabers bàsics:
Elecció d'activitats per atendre la inclusió	Instruments d'avaluació previstos	Habilitats o destreses
		Actituds:

6. Atenció a la diversitat

En una metodologia didàctica basada en adquisició de competències, tal com les hem descrit, és essencial que tot l'alumnat assolisca uns mínims necessaris en sabers bàsics, destreses i actituds. Tanmateix, les situacions de partida no són homogènies, i per això s'han de programar actuacions específiques davant de les diferents casuístiques: des d'alumnat amb altes capacitats fins immigrants que no coneixen els idiomes vehiculars, passant per l'alumnat desmotivats o amb dificultats per adquirir aprenentatges teòrics, habilitats pràctiques o actituds positives.

1. La primera mesura i més important, perquè va adreçada a tot l'alumnat, és la de contextualitzar els aprenentatges per fer-los significatius, adaptant-los a la seua realitat vital. Connectar els continguts amb els seus interessos i preocupacions.

2. Utilitzar recursos variats: el llibre de text ofereix lectures, enllaços, recursos audiovisuals, jocs, treballs d'equip, etc. que contribuiran a que tot l'alumnat pugui expressar-se i destacar en algun

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

tipus d'activitat.

3. Potenciar el treball col·laboratiu, que permet aprenentatges creuats, l'adaptació i aprendre a aprendre.
4. Per a l'alumnat amb altes capacitats i també com a treballs voluntaris, el llibre compta amb activitats que es poden oferir per aprofundir o com a ampliació, per a fer atenció als interessos o curiositats variades de l'alumnat.
5. Facilitar que l'alumnat conega què es valora i amb quins instruments per a que pugui redirigir el seu treball i corregir-se, millorant el procés d'aprenentatge.
6. Tindre un contacte fluït amb el Departament d'orientació per dissenyar estratègies personalitzades per a motivació, comprensió de textos, millora de l'expressió, etc. Al mateix temps, per a les dificultats d'aprenentatge, s'hauran de triar les activitats del text adients per a l'alumne/a i aniran especificades en la programació d'aula.
7. Respecte de l'alumnat estranger amb mancances amb els idiomes vehiculars, s'adaptaran els continguts i es treballarà en col·laboració amb els programes d'acollida del centre
8. Respecte de l'alumnat amb dificultats físiques (audició o visió), totes les activitats del llibre de text poden ser adaptades a diferents formats per a un tractament òptim de la informació.

7. Avaluació

7.1. Criteris d'avaluació de les competències específiques. Relació amb es competències clau.

A partir de les competències clau, comunes per a totes les matèries de Batxillerat, i per tant, amb caràcter transversal, s'estableixen unes competències específiques, relacionades amb els sabers, habilitats i actituds esperables de la matèria de Filosofia i que s'han d'anar desenvolupant en el procés d'ensenyament aprenentatge al llarg del curs.

Són aquests criteris d'avaluació els que ens permetran dissenyar els nostres instruments d'avaluació

Competències específiques	Criteris d'avaluació	Competències clau relacionades
Competència específica 1 Identificar problemes i formular preguntes relacionades amb l'existència dels éssers humans i la seua capacitat de raonar i actuar, des de l'especificitat i radicalitat de la perspectiva filosòfica.	CA1.1. Diferencia els problemes específicament filosòfics dels que no ho són i explica les seues característiques i el seu abast.	CCL, CPSAA CC CCEC,
	CA1.2. Investiga i explica les relacions entre la filosofia i els problemes quotidians.	
	CA1.3. Formula preguntes referides a la vida quotidiana des d'una perspectiva filosòfica.	
Competència específica 2 Utilitzar criteris de cerca, selecció i anàlisi d'informació	CA2.1. Utilitza criteris de cerca i selecció d'informació fiables, comparant diferents fonts.	CCL, STEM, CD, CPSAA, CC, CE, CP

Departament de Filosofia
IES Serra Mariola

referida a qüestions filosòfiques des d'una actitud reflexiva, autònoma, rigorosa i creativa	CA2.2. Analitza de manera crítica la informació trobada per a comprovar la seua veracitat.	
	CA2.3. Exposa de manera rigorosa i autònoma el resultat de la cerca, les posicions respecte a problemes filosòfics i les reflexions que es produeixen arran de l'elaboració de la informació.	
Competència específica 3 Practicar el diàleg i debat filosòfics de manera rigorosa, crítica i assertiva, utilitzant de forma adequada els diferents tipus d'argumentació i detectant els usos fal·laços, dogmàtics i esbiaixats en la defensa d'opinions i hipòtesis.	CA3.1. Participa en els debats de manera assertiva, escoltant de manera activa i respectant el torn de paraula tant en aportar arguments com en exposar acord o desacord.	CCL, STEM, CC, CP
	CA3.2. Utilitza els conceptes i els arguments de manera rigorosa per a exposar idees pròpies i raonaments i per a aclarir els dubtes i malentesos que es plantegen.	
	CA3.3. Identifica i analitza críticament els usos dogmàtics i esbiaixats en la defensa d'opinions i hipòtesis i planteja alternatives que s'ajusten a la lògica del discurs.	
	CA3.4. Utilitza un llenguatge oral i escrit inclusiu i igualitari en qualsevol situació d'aprenentatge.	
Competència específica 4 Visibilitzar, denunciar i combatre les desigualtats, estereotips i exclusions propis del sistema patriarcal incloent una mirada de gènere en l'anàlisi de les diferents teories i qüestions filosòfiques.	CA4.1. Identifica els valors que sustenten els estereotips i els prejudicis de gènere presents en les diferents teories i qüestions filosòfiques.	CCL, STEM, CPSAA, CC, CCECC
	CA4.2. Analitza críticament les conseqüències dels estereotips i prejudicis de gènere en l'àmbit del coneixement i denuncia les desigualtats i injustícies que generen.	
	CA4.3. Busca i exposa continguts que inclouen la perspectiva de gènere en l'estudi de les diferents teories i qüestions filosòfiques.	
	CA4.4. Proposa i du a terme accions que combaten les desigualtats, els estereotips i les exclusions.	

Departament de Filosofia
IES Serra Mariola

Competència específica 5 Identificar i analitzar problemes ètics i polítics des d'una perspectiva interseccional i elaborar propostes transformadores de la realitat d'acord amb els principis d'una societat igualitària i inclusiva	CA5.1. Analitza causes i conseqüències dels problemes ètics i polítics que afecten la convivència democràtica.	CCL, CC
	CA5.2. Exposa i argumenta la posició moral que s'adopta enfront dels problemes ètics i polítics que amenacen la convivència.	
	CA5.3. Proposa i desplega accions que tenen com a objectiu la millora de les relacions interpersonals des d'una perspectiva ètica i política.	
Competència específica 6 Analitzar amb actitud crítica, constructiva, oberta i respectuosa els conflictes humans, de manera que es contemple la pluralitat d'idees, creences i emocions que intervenen en els mateixos i proposar una resolució dialogada i pacífica.	CA6.1. Reconeix la pluralitat d'idees, creences i emocions que intervenen en els conflictes humans.	CCL2, CC, CCEC
	CA6.2. Analitza críticament les conseqüències dels conflictes en la convivència democràtica.	
	CA6.3. Proposa i du a terme accions encaminades a la construcció de la cultura de la pau en la vida diària del centre i en l'entorn social.	
Competència específica 7 Analitzar críticament i qüestionar la legitimitat de les idees, valors i concepcions del món canòniques i donar visibilitat a aquelles que no s'han atés	CA7.1 Analitza críticament la relació entre idees, valors i concepcions del món.	CCL, CPSAA, CC, CCEC.
	CA7.2. Identifica, visibilitza i explica idees, valors i concepcions de la realitat que han sigut històricament silenciades, relegades o ocultades.	
	CA7.3. Compara i explica les diferències entre les idees i valors que han sigut silenciades i aquelles considerades com a canòniques.	
Competència específica 8 Identificar la diversitat de manifestacions artístiques, valorar-les com a motor del pensament crític i combatre els prejudicis culturals sobre aquestes.	CA8.1 Identifica i descriu les característiques que fan que una creació siga considerada una manifestació artística.	CCL, CPSAA, CC, CE1, CCEC
	CA8.2. Explica i compara diferents teories sobre la definició de l'objecte artístic.	
	CA8.3 Argumenta la relació entre els productes artístics i el pensament crític i analitza el seu paper transformador de la	

	societat.	
	CA8.4. Identifica i explica els prejudicis en funció dels quals unes certes produccions són considerades art i altres no i analitzar les seues conseqüències.	

7.2. Instruments d'avaluació

El procés d'aprenentatge serà avaluat, de forma contínua (avaluació inicial, formativa i sumativa). L'avaluació inicial, com a prova de diagnosi només és necessària si no disposem d'informació sobre els esquemes de coneixements i destreses de l'alumnat. Serà suficient, en la nostra matèria, amb avaluar les activitats inicials de la seqüència 1 del llibre de text.

L'avaluació, en tot cas:

- Ha de formar part del procés d'ensenyament-aprenentatge: ha de determinar en quin grau s'acompleixen les competències que desitgem avaluar i ens ha d'ajudar a decidir l'adaptació pedagògica que requereix l'alumnat en cada moment.
- Ha de servir de diagnosi del moment en què es troba l'alumne i el grup, per poder, així, programar, reforçar i retroalimentar el procés.
- S'utilitzaran diferents instruments d'avaluació i, fins i tot, diferents codis (oral, escrit, accions, creacions...).
- En tant que avaluació sumativa, hem de mesurar els resultats dels aprenentatges, però no prenent-los com a criteri d'èxit o fracàs, sinó com a oportunitat de millora. Per això l'alumnat ha de conèixer la programació i els criteris d'avaluació, ha de conèixer què es pretén avaluar, com es pretén avaluar i quins instruments s'utilitzaran per a avaluar.

Totes les activitats del llibre de text poden ser avaluades utilitzant els criteris d'avaluació exposats. Com que l'avaluació és competencial, els criteris d'avaluació ens permeten dissenyar instruments com taules de valoració i/o rúbriques que ens permetran puntuar d'1 a 10 el treball de l'alumnat.

7.2.1. Instrument per al comentari de text

Podem tenir en compte 10 ítems:

1. Text estructurat: introducció, desenvolupament i conclusió.
2. Presentació d'una tesi sòlida (argumentada)/Identificació de la tesi de l'autor/a.
3. Aportació d'arguments per reforçar la tesi (a banda de l'argument principal).
4. Text cohesionat i coherent.
5. Ús correcte de conceptes i definicions.
6. Utilització d'expressions del text per destriar sentits i significats no explícits.
7. Ús correcte d'informació externa i cites. Es fa referència a l'autor citat i a les fonts consultades.
8. Capacitat de reflexió pròpia (en la introducció, en la conclusió o en el desenvolupament de les idees. Creativitat, innovació, aportacions originals).
9. Expressió escrita correcta: gramàtica, sintaxi i vocabulari.

10. Correcció ortogràfica i presentació acurada (text net, ús de puntuacions, marges, títols...)

7.2.2. Instrument per a la Dissertació

El professorat podrà variar el pes de cada ítem en funció del que es vol reforçar.

- Documentació: ús i aplicació de la informació, exemples i evidències. Recordem: citar fonts.
- Recursos: ús de la paraula i dels recursos lingüístics per convèncer. Estilisme, preguntes retòriques pertinents... (veure discursos famosos: Martin Luther King, Obama, Madonna...)
- Arguments: pes, quantitat i qualitat.

Exordi	Narratio	Argumentatio (7)						Conclusió
		Confirmatio (3,5)			Refutatio (3,5)			
		Documentació	Arguments	Recursos	Documentació	Arguments	Recursos	
1	1	1	1,5	1	1	1,5	1	1

7.2.3. Instrument per presentacions en equip

Valorar l'aportació individual (en aquest cas amb un 20% de la qualificació), no sempre serà aconsellable. En el cas que ho fem, cal tenir en compte que l'alumnat que fa la presentació comuniqui comprensiblement i que es detecti una comprensió clara del que exposa. La comprensió és valorada més que la lectura del contingut o l'exposició memoritzada.

Bloc continguts 50%
Introducció/Presentació clara (1,5)
Conceptes complets i clars (2,5)
Exposició d'arguments o idees (2,5)
Exemples i/o recursos adequats (1)
Conclusions (1,5)
Bibliografia/documentació (1)
Bloc exposició equip 30%
Estètica i ortografia (1)
Treball d'equip (3,5)
Ús de recursos elaborats pel grup (3,5)
Capta l'interès (2)
Bloc individual 20%
Qualitat oral i escena (5)
Comprensió vs. lectura (5)

I per a podcasts o programes de ràdio

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

Presentació	1	Es valora que hi haja una presentació del tema: preguntes sobre conceptes i dilemes bàsics.
Recursos	1	Es valora la inclusió de diferents àudios: música, talls d'internet, etc.
Ús d'informació	2	Apunts, cites, autors, articles...
Capacitat de comunicar	1	En la veu, entonació, distribució dels temes, apel·lació als oients, pauses...
Reflexió pròpia	2	Capacitat d'analitzar els problemes per a treure opinions pròpies i crear idees.
Coherència	2	Resposta general a les qüestions plantejades en l'exercici.
Conclusions i despedida	1	Tancar el tema amb acomiadament i punt de vista que resumisca o aclarisca

7.2.4. Instrument per a Debat

Hi ha 6 ítems a valorar, cadascun d'ells sobre 6 (màxim 36 punts) i sempre és preferible que també l'alumnat dispose d'aquesta taula de valoració per a participar del procés i involucrar-se en la millora de les seues capacitats.

Valoració debat	A favor	En contra	
Solidesa de la tesi			Es valora la línia argumentativa general: sòlida, superficial, sense base
Qualitat del discurs			Ús del llenguatge, estructura i construcció del discurs i ús de recursos estilístics (captatio benevolentiae)
Domini del tema			Pes dels arguments concrets: presentació d'evidències i exemples, investigació
Flexibilitat			Capacitat de preguntar, respondre i adaptació al discurs de l'altre equip
Escena			Ús de l'espai i del cos, entonació, gesticulació, capacitat d'atraure l'atenció, ús de recursos propis (presentacions, música, àudios, jocs, enquestes, vídeos...)
Actitud			Respecte, escolta activa, educació, generositat, empatia
Puntuació			Suma ponderada de tots els ítems

7.2.5. Altres instruments

Activitats com el debat espontani, la participació, la reflexió oral o escrita curta poden avaluar-se tenint en compte diferents criteris d'avaluació, amb alguns instruments més senzills, sempre tenint en compte la seua adaptació flexible tant en la valoració com en els ítems a valorar:

a) Reflexió escrita curta	b) Participació oral	c) Presentació d'entrevistes/àudios
Comprensió (2) Expressió (2) Reflexió pròpia (2) Ús i aplicació d'informació externa (2) Ortografia i presentació (1) Coherència i cohesió (1)	Identifica, explica, compara 3 Respecta, escolta, intercanvia 3 Crítica, reflexiona, trau conclusions 3	Introducció 2 Presentació documents 3 Conclusions pròpies 5

d) Recerca i investigació	e) Actitud en el treball	f) Realitat cultural i artística
Utilitza amb cura els materials 3 Utilitza criteris de cerca rigorosos 3 Compara i selecciona fonts amb criteris de veracitat i rigor 3	Reconeix situacions de desigualtat i/o discriminació Mostra disposició a ajudar Du a terme o proposa accions per reduir injustícies i desigualtats	Mostra sensibilitat davant les manifestacions artístiques Descobreix realitats culturals i identifica prejudicis

7.3. Criteris de qualificació

Per qualificar l'alumnat a final de cada període d'avaluació es tindrà en compte que es tracta d'una avaluació competencial i que per tant s'han de posar en valor sabers, habilitats i actituds. Totes les activitats poden ser avaluades per poder extreure una mitjana aritmètica. En cas de necessitar una prova escrita o control per comprovar l'estat dels aprenentatges, aquest consistirà en activitats del mateix tipus treballats en l'aula. El percentatge atorgat a cada aspecte competencial serà el següent:

- Sabers bàsics: Proves escrites/activitats individuals: 60-40%
- Habilitats o destreses: Treballs d'equip, capacitat de diàleg, argumentació, resiliència, ús de la informació: 30-40%
- Actitud: tolerància, respecte, reconeixement, interès, participació i gust pel treball: 10-20%

Correspon a cada professor/a, en la seua programació d'aula, per a cada període d'avaluació, establir els percentatges de valoració, en funció dels objectius i competències que es volen potenciar en cada seqüència didàctica. La qualificació a final de curs tindrà en compte el procés i evolució individual i el grau de consecució de les competències, per la qual cosa, aquesta qualificació no ha de ser necessàriament una mitjana aritmètica entre les tres avaluacions.

L'ortografia en treballs, comentaris i presentacions té una valoració prevista en els instruments d'avaluació citats, però en general i conforme a acord de claustre, es restarà 0,1 punt per falta ortogràfica fins un total de 3 punts. Tanmateix, la qualificació original podrà recuperar-se si l'alumnat demostra haver superat i corregit les faltes en el següent treball o prova.

8. Materials i recursos

El desenvolupament de les sessions d'aprenentatge requereix l'aprofitament d'un ventall d'oportunitats que ens ofereixen els materials del llibre de text i els espais dins i fora del centre:

El llibre de text com a material de consulta i de lectura, que a més disposa de recursos com:

Activitats per treballar totes les competències clau i específiques.

Enllaços a documents en format digital.

Activitats amb enllaços a audiovisuals, recursos sonors i pàgines web d'interès.

Activitats per consolidar sabers bàsics.

Activitats per treballar en equip col·laboratiu.

Projector per a continguts, esquemes o materials audiovisuals.

Connexió col·laborativa en xarxa: plataforma Aules i espai ofimàtic segur, amb correu corporatiu.

Els espais del centre:

L'aula, que pot distribuir els espais segons el tipus de treball a realitzar (individual, per

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

- parelles o en equips.
- Aula d'informàtica per a treballs de recerca.
- Saló d'actes per a debats i representacions.
- Espais i corredors habilitats per a mostrar treballs.
- Biblioteca, per a tasques d'investigació i lectura de textos escollits.
- Aire lliure, on es poden realitzar diferents activitats de participació.
- Exterior del centre, en eixides programades per les activitats de centre i de la matèria.

En la programació d'aula s'hauran de consignar de forma específica els materials i recursos idonis per a cada activitat i els espais necessaris per al seu desenvolupament.

9. Seqüències didàctiques i temporalització

La distribució temporal prevista al llarg del curs es mostra a continuació. Tanmateix, aquesta temporalització serà adaptada en funció de les característiques del grup, tenint en compte que en tot cas sempre serà preferible el desenvolupament de les competències abans que la finalització completa dels sabers bàsics, i que és preferible una **programació d'aula flexible** que tinga en compte els ritmes d'ensenyament i aprenentatge i els interessos que puguin sorgir arran del tractament dels diferents problemes, tant a nivell teòric com a nivell pràctic i que ens poden conduir a profunditzar i ampliar alguns continguts o a utilitzar més temps en algunes activitats.

		Seqüència didàctica	Sessions	
1a Avaluació	1	Què és filosofia?	10	32
	3	El raonament i l'argumentació	11	
	2	La reflexió filosòfica sobre l'ésser humà	11	
2a Avaluació	4	El problema del coneixement	11	32
	5	El saber científic	11	
	6	El problema de la realitat	10	
3a Avaluació	7	Filosofia moral: l'ètica	10	31
	8	Filosofia política	11	
	9	L'estètica filosòfica	10	
Total de sessions			95	

Proposta didàctica Filosofia 4t ESO

1. Introducció
2. Objectius generals de l'ESO: perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'etapa
3. Competències específiques i relació amb les competències clau
4. Relacions de les competències específiques amb altres matèries
5. Sabers bàsics de la matèria i la seua relació amb les competències específiques
 - 5.1. Sabers bàsics i Competències específiques
 - 5.2. Concreció curricular: relació entre sabers bàsics, competències específiques, criteris d'avaluació i competències clau
6. Situacions d'aprenentatge
 - 6.1. Criteris per a la proposta de les situacions d'aprenentatge
 - 6.2. Model per al disseny de les situacions d'aprenentatge
 - 6.3. Situacions d'aprenentatge per al conjunt de les competències de la matèria
7. Atenció a la diversitat
8. Avaluació
 - 8.1. Competències específiques i criteris d'avaluació
 - 8.2. Instruments d'avaluació
 - 8.3. Criteris de qualificació
9. Materials i recursos

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

1. Introducció

La matèria de filosofia promou en l'alumnat la capacitat de reflexionar entorn a la seua realitat social, ètica, natural, física i metafísica. En eixe sentit ha de posar al seu abast eines per al pensament i per a la pràctica d'actituds que puguen servir per a la transformació i canvi individual i social del seu entorn, sempre en funció de la reflexió, la crítica, el diàleg i el consens.

És necessari per tant, que els continguts de la matèria posen a l'abast de l'alumnat els temes de la filosofia que més puguen motivar el coneixement i/o la crítica a idees preconcebudes sobre la realitat, també des de la perspectiva de la seua pròpia experiència. En aquest sentit, ens proposem amb els materials i recursos disponibles la millora dels processos de pensament i l'adquisició d'una perspectiva nova en la mirada al món i els seus productes, d'una manera responsable i compromesa.

Per una altra banda, aprendre a pensar passa per aprendre a utilitzar correctament els conceptes, a manejar les dades ben confirmades com a premisses i, per últim, a prendre a utilitzar les premisses per a argumentar amb elles de forma correcta. L'exercici d'aquestes capacitats posarà l'alumnat en disposició de construir un projecte de vida satisfactori, ben fonamentat i amb eines per a respondre als desafiaments i els reptes del segle XXI.

Per promoure l'aprenentatge en aquestes capacitats cal enfrontar l'alumnat amb estratègies pràctiques comunicatives, ja sig de manera escritat, ja siga de manera oral, tant per a dialogar i raonar com per a expressar idees, convèncer un auditori, justificar accions i gestionar emocions. Cal a més a més, que la competència comunicativa siga coherent amb una actitud responsable i compromesa amb el món amb el qual es dialoga. Per això es planteja també en la nostra matèria la necessitat de diferenciar els discursos vertaders dels fal·laços. Es tracta de formar persones morals, capaces d'argumentar i defensar el seu plantejament front a manipulacions i injerències externes.

Des d'aquesta perspectiva s'han seleccionat els sabers bàsics necessaris per desenvolupar les competències. Els sabers bàsics arpleguen les grans preguntes de la filosofia però inclouen també els principals reptes i desafiaments que es desprenen dels objectius de desenvolupament sostenible, plantejats en forma de dilema o s'ha d'adoptar una postura moral i prendre partit implicant-se en la millora global. En aquest sentit, la matèria guarda una relació amb la matèria d'educació en valors ètics i cívics, abordant totes dues la necessitat d'analitzar de manera crítica els problemes de la realitat present i d'actuar de manera responsable davant els reptes que ens planteja. D'aquesta manera, les preocupacions individuals característiques de l'adolescència es connecten de manera inevitable amb les globals i allò que promou una millora individual té, també, conseqüències en el bé comú a través del compromís social i la participació democràtica

2. Objectius generals de l'ESO: perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'etapa

Segons l'article 4 del Reial decret 217/2022 la **finalitat (14 objectius)** de l'Educació Secundària obligatòria és l'adqisió d'elements de la cultura i desenvolupar hàbits d'estudi, treball i hàbits saludables per a la seua vida posterior i per a l'exercici de la seua ciutadania. A més, ha de contribuir a l'evolució emocional, personal i social de tot l'alumnat, d'una forma inclusiva i democràtica, formant-los per a l'exercici dels seus drets i obligacions.

Segons el DECRET 107/2022, de 5 d'agost, del Consell, pel qual s'estableix l'ordenació i el

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

currículum d'Educació Secundària Obligatòria, defineix el **perfil d'eixida (10 ítems)** de l'alumnat de 4t ESO: *“Es vol garantir que tot alumne o alumna que supere amb èxit l'ensenyament bàsic i, per tant, assolisca el Perfil d'eixida, sàpia activar els aprenentatges adquirits per a respondre als principals desafiaments als quals haurà de fer front al llarg de la seua vida.”*

Objectius	Perfil d'eixida
1. Assumir responsablement els seus deures, conèixer i exercir els seus drets en el respecte als altres, practicar la tolerància, la cooperació i la solidaritat entre les persones i grups, exercitar-se en el diàleg refermant els drets humans com a valors comuns d'una societat plural i preparar-se per a l'exercici de la ciutadania democràtica.	
2. Desenvolupar i consolidar hàbits de disciplina, estudi i treball individual i en equip com a condició necessària per a una realització eficaç de les tasques de l'aprenentatge i com a mitjà de desenvolupament personal.	1. Identificar els diferents aspectes relacionats amb el consum responsable, valorant les seues repercussions sobre el bé individual i el comú, jutjant críticament les necessitats i els excessos i exercint un control social enfront de la vulneració dels seus drets
3. Valorar i respectar les diferències de gèneres i la igualtat de drets i oportunitats entre ells. Rebutjar els estereotips que suposen discriminació entre homes i dones.	2. Desenvolupar estils de vida saludable a partir de la comprensió del funcionament de l'organisme i la reflexió crítica sobre els factors interns i externs que incideixen en ella, assumint la responsabilitat personal i social en la cura pròpia i en la cura de les altres persones, així com en la promoció de la salut pública
4. Enfortir les seues capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les seues relacions amb els altres, així com rebutjar la violència, els prejudicis de qualsevol tipus, els comportaments sexistes i resoldre pacíficament els conflictes.	3. Desenvolupar un esperit crític, empàtic i proactiu per a detectar situacions de inequitat i exclusió a partir de la comprensió de les causes complexes que les originen
5. Desenvolupar destreses bàsiques en la utilització de les fonts d'informació per a adquirir, amb sentit crític, nous coneixements. Desenvolupar les competències tecnològiques bàsiques i avançar en una reflexió ètica sobre el seu funcionament i utilització.	4. Analitzar de manera crítica i aprofitar les oportunitats de tota classe que ofereix la societat actual, en particular les de la cultura en l'era digital, avaluant-ne els beneficis i els riscos i fent un ús ètic i responsable que contribueixca a la millora de la qualitat de vida personal i col·lectiva
6. Concebre el coneixement científic com un saber integrat, que s'estructura en diferents disciplines, així com conèixer i aplicar els mètodes per a identificar els problemes en els diversos camps del coneixement i de l'experiència.	
7. Desenvolupar l'esperit emprenedor i la confiança en si mateix, la participació, el sentit crític, la	5. Acceptar la incertesa com una oportunitat per a articular respostes més creatives, aprenent a

Departament de Filosofia
IES Serra Mariola

iniciativa personal i la capacitat per a aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats.	gestionar l'ansietat que pot portar aparellada
8. Comprendre i expressar amb correcció, oralment i per escrit, en les llengües oficials, el valencià, com a llengua pròpia, i el castellà, com a llengua cooficial, textos i missatges complexos, i iniciar-se en el coneixement, la lectura i l'estudi de la literatura.	6. Cooperar i conviure en societats obertes i canviants, valorant la diversitat personal i cultural com a font de riquesa i interessant-se per altres llengües i cultures
9. Comprendre i expressar-se en una o més llengües estrangeres de manera apropiada.	
10. Conèixer, valorar i respectar els aspectes bàsics de la cultura i la història pròpies i dels altres, incloses les llengües familiars, així com el patrimoni artístic i cultural, com a mostra del multilingüisme i de la multiculturalitat del món, que també s'ha de valorar i respectar.	7. Desenvolupar les habilitats que li permeten continuar aprenent al llarg de la vida, des de la confiança en el coneixement com a motor del desenvolupament i la valoració crítica dels riscos i beneficis d'aquest últim
11. Conèixer i acceptar el funcionament del seu cos i el dels altres, respectar les diferències, consolidar els hàbits de cura i salut corporals i incorporar l'educació física i la pràctica de l'esport per a afavorir el desenvolupament personal i social. Conèixer i valorar la dimensió humana de la sexualitat en tota la seua diversitat.	8. Sentir-se part d'un projecte col·lectiu, tant en l'àmbit local com en el global, desenvolupant empatia i generositat
12. Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura, l'empatia i el respecte cap als éssers vius, especialment els animals, i el medi ambient, i contribuir a la conservació i millora.	9. Desenvolupar una actitud responsable a partir de la presa de consciència de la degradació del medi ambient i del maltractament animal basada en el coneixement de les causes que els provoquen, agreugen o milloren, des d'una visió sistèmica, tant local com global
13. Apreciar la creació artística i comprendre el llenguatge de les diferents manifestacions artístiques utilitzant diversos mitjans d'expressió i representació.	
14. Prendre consciència de les problemàtiques que té plantejades la humanitat i que es concreten en els Objectius de Desenvolupament Sostenible.	10. Entendre els conflictes com a elements connaturals a la vida en societat que han de resoldre's de manera pacífica

3. Competències específiques i relació amb les competències clau

Són competències específiques de la matèria de Filosofia de 4t ESO les següents:

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

Competència específica 1: Analitzar problemes quotidians des d'una perspectiva filosòfica i amb una mirada crítica, constructiva i èticament compromesa.

Competència específica 2: Identificar i diferenciar les premisses, estratègies argumentatives i conclusions de textos o discursos, distingint els usos correctes de les argumentacions fal·laces.

Competència específica 3: Explicar les diferències entre elements racionals i emocionals en la justificació de decisions a propòsit de conflictes de valors.

Competència específica 4: Elaborar i exposar d'una manera clara, ordenada i argumentada idees i propostes filosòfiques pràctiques que fomenten el creixement personal i el compromís social.

Competències clau del perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic:

- CCL: competència en comunicació lingüística
- CP: competència plurilingüe
- CMCT: competència matemàtica, ciència i tecnològica
- CD: competència digital
- CPSAA: competència personal, social i d'aprendre a aprendre
- CC: competència ciutadana
- CE: competència emprenedora
- CCEC: competència en consciència i expressió cultura

I les relacions que s'estableixen entre competències específiques i clau és la següent:

	CCL	CP	CMCT	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
CE1				X	X			
CE2	X			X				
CE3					X			X
CE4	X			X	X			

4. Relacions de les competències específiques amb altres matèries

Tal com explica el decret 107/2022 en [Filosofia.pdf \(gva.es\)](#) trobem connexions amb les CE d'altres matèries de l'etapa:

Les llengües, vehicles per a la comprensió i expressió d'emocions, fets, conceptes i pensaments, matèria primera de produccions textuals escrites, orals i multimodals que informen i serveixen de punt de partida per a l'abordatge dels sabers essencials, vies d'accés al coneixement d'altres realitats lingüístiques, socials i culturals i eines per a la planificació d'accions transformadores, posen les seues pràctiques comunicatives al servei de la construcció de la consciència ètica

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

individual i del compromís social (CE1-CE4 de la matèria de Filosofia).

La matèria de Filosofia comparteix amb la de Geografia i Història qüestions axiològiques fonamentals i l'interés per les qüestions ètiques més rellevants del món actual. En concret, les competències CE4, CE5, CE6, CE7 i CE8 de Geografia i Història amb CE1, CE2, CE3 i CE4 de Filosofia, ja que es refereixen a l'anàlisi crítica de les normes; a la diferència entre legalitat i legitimitat; a l'anàlisi de fets històrics i de l'activitat econòmica; al reconeixement, denúncia i combat dels estereotips i rols socials que permet un saber i una pràctica igualitaris i inclusius; a la construcció d'una ciutadania global; al compromís amb els valors democràtics i amb la lluita per aconseguir justícia social i a la importància dels desafiaments que plantegen els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

També es donen aquestes coincidències, des de l'anàlisi de l'origen i la gènesi de la nostra concepció actual del món, amb les competències CE1, CE2 i CE5 de la matèria de Cultura Clàssica.

Respecte de l'Educació Plàstica i Visual, les CE1, CE2, CE3, CE4 i CE5 guarden relació amb les competències CE1, CE2, CE3 i CE4 de Filosofia, ja que es refereixen a la capacitat de fer una anàlisi crítica de la realitat i proposar solucions creatives; a compartir i defensar idees diverses de manera assertiva i a treballar les emocions i construir una identitat pròpia de manera conscient i crítica.

Aquestes mateixes relacions es poden establir amb les competències CE1, CE4 i CE5 de la matèria de Música.

Coincideixen Biologia i Filosofia en els plantejaments referits a la valoració crítica de la informació; la promoció d'hàbits saludables; el respecte per diferents formes de vida i diverses identitats de gènere; el foment de la responsabilitat i l'anàlisi crítica de l'efecte de l'acció humana i la proposta de solucions ecosocials. En concret, les competències CE3, CE5, CE6, CE7, CE10 i CE11 de Biologia amb CE1 i CE4 de Filosofia.

La relació amb les competències CE3 i CE4 de Física amb CE1 i CE4 de Filosofia se circumscriu a la defensa del pensament crític i de l'ús precís dels conceptes i els arguments.

Finalment, coincideixen en la necessitat d'analitzar les repercussions socials de l'acció humana i plantejar-se la sostenibilitat, així com en la necessitat que l'alumnat siga capaç de proposar accions responsables, justes i compromeses enfront dels desafiaments del món actual les competències CE4 i CE7 de Tecnologia i Digitalització amb CE1 i CE4 de Filosofia.

5. Sabers bàsics de la matèria i la seua relació amb les competències específiques

5.1. Sabers bàsics i Competències específiques

Els sabers bàsics del bloc 1 aniran desenvolupant-se al llarg del curs durant les tres avaluacions, al temps que es posen en pràctica els continguts del bloc 2, amb els quals establim una correlació

Bloc 1: Les preguntes radicals de la filosofia	CE
1.- Què és la filosofia? Especificitat i funció de la filosofia	1
2.- Què és ser humà? Naturalesa humana, identitat i societat	1
3.- Què és real? Aparença i realitat	2
4.- Què puc saber? Veritat, opinió i saber	2

Departament de Filosofia
IES Serra Mariola

5.- Què és actuar com una persona? Llibertat i responsabilitat	1,3

Bloc 2: Reptes i desafiaments contemporanis: Objectius de Desenvolupament Sostenible.	CE
1.- Ús correcte dels arguments o mort del diàleg.	2, 3, 4
2.- Respecte al medi ambient o mort del planeta	3
2.- Diversitat personal i cultural o mort de la diferència	1, 3, 4
3.- Acceptació i maneig de la incertesa o mort de la creativitat	2
4.- Responsabilitat digital o mort de les relacions	1,4
5.- Lluita contra les injustícies o mort de l'equitat	1, 3, 4
5.- Compromís i participació ciutadana o mort de la democràcia	4
5. - Consum responsable o mort per asfíxia.	1, 3, 4

5.2. Concreció curricular: relació entre sabers bàsics, competències específiques, criteris d'avaluació i competències clau

Competència específica 1	
Analitzar problemes quotidians des d'una perspectiva filosòfica i amb una mirada crítica, constructiva i èticament compromesa.	
Criteris avaluació	Sabers bàsics
1.1 Explicar intencions, causes i conseqüències dels problemes socials relacionats amb els desafiaments.	● Concepte de Filosofia ● Definició de ser humà ● Què és real ● Què puc saber ● Actuar com a persona ● Ús correcte arguments ● Respecte medi ambient ● Diversitat personal i cultural ● Consum responsable ● Lluita injustícies ● La incertesa ● Participació ciutadana ● Responsabilitat digital
1.2 Utilitzar la crítica com a eina positiva.	
1.3 Formular preguntes referides a la vida quotidiana des d'una perspectiva filosòfica.	
Competències clau	
CD, CPSAA	

Competència específica 2	
Identificar i diferenciar les premisses, estratègies argumentatives i conclusions de textos o discursos, distingint els usos correctes de les argumentacions fal·laces.	
Criteris avaluació	Sabers bàsics
2.1. Diferenciar premisses, arguments i conclusions i explicar les seues característiques.	• Què és real • Què puc saber • Ús correcte arguments • La incertesa
2.2. Identificar i explicar les premisses que serveixen com a fonament en la defensa d'una idea o hipòtesi.	
2.3. Identificar i analitzar críticament els usos incorrectes de les estratègies argumentatives i plantejar alternatives que s'ajusten a la lògica del discurs.	
2.4. Analitzar críticament les conseqüències de l'ús incorrecte dels arguments.	
Competències clau	
CCL, CD	

Competència específica 3	
Explicar les diferències entre elements racionals i emocionals en la justificació de decisions a propòsit de conflictes de valors.	
Criteris avaluació	Sabers bàsics
3.1. Confrontar elements racionals i emocionals i explicar les seues diferències.	• Respecte medi ambient • Consum responsable • Responsabilitat digital/emocions/relacions • Ús correcte arguments • Llibertat i responsabilitat
3.2. Explicar de manera clara el valor de les emocions en la presa de decisions	
3.3. Identificar i exposar tots els elements	

Departament de Filosofia
IES Serra Mariola

contraposats que formen part d'un dilema	
Competències clau	
CCEC, CPSAA	

Competència específica 4	
Elaborar i exposar d'una manera clara, ordenada i argumentada idees i propostes filosòfiques pràctiques que fomenten el creixement personal i el compromís social.	
Criteris avaluació	Sabers bàsics
4.1. Elaborar textos o discursos amb una argumentació clara i ordenada.	• Concepte de Filosofia • Diversitat personal i cultural • Lluita injustícies • Participació ciutadana • Ús correcte arguments
4.2. Utilitzar de manera correcta els arguments en la defensa d'una idea o proposta i per a aclarir els dubtes i malentesos que es plantegen.	
4.3. Exposar i argumentar la posició moral que s'adopta enfront dels desafiaments de la vida quotidiana treballats	
Competències clau	
CCL, CD, CPSAA	

6. Situacions d'aprenentatge

6.1. Criteris per a la proposta de les situacions d'aprenentatge

Coherents amb el que demana el decret 107/2022, els criteris que emprarem són els següents:

- La matèria ha de ser pràctica i per tant l'aula ha de ser un laboratori d'idees i discussions actives
- Utilitzar les notícies i experiències d'actualitat per a estimular la reflexió, la crítica i el debat
- Mostrar els tipus d'arguments a partir de la pràctica del debat
- S'ha de propiciar el treball cooperatiu i les formes inclusives i respectuoses de cooperar, dialogar, crear i aportar idees
- Així mateix, han d'impulsar aprenentatges valuosos i significatius, per facilitar la comprensió i assimilació dels sabers i per estimular la proposta d'accions i serveis per millorar l'entorn,

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

la societat i el planeta.

- Afavorir l'anàlisi de la seua relació amb dispositius digitals, internet i les xarxes socials
- Fer servir el joc i les diverses manifestacions de l'expressió artística per fer més significatius els processos d'aprenentatge
- Fer servir instruments d'autoavaluació i coavaluació com dianes, rúbriques, escales d'observació, portafolis, diaris, entre d'altres, com a oportunitat de reflexionar sobre els sabers i els processos d'aprenentatge.
- Utilitzar com a recursos tant els materials convencionals com les tecnologies de la informació i comunicació, però també els diferents espais del centre com a forma de desenvolupar competències en tots els àmbits possibles.
- El treball en equip és un escenari òptim per a valorar si l'alumnat assumeix diferents rols amb eficiència i responsabilitat, mostra empatia i respecta les aportacions de companys i companyes.
- Es realitzaran anàlisis de situacions d'actualitat o de qüestions filosòfiques facilitant la creació de textos propis individuals, presentacions, creació de continguts multimèdia, produccions musicals i/o plàstiques així com representacions.

6.2. Model per al disseny de les situacions d'aprenentatge en la programació d'aula

En general, cada situació d'aprenentatge estarà inclosa en la programació d'aula incloent els següents ítems

- Nom de la SA, amb el seu títol, que pot ser una pregunta general, recordant que aprendre comença amb preguntes (John Dewey)
- Sabers bàsics que es requereixen per respondre la pregunta.
- Activitats, tasques i exercicis que s'inclouen (Debats, comentaris de text, dissertacions, presentacions...).
- Criteris d'avaluació previstos
- Instruments de qualificació
- Espais d'aprenentatge, material i recursos
- Mesures d'inclusió

6.3. Situacions d'aprenentatge per al conjunt de les competències de la matèria

Les activitats i tasques que podem incloure en les nostres situacions d'aprenentatge:

- Activitats prèvies: discussió oral en classe. Participació espontània
- Respondre qüestions referides a textos proposats (individual o en grup, oralment o per escrit)
- Activitat amb article enllaçat, document audiovisual o recurs sonor relacionat per a la reflexió oral o per escrit, individual, en grup o a l'aula.
- Mapes conceptuals
- Jocs
- Comentari de text
- Dissertació
- Debat (participació regulada)
- Presentacions
- Creació de continguts audiovisuals o d'àudio
- Activitats creatives, d'acció i participatives per a l'aula, per al centre, per a la biblioteca o el

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

municipi.

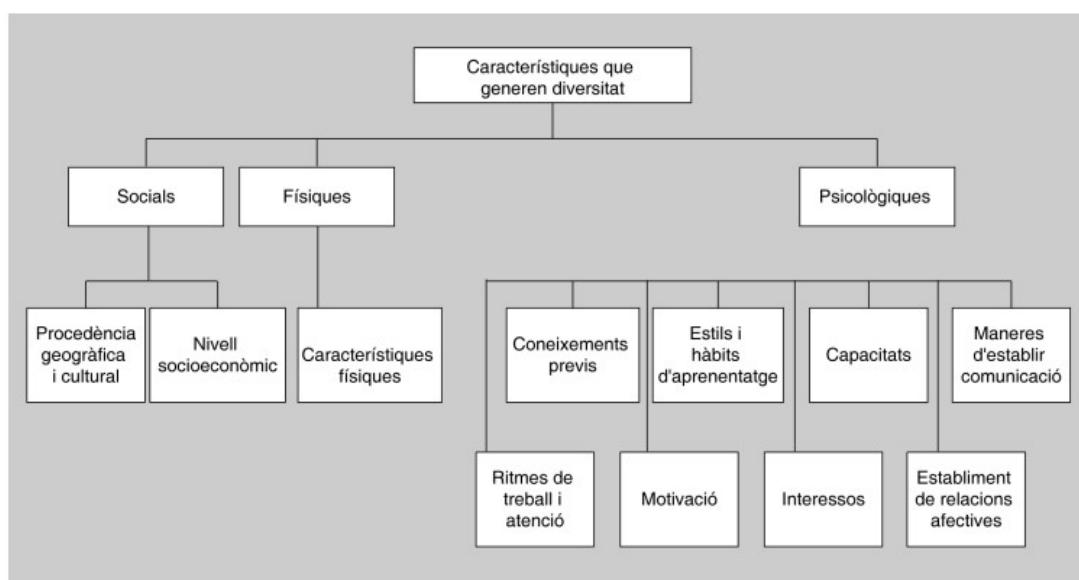
- Participació en activitats extraescolars i complementàries (lligues de debat, festa del llibre, teatre...)

A més cada tipus d'activitat pot consignar-se en la programació d'aula com:

- Activitats d'ampliació
- Activitats de reforç
- Activitats complementàries
- Activitats de recuperació

7. Atenció a la diversitat

La nostra proposta de programació ha de partir d'un model d'educació inclusiva, és a dir, que atenga al progrés, participació i presència de tot l'alumnat. Això implica el reconeixement explícit de la diversitat, que s'ha d'entendre com un factor positiu i enriquidor i que demanda de l'educador preveure una sèrie d'estratègies per a que tot l'alumnat, independentment de les seues característiques físiques, socials o psicològiques, pugui gaudir del suport educatiu que necessita.

Il·lustració 1. Classificació de les característiques que generen diversitat. Manel OrtínLacort i Clotilde Carrasco Rueda.
https://ioc.xtec.cat/materials/FP/Recursos/fp_edi_m02_/web/fp_edi_m02_htmlindex/media/fp_edi_m02_u6_pdfindex.pdf

Quan parlem d'atendre la diversitat en l'àmbit escolar, fem referència a totes les actuacions que podem realitzar per donar resposta a les diferents individualitats que s'atenen. Per això, en les programacions d'aula:

- El professorat adequarà les programacions als diferents ritmes, estils i capacitats d'aprenentatge (multinivell)
- S'inclouran mesures i activitats de sensibilització de caràcter inclusiu dirigides al grup-classe

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

- Es consignaran:
 - Materials i recursos necessaris per atendre alumnat amb necessitats especials.
 - Activitats de reforç: per a l'alumnat amb necessitats específiques de comprensió, habilitats o actituds.
 - Activitats complementàries:
 - Activitats de recuperació
 - Activitats d'ampliació: per a l'alumnat amb interessos puntuals o globals més enllà del currículum estàndard.

8. Avaluació

8.1. Competències específiques i criteris d'avaluació

Competències específiques	Criteris d'avaluació
CE1. Analitzar problemes quotidians des d'una perspectiva filosòfica i amb una mirada crítica, constructiva i èticament compromesa. CD, CPSAA	1.1 Explicar intencions, causes i conseqüències dels problemes socials relacionats amb els desafiaments.
	1.2 Utilitzar la crítica com a eina positiva.
	1.3 Formular preguntes referides a la vida quotidiana des d'una perspectiva filosòfica.
CE2. Identificar i diferenciar les premisses, estratègies argumentatives i conclusions de textos o discursos, distingint els usos correctes de les argumentacions fal·laces CCL, CD	2.1. Diferenciar premisses, arguments i conclusions i explicar les seues característiques.
	2.2. Identificar i explicar les premisses que serveixen com a fonament en la defensa d'una idea o hipòtesi.
	2.3. Identificar i analitzar críticament els usos incorrectes de les estratègies argumentatives i plantejar alternatives que s'ajusten a la lògica del discurs.
	2.4. Analitzar críticament les conseqüències de l'ús incorrecte dels arguments.
CE3. Explicar les diferències entre elements racionals i emocionals en la justificació de decisions a propòsit de conflictes de valors. CCEC, CPSAA	3.1. Confrontar elements racionals i emocionals i explicar les seues diferències.
	3.2. Explicar de manera clara el valor de les emocions en la presa de decisions
	3.3. Identificar i exposar tots els elements contraposats que formen part d'un dilema
CE4. Elaborar i exposar d'una manera clara, ordenada i argumentada idees i propostes filosòfiques pràctiques que fomenten el creixement personal i el compromís social. CCL, CD, CPSAA	4.1. Elaborar textos o discursos amb una argumentació clara i ordenada.
	4.2. Utilitzar de manera correcta els arguments en la defensa d'una idea o proposta i per a aclarir els dubtes i malentesos que es plantegen.
	4.3. Exposar i argumentar la posició moral que s'adopta enfront dels desafiaments de la vida quotidiana treballats

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

8.2. Instruments d'avaluació

Com a instruments per avaluar els aprenentatges de l'alumnat comptem amb:

- **Observació** (i aplicació de taules de valoració d'actitud en el treball, participació i sensibilitat cultural i artística)
- **Proves escrites** (amb comentaris de text, dissertacions, respostes de reflexió curta, etc.)
- **Treballs d'equip** (debats, presentacions, representacions, creacions...)
- **Autoavaluació:** algunes activitats permeten l'autoavaluació de l'alumnat amb les rúbriques i taules pertinents (debats, presentacions en equip, creacions pròpies, etc.), la qual cosa ajuda en el procés de millora e l'aprenentatge (aprendre a aprendre).

Com que l'avaluació és competencial, els criteris d'avaluació ens permeten dissenyar instruments com taules de valoració i/o rúbriques per puntuar d'1 a 10 el treball de l'alumnat.

a) Comentari de text

Tindrem en compte 10 ítems

- Text estructurat: introducció, desenvolupament i conclusió.
- Presentació d'una tesi sòlida (argumentada)/Identificació de la tesi de l'autor/a.
- Aportació d'arguments per reforçar la tesi (a banda de l'argument principal).
- Text cohesionat i coherent (no hi ha contradiccions).
- Ús correcte de conceptes i definicions.
- Utilització d'expressions del text per destriar sentits i significats no explícits.
- Ús correcte d'informació externa i cites. Es fa referència a l'autor citat i a les fonts consultades.
- Capacitat de reflexió pròpia (en la introducció, en la conclusió o en el desenvolupament de les idees. Creativitat, innovació, aportacions originals).
- Expressió escrita correcta: gramàtica, sintaxi i vocabulari.
- Correcció ortogràfica i presentació acurada (text net, ús de puntuacions, marges, títols...)

b) Dissertació

Podem utilitzar una rúbrica específica que valore tots els ítems que necessitem. També podem variar el pes de cada ítem en funció del que volem reforçar.

- Documentació: ús i aplicació de la informació, exemples i evidències. Recordem: citar fonts.
- Recursos: ús de la paraula i dels recursos lingüístics per convèncer. Estilisme, preguntes retòriques pertinents... (Veure discursos més famosos: Martin Luther King, Obama, Madonna...)
- Arguments: pes, quantitat i qualitat

Exordio	Narratio	Argumentatio						Conclusió
		Confirmatio			Refutatio			
		Documentació	Arguments	Recursos	Documentació	Arguments	Recursos	
1	1	1	1,5	1	1	1,5	1	1

c) Presentacions en equip

Valorar l'aportació individual (en aquest cas amb un 20% de la qualificació), no sempre serà

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

aconsellable. En el cas que ho fem, cal tenir en compte que l'alumnat que fa la presentació comuniqui comprensiblement i que es detecte una comprensió clara del que exposa. La comprensió és valorada més que la lectura del contingut o l'exposició memoritzada.

Bloc continguts
Introducció/Presentació clara (1,5)
Conceptes complets i clars (2,5)
Exposició d'arguments o idees (2,5)
Exemples i/o recursos adequats (1)
Conclusions (1,5)
Bibliografia/documentació (1)
Puntuació continguts (50%)
Bloc exposició equip
Estètica i ortografia (resta punts)
Treball d'equip (4)
Ús de recursos elaborats pel grup (4)
Capta l'interés (2)
Puntuació exposició (30%)
Bloc individual
Qualitat oral i escena (5)
Comprensió vs lectura (5)
Puntuació individual (20%)
Mitjana ponderada

Per a Podcast/programes ràdio

Presentació	1	Es valora que hi haja una presentació del tema: preguntes sobre conceptes i dilemes bàsics.
Recursos	1	Es valora la inclusió de diferents àudios: música, talls d'internet, etc.
Ús d'informació	2	Apunts, cites, autors, articles...
Capacitat de comunicar	1	En la veu, entonació, distribució dels temes, apel·lació als oients, pauses...
Reflexió pròpia	2	Capacitat d'analitzar els problemes per a treure opinions pròpies i crear idees.
Coherència	2	Resposta general a les qüestions plantejades en l'exercici.
Conclusions i despedida	1	Tancar el tema amb acomiadament i punt de vista que resumisca o aclarisca

d) Debats

Hi ha 6 ítems a valorar, cadascun d'ells sobre 6 (màxim 36 punts) i sempre és preferible que també l'alumnat dispose d'aquesta taula de valoració per a participar del procés i involucrar-se en la millora de les seues capacitats.

Valoració del debat	A favor	En contra	
Solidesa de la tesi			Es valora la línia argumentativa general: sòlida, superficial, sense base
Qualitat del discurs			Ús del llenguatge, estructura i construcció del discurs i ús de recursos estilístics (captatiobenevolentiae)
Domini del tema			Pes dels arguments concrets: presentació d'evidències i exemples, investigació
Flexibilitat			Pes dels arguments concrets: presentació

Departament de Filosofia
IES Serra Mariola

			d'evidències i exemples, investigació
Escena			Ús de l'espai i del cos, entonació, gesticulació, capacitat d'atraure l'atenció, ús de recursos propis (presentacions, música, àudios, jocs, enquestes, vídeos...)
Actitud			Respecte, escolta activa, educació, generositat, empatia
Puntuació			Mitjana ponderada

e) Altres instruments

Reflexió escrita	Participació oral	Presentació entrevistes/àudios
• Comprensió (2) • Expressió (2) • Reflexió pròpia (2) • Ús i aplicació d'informació externa (2) • Ortografia i presentació (1) • Coherència i cohesió (1)	• Identifica, explica, compara 3 • Respecta, escolta, intercanvia 3 • Critica, reflexiona, trau conclusions 3	• Introducció 2 • Presentació documents 3 • Conclusions pròpies 5
Recerca i investigació	Actitud en el treball	Realitat cultural i artística
• Utilitza amb cura els materials 3 • Utilitza criteris de cerca rigorosos 3 • Compara i selecciona fonts amb criteris de veracitat i rigor 3	• Reconeix situacions de desigualtat i/o discriminació • Mostra disposició a ajudar • Du a terme o proposa accions per reduir injustícies i desigualtats	• Mostra sensibilitat davant les manifestacions artístiques • Descobreix realitats culturals i identifica prejudicis

8.3. Criteris de qualificació

Per qualificar l'alumnat a final de cada període d'avaluació es tindrà en compte que es tracta d'una avaluació competencial i que per tant s'han de posar en valor sabers, habilitats i actituds. Totes les activitats poden ser avaluades per poder extreure una mitjana aritmètica. En cas de necessitar una prova escrita o control per comprovar l'estat dels aprenentatges, aquest consistirà en activitats del mateix tipus treballats en l'aula. El percentatge atorgat a cada aspecte competencial serà el següent:

- Sabers bàsics: Proves escrites/activitats individuals: 45-60%
- Habilitats o destreses: Treballs d'equip, capacitat de diàleg, argumentació resiliència, ús de la informació: 30-20%
- Actitud: tolerància, respecte, reconeixement, interès, participació i gust pel treball: 25-20%

Correspon a cada professor/a, en la seua programació d'aula, per a cada període d'avaluació, establir els percentatges de valoració, en funció dels objectius i competències que es volen

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

potenciar en cada seqüència didàctica. La qualificació a final de curs tindrà en compte el procés i evolució individual i el grau de consecució de les competències, per la qual cosa, aquesta qualificació no ha de ser necessàriament una mitjana aritmètica entre les tres avaluacions.

L'ortografia en treballs, comentaris i presentacions té una valoració prevista en els instruments d'avaluació citats, però en general i conforme a acord de claustre, es restarà 0,1 punt per falta ortogràfica fins un total de 3 punts. Tanmateix, la qualificació original podrà recuperar-se si l'alumnat demostra haver superat i corregit les faltes en el següent treball o prova.

El procés d'aprenentatge serà avaluat, de forma contínua (avaluació inicial, formativa i sumativa). L'avaluació inicial, com a prova de diagnosi només és necessària si no disposem d'informació sobre els esquemes de coneixements i destreses de l'alumnat. Serà suficient, en la nostra matèria, avaluar un escrit inicial (comentari de text o petita reflexió).

L'avaluació, en tot cas:

- Ha de formar part del procés d'ensenyament-aprenentatge: ha de determinar en quin grau s'acompleixen les competències que desitgem avaluar i ens ha d'ajudar a decidir l'adaptació pedagògica que requereix l'alumnat en cada moment.
- Ha de servir de diagnosi del moment en què es troba l'alumne i el grup, per poder, així, programar, reforçar i retroalimentar el procés.
- S'utilitzaran diferents instruments d'avaluació i, fins i tot, diferents codis (oral, escrit, accions, creacions...).
- En tant que avaluació sumativa, hem de mesurar els resultats dels aprenentatges, però no prenent-los com a criteri d'èxit o fracàs, sinó com a oportunitat de millora. Per això l'alumnat ha de conèixer la programació i els criteris d'avaluació, ha de conèixer què es pretén avaluar, com es pretén avaluar i quins instruments s'utilitzaran per a avaluar.

9. Materials i recursos

El desenvolupament de les sessions d'aprenentatge requereix l'aprofitament d'un ventall d'oportunitats que ens ofereixen els materials de llibres i textos del departament, i els espais dins i fora del centre:

- Material de consulta i de lectura del departament, que a més disposa de recursos com:
 - Activitats per treballar totes les competències clau i específiques.
 - Enllaços a documents en format digital.
 - Activitats amb enllaços a audiovisuals, recursos sonors i pàgines web d'interès.
 - Activitats per consolidar sabers bàsics.
 - Activitats per treballar en equip col·laboratiu.
- Projector per a continguts, esquemes o materials audiovisuals.
- Connexió col·laborativa en xarxa: plataforma Aules i espai ofimàtic segur, amb correu corporatiu.

Els espais del centre:

- L'aula, que pot distribuir els espais segons el tipus de treball a realitzar (individual, per parelles o en equips).
- Aula d'informàtica per a treballs de recerca.
- Saló d'actes per a debats i representacions.
- Espais i corredors habilitats per a mostrar treballs.
- Biblioteca, per a tasques d'investigació i lectura de textos escollits.

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

Aire lliure, on es poden realitzar diferents activitats de participació.

- Exterior del centre, en eixides programades per les activitats de centre i de la matèria.

En la programació d'aula s'hauran de consignar de forma específica els materials i recursos idonis per a cada activitat i els espais necessaris per al seu desenvolupament.

10. Temporalització

		Seqüència didàctica	Sessions	
1a Avaluació Bloc 1	1	Què és la filosofia? Especificitat i funció de la filosofia	4	20
	2	Què és ser humà? Naturalesa humana, identitat i societat	4	
1ª avaluació Bloc 2	1	Ús correcte dels arguments o mort del diàleg.	6	
	2	Respecte al medi ambient o mort del planeta	6	
2a Avaluació Bloc 1	3	3.- Què és real? Aparença i realitat	5	24
	4	Què puc saber? Veritat, opinió i saber	5	
2ª Avaluació bloc 2	3	Acceptació i maneig de la incertesa o mort de la creativitat	7	
	4	Responsabilitat digital o mort de les relacions	7	
3a Avaluació Bloc 1	5	Què és actuar com una persona? Llibertat i responsabilitat	3	20
3ª Avaluació Bloc 2	5	Lluita contra les injustícies o mort de l'equitat	6	
	5	Compromís i participació ciutadana o mort de la democràcia	6	
	5	Consum responsable o mort per asfíxia.	5	
Total de sessions			64	

Programació didàctica

Educació en Valors ètics i Cívics

4^t ESO

1. Introducció
 - 1.1. Justificació
 - 1.2. Contextualització
2. Objectius de l'educació secundària i perfil d'eixida
3. Perfil d'eixida i competències clau: relació amb les competències específiques
 - 3.1. Relació entre Competències clau i competències específiques
 - 3.2. Relacions o connexions amb les CE d'altres matèries de l'etapa
4. Sabers bàsics de la matèria
5. Situacions d'aprenentatge
 - 5.1. Criteris per a la proposta de les situacions d'aprenentatge
 - 5.2. Model per al disseny de les situacions d'aprenentatge
 - 5.3. Situacions d'aprenentatge per al conjunt de les competències de la matèria
6. Avaluació
 - 6.1. Criteris d'avaluació de les competències específiques
 - 6.2. Instruments d'avaluació
 - 6.3. Criteris de qualificació
7. Materials i recursos
8. Atenció a la diversitat.
9. Seqüències didàctiques i temporalització

1. Introducció

1.1. Justificació

L'educació en valors cívics i ètics constitueix un requisit necessari tant per a l'exercici actiu i responsable de la ciutadania, com per al desenvolupament de l'autonomia moral i la personalitat de l'alumnat. No hi ha dubte que aquests dos propòsits es troben relacionats entre ells, en tant que no és possible un exercici actiu i responsable de la ciutadania democràtica sense un compromís ètic personal, lliure i fonamentat, amb principis i valors determinats. D'ací la necessitat que tota educació cívica o en valors estiga traspassada per l'exercici reflexiu i crític sobre la moral individual i col·lectiva que representa l'ètica filosòfica.

La matèria d'Educació en Valors Cívics i Ètics està vinculada a un bon nombre dels objectius considerats com a necessaris de l'educació secundària. Així, amb la finalitat que l'alumnat siga capaç d'assumir responsablement els deures que té, es planteja l'obligació de conèixer i exercir els seus drets en el respecte a les altres persones, practicar el diàleg, la tolerància, la cooperació i la solidaritat entre les persones i grups, reconèixer els drets humans com a valors comuns d'una societat plural i preparar-se per a l'exercici de la ciutadania democràtica.

Aquesta matèria, alhora que posa el focus d'atenció sobre els estereotips i les desigualtats, destaca la consideració de la diversitat com a oportunitat d'enriquiment personal. També fomenta la consolidació d'hàbits de disciplina, estudi i treball individual i en equip com a condició necessària per a la realització eficient de les tasques de l'aprenentatge i com a via de creixement personal. A més, la pràctica del diàleg i el debat impulsa la correcta comprensió i expressió de textos i missatges complexos. Així mateix, és rellevant el domini de destreses bàsiques que permeten la utilització crítica de les fonts d'informació i comunicació i l'adquisició i producció de coneixements. Així com el poder per a potenciar les capacitats d'aprendre a aprendre, aprendre a fer, aprendre a conviure i aprendre a ser, i preparar per a l'exercici de drets i obligacions de la ciutadania.

Totes les competències ací plantejades adquireixen un major grau de concreció a la llum dels criteris d'avaluació dissenyats per a aquest efecte. Criteris que faciliten l'observació i la valoració del progrés de l'alumnat en el transcurs de la seua adquisició

Finalment, tant l'aplicació dels criteris d'avaluació com les activitats d'aprenentatge han d'estar metodològicament orientades en funció de principis coherents amb els valors que pretén transmetre l'àrea. Per tant, es convida l'alumnat a la participació activa i raonada, al diàleg respectuós i la cooperació, a la lliure expressió d'idees, al pensament crític i autònom, al respecte de les normes i valors comuns, a la gestió assertiva de les seues emocions i relacions afectives, a la mediació i resolució pacífica dels conflictes, al desenvolupament d'hàbits de vida saludables i sostenibles, i a l'ús segur de les tecnologies de la informació i la comunicació.

2. Objectius de l'educació secundària i perfil d'eixida

Segons l'article 4 del Reial decret 217/2022 la **finalitat (14 objectius)** de l'Educació Secundària obligatòria és l'adquisició d'elements de la cultura i desenvolupar hàbits d'estudi, treball i hàbits saludables per a la seua vida posterior i per a l'exercici de la seua ciutadania. A més, ha de contribuir a l'evolució emocional, personal i social de tot l'alumnat, d'una forma inclusiva i

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

democràtica, formant-los per a l'exercici dels seus drets i obligacions.

Segons el DECRET 107/2022, de 5 d'agost, del Consell, pel qual s'estableix l'ordenació i el currículum d'Educació Secundària Obligatoria, defineix el **perfil d'eixida (10 ítems)** de l'alumnat de 4t ESO: *“Es vol garantir que tot alumne o alumna que supere amb èxit l'ensenyament bàsic i, per tant, assolisca el Perfil d'eixida, sàpia activar els aprenentatges adquirits per a respondre als principals desafiaments als quals haurà de fer front al llarg de la seua vida.”*

Objectius	Perfil d'eixida
1. Assumir responsablement els seus deures, conèixer i exercir els seus drets en el respecte als altres, practicar la tolerància, la cooperació i la solidaritat entre les persones i grups, exercitar-se en el diàleg refermant els drets humans com a valors comuns d'una societat plural i preparar-se per a l'exercici de la ciutadania democràtica.	
2. Desenvolupar i consolidar hàbits de disciplina, estudi i treball individual i en equip com a condició necessària per a una realització eficaç de les tasques de l'aprenentatge i com a mitjà de desenvolupament personal.	1. Identificar els diferents aspectes relacionats amb el consum responsable, valorant les seues repercussions sobre el bé individual i el comú, jutjant críticament les necessitats i els excessos i exercint un control social enfront de la vulneració dels seus drets
3. Valorar i respectar les diferències de gèneres i la igualtat de drets i oportunitats entre ells. Rebutjar els estereotips que suposen discriminació entre homes i dones.	2. Desenvolupar estils de vida saludable a partir de la comprensió del funcionament de l'organisme i la reflexió crítica sobre els factors interns i externs que incideixen en ella, assumint la responsabilitat personal i social en la cura pròpia i en la cura de les altres persones, així com en la promoció de la salut pública
4. Enfortir les seues capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les seues relacions amb els altres, així com rebutjar la violència, els prejudicis de qualsevol tipus, els comportaments sexistes i resoldre pacíficament els conflictes.	3. Desenvolupar un esperit crític, empàtic i proactiu per a detectar situacions de inequitat i exclusió a partir de la comprensió de les causes complexes que les originen
5. Desenvolupar destreses bàsiques en la utilització de les fonts d'informació per a adquirir, amb sentit crític, nous coneixements. Desenvolupar les competències tecnològiques bàsiques i avançar en una reflexió ètica sobre el seu funcionament i utilització.	4. Analitzar de manera crítica i aprofitar les oportunitats de tota classe que ofereix la societat actual, en particular les de la cultura en l'era digital, avaluant-ne els beneficis i els riscos i fent un ús ètic i responsable que contribuísca a la millora de la qualitat de vida personal i col·lectiva
6. Concebre el coneixement científic com un saber integrat, que s'estructura en diferents disciplines, així com conèixer i aplicar els mètodes per a identificar els problemes en els diversos camps del coneixement i de l'experiència.	

Departament de Filosofia
IES Serra Mariola

7. Desenvolupar l'esperit emprenedor i la confiança en si mateix, la participació, el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per a aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats.	5. Acceptar la incertesa com una oportunitat per a articular respostes més creatives, aprenent a gestionar l'ansietat que pot portar aparellada
8. Comprendre i expressar amb correcció, oralment i per escrit, en les llengües oficials, el valencià, com a llengua pròpia, i el castellà, com a llengua cooficial, textos i missatges complexos, i iniciar-se en el coneixement, la lectura i l'estudi de la literatura.	6. Cooperar i conviure en societats obertes i canviants, valorant la diversitat personal i cultural com a font de riquesa i interessant-se per altres llengües i cultures
9. Comprendre i expressar-se en una o més llengües estrangeres de manera apropiada.	
10. Conèixer, valorar i respectar els aspectes bàsics de la cultura i la història pròpies i dels altres, incloses les llengües familiars, així com el patrimoni artístic i cultural, com a mostra del multilingüisme i de la multiculturalitat del món, que també s'ha de valorar i respectar.	7. Desenvolupar les habilitats que li permeten continuar aprenent al llarg de la vida, des de la confiança en el coneixement com a motor del desenvolupament i la valoració crítica dels riscos i beneficis d'aquest últim
11. Conèixer i acceptar el funcionament del seu cos i el dels altres, respectar les diferències, consolidar els hàbits de cura i salut corporals i incorporar l'educació física i la pràctica de l'esport per a afavorir el desenvolupament personal i social. Conèixer i valorar la dimensió humana de la sexualitat en tota la seua diversitat.	8. Sentir-se part d'un projecte col·lectiu, tant en l'àmbit local com en el global, desenvolupant empatia i generositat
12. Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura, l'empatia i el respecte cap als éssers vius, especialment els animals, i el medi ambient, i contribuir a la conservació i millora.	9. Desenvolupar una actitud responsable a partir de la presa de consciència de la degradació del medi ambient i del maltractament animal basada en el coneixement de les causes que els provoquen, agreugen o milloren, des d'una visió sistèmica, tant local com global
13. Apreciar la creació artística i comprendre el llenguatge de les diferents manifestacions artístiques utilitzant diversos mitjans d'expressió i representació.	
14. Prendre consciència de les problemàtiques que té plantejades la humanitat i que es concreten en els Objectius de Desenvolupament Sostenible.	10. Entendre els conflictes com a elements connaturals a la vida en societat que han de resoldre's de manera pacífica

3. Perfil d'eixida i competències clau: relació amb les competències específiques

3.1. Relació entre Competències clau i competències específiques

Aquests objectius de l'Educació Secundària Obligatoria i la seua relació amb el perfil d'eixida, es concreten una sèrie de competències clau. Per tant, aquestes van a tractar de concretar la necessitat de donar resposta als desafiaments plantejats amb una sèrie de coneixements, destreses i actituds.

Competències clau:

- CCL: competència en comunicació lingüística
- CP: competència plurilingüe
- CMCT: competència matemàtica, en ciència i tecnologia
- CD: competència digital
- CPSAA: competència personal, social i d'aprendre a aprendre
- CC: competència ciutadana
- CE: competència emprenedora
- CCEC: competència en consciència i expressió cultural

Al mateix temps, la matèria d'Educació en Valors Cívics i Ètics planteja set competències específiques que tot l'alumnat ha d'adquirir per a la culminació dels objectius de l'etapa i del perfil d'eixida de l'alumnat de l'educació bàsica. Aquestes competències són una ampliació de les adquirides en primària i es concreten en:

Competències específiques de l'àrea:

- CE1: Dialogar i debatre de manera assertiva, respectuosa i correctament argumentada sobre problemes morals plantejats en qualsevol situació de la vida diària per a poder arribar a acords o consensos.
- CE2: Gestionar les emocions en situacions de conflicte per a poder afrontar-les des de la cultura de la pau i explorar i proposar solucions equitatives i creatives.
- CE3: Analitzar de manera crítica les normes i lleis vigents en el marc de la Declaració Universal dels Drets Humans i adequar-se a aquestes valorant-ne la legitimitat.
- CE4: Reconèixer, denunciar i combatre els estereotips i rols associats a partir d'una reflexió personal i crítica.
- CE5: Identificar, analitzar i valorar en l'àmbit internacional els beneficis dels valors democràtics promoguts per lleis i institucions per a la construcció d'una ciutadania global.
- CE6: Proposar i desplegar accions responsables i justes compromeses amb la transformació social i la lluita efectiva contra les desigualtats i injustícies en qualsevol situació real d'acord amb els principis d'una societat igualitària i inclusiva.

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

- CE7: Explicar els desafiaments ecològics plantejats pels Objectius de Desenvolupament Sostenible i actuar de manera compromesa amb la transformació de la situació mediambiental del planeta.

S'estableix una relació entre les competències clau i les competències específiques de la nostra matèria:

	CCL	CP	CMCT	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
CE1	X	X		X			X	
CE2				X	X		X	X
CE3				X	X		X	
CE4	X	X				X	X	
CE5	X			X	X		X	X
CE6	X			X	X		X	X
CE7				X	X		X	X

Totes les competències ací plantejades adquireixen un major grau de concreció a la llum dels criteris d'avaluació dissenyats per a aquest efecte. Criteris que faciliten l'observació i la valoració del progrés de l'alumnat en el transcurs de la seua adquisició.

3.2. Relacions o connexions amb les CE d'altres matèries de l'etapa

A més, les competències específiques tenen una relació amb altres matèries, tal com s'indica en el DECRET 107/2022, de 5 d'agost, del Consell:

“Les competències CE1 i CE2, pels sabers essencials que mobilitzen, constitueixen el fonament sobre el qual es construeixen les competències que es treballen en la resta de matèries. La capacitat d'argumentar, l'escolta activa, la gestió de les emocions i la resolució dialogada dels conflictes són necessàries tant en la discussió sobre hipòtesis com durant l'organització d'un equip en una activitat física o en el treball en un projecte de qualsevol matèria.

L'adquisició de les competències d'aquesta matèria depèn tant del treball transversal com dels aprenentatges que es duen a terme en totes les matèries de l'etapa.

Les llengües (vehicles per a la comprensió i expressió d'emocions, fets, conceptes i pensaments, matèria primera de produccions textuais escrites, orals i multimodals que informen i serveixen de punt de partida per a l'abordatge dels sabers essencials, vies d'accés al coneixement d'altres realitats lingüístiques, socials i culturals i eines per a la planificació d'accions transformadores) posen les seues pràctiques comunicatives al servei de la construcció de la consciència ètica individual i de la convivència democràtica (CE1-CE7 de la matèria d'Educació en Valors Cívics i Ètics).

La matèria d'Educació en Valors Cívics i Ètics comparteix amb la de Geografia i Història qüestions axiològiques fonamentals i l'interés per les qüestions ètiques més rellevants del món actual. En concret, les competències CE4, CE5, CE6, CE7 i CE8 de Geografia i Història amb CE1, CE2, CE5, CE6 i CE7 d'Educació en Valors Cívics i Ètics en la mesura que es refereixen a l'anàlisi crítica de les normes;

Departament de Filosofia

IES Serra Mariola

a la diferència entre legalitat i legitimitat; a l'anàlisi de fets històrics i de l'activitat econòmica; al reconeixement, denúncia i combat dels estereotips i rols socials que permeten un saber i una pràctica igualitaris i inclusius; a la construcció d'una ciutadania global; al compromís amb els valors democràtics i amb la lluita per aconseguir justícia social; i a la importància dels desafiaments que plantegen els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

També es donen aquestes coincidències, des de l'anàlisi de l'origen i la gènesi de la nostra concepció actual del món, amb les competències CE1, CE2 i CE5 de la matèria de Cultura Clàssica.

Respecte a Educació Plàstica i Visual, les CE1, CE2, CE3, CE4 i CE5 guarden relació amb les competències CE1, CE2, CE4, CE5 i CE6 d'Educació en Valors Cívics i Ètics, ja que es refereixen a la capacitat de fer una anàlisi crítica de la realitat i proposar solucions creatives; a compartir i defensar idees diverses de manera assertiva, i a treballar les emocions i construir una identitat pròpia de manera conscient i crítica. Aquestes mateixes relacions es poden establir amb les competències CE1, CE4 i CE5 de la matèria de Música.

Pel que fa a Educació Física, les competències CE1, CE4 i CE5 guarden relació directa amb les competències CEE4 d'Educació en Valors Cívics i Ètics, en la mesura que fomenten el benestar físic i emocional; l'autoconeixement a partir de la crítica dels estereotips que afecten la percepció del propi cos i la construcció de la identitat personal; el respecte a les diferències culturals; l'ús responsable dels dispositius electrònics, i el desenvolupament de la consciència ecològica.

Coincideixen Biologia i Educació en Valors Cívics i Ètics en els plantejaments referits a la valoració crítica de la informació; la promoció d'hàbits saludables; el respecte per diferents formes de vida i diverses identitats de gènere; el foment de la responsabilitat i l'anàlisi crítica de l'efecte de l'acció humana, i la proposta de solucions ecosocials. En concret, les competències CE3, CE5, CE6, CE7, CE10 i CE11 de Biologia amb CE4, CE5, CE6 i CE7 d'Educació en Valors Cívics i Ètics.

La relació amb les competències CE3 i CE4 de Física amb CE1 i CE4 d'Educació en Valors Cívics i Ètics se circumscriu a la defensa del pensament crític i de l'ús precís dels conceptes i els arguments.

També la importància que es dona en les competències CE1 i CE2 d'Educació en Valors Cívics i Ètics al reconeixement i gestió de les emocions i al treball assertiu i respectuós en grup les vincula amb la competència CE8 de Matemàtiques.

Finalment, coincideixen en la necessitat d'analitzar les repercussions socials de l'acció humana i plantejar-se la sostenibilitat, així com en la necessitat que l'alumnat siga capaç de proposar accions responsables, justes i compromeses davant dels desafiaments del món actual, les competències CE4 i CE7 de Tecnologia i Digitalització amb CE6 i CE7 d'Educació en Valors Cívics i Ètics."

4. Sabers bàsics de la matèria

Els sabers bàsics considerats essencials per al treball competencial de l'alumnat estan plantejats d'acord amb els cinc eixos que ordenen i organitzen els Objectius de Desenvolupament Sostenible. D'aquesta manera, és molt més fàcil relacionar el treball de l'aula amb els reptes que indueixen a col·laborar en la millora del planeta i augmenta l'arc de possibilitats didàctiques del professorat.

Departament de Filosofia

IES Serra Mariola

Aquests cinc eixos, coneguts com les 5 “pes”, són: Persona, Pau, Prosperitat, Planeta i Participació.

Bloc 1: Persona Sabers que promouen la reflexió a propòsit del benestar físic i emocional propi i aliè, la diversitat, la igualtat entre dones i homes i el valor de l'educació	El benestar físic i emocional	• Crítica, autocrítica, acceptació i disconformitat • Autoregulació emocional, estrés i resiliència • Educació afectivosexual
	La diversitat	• Identitat de gènere, sexe biològic, expressió de gènere i orientació sexual • Diversitat social i cultural • Prejudicis
	La igualtat entre dones i homes	• Estereotips i rols que se'n deriven • Androcentrisme, patriarcat i feminismes • Prevenció de l'abús sexual i la violència masclista • Responsabilitat compartida en tots els àmbits de la vida
	Educació	• Relativisme moral o universalitat dels valors. • Dilemes morals • Autonomia i heteronomia moral
Bloc 2: Pau Sabers que permeten abordar la resolució de conflictes i els drets i deures de les persones	Resolució de conflictes	Violències: directa, cultural i estructural Cultura de la violència versus cultura de la pau. “No-violència”. Pau positiva versus pau negativa Maltractament, assetjament i exclusió. Respecte i tolerància Conductes addictives
	Els deures i els drets de les persones	• Drets i deures • «Netiqueta» per a dispositius, aplicacions, eines informàtiques i xarxes socials • Declaració Universal de Drets Humans i de la Infància • Valors democràtics i ciutadania global • Legalitat i legitimitat. Dignitat i justícia
Bloc 3: Prosperitat s'inclouen l'Agenda 2030 i els Objectius de Desenvolupament Sostenible, en el vessant relacionat amb la sostenibilitat, l'anàlisi i reducció de les desigualtats i discriminacions que es generen per diversos motius, la funció social dels impostos i la justícia fiscal.	Agenda 2030 i Objectius de Desenvolupament Sostenible	• Sostenibilitat i reducció de les desigualtats
	La desigualtat	• Situacions de marginació, discriminació i injustícia social • Interseccionalitat de les desigualtats i les discriminacions
	Funció social dels impostos i justícia fiscal	• Els serveis públics • Conductes defraudadores i evasió fiscal

Departament de Filosofia

IES Serra Mariola

Bloc 4: Planeta es fa referència als continguts de l'Agenda 2030 i els Objectius de Desenvolupament Sostenible més relacionats amb la ciutadania global, el consum responsable i l'ús sostenible de la tecnologia.	Agenda 2030 i Objectius de Desenvolupament Sostenible	• L'Agenda 2030 com a oportunitat per a transformar el planeta • Impacte de l'ésser humà en el planeta i canvi climàtic • Desenvolupament sostenible i ciutadania global • Consum responsable i economia circular • Tecnologia i entorn natural. • Fem digital i sostenibilitat • Benestar animal
Bloc 5: Participació se centra en les habilitats, d'una banda, i en els àmbits, d'altra, que fan possibles els processos participatius en els àmbits local, nacional i internacional.	Habilitats	• Estratègies per al diàleg convertit en debat: assertivitat, argumentació, contraargumentació i proves. • Tipus d'arguments
	Àmbits Processos participatius en els àmbits local, nacional i internacional	• Marc ètic del diàleg • Activisme ciutadà i solidaritat internacional. • ONG L'ONU com a societat de nacions • La UNESCO com a element clau per a establir aliances de progrés Europa com a unitat política. • El Tribunal Europeu de Drets Humans

5. Situacions d'aprenentatge

5.1. Criteris per a la proposta de les situacions d'aprenentatge

La nostra matèria ha de relacionar el coneixement, la reflexió i l'acció de l'alumnat. Per això, les situacions d'aprenentatge tindran en compte els següents aspectes:

- Hem d'anar més enllà de l'entorn del centre, tant a nivell físic, com a nivell humà (entorns naturals i urbans, companys, professorat, famílies, associacions, biblioteques...)
- S'ha d'estimular la reflexió, el pensament divergent i l'esperit crític, mitjançant el diàleg i el debat a partir d'experiències, textos i notícies, plantejament de dilemes i discussions argumentades, evitant fal·làcies.
- S'ha d'adquirir l'hàbit en el tracte respectuós envers les persones en l'ús de llenguatge inclusiu i igualitari sempre que es necessite arribar a acords i treballar en grup o fer assemblees
- S'han d'impulsar aprenentatges valuosos i significatius, és a dir, aquells que faciliten l'assimilació progressiva de sabers de la humanitat i puguen ser oferits a partir d'exemples i models vinculats a interessos de l'alumnat a tots els nivells (societat local, xarxes, famílies...)
- Incloure el joc i diverses manifestacions artístiques com a forma de fer més significatius els processos d'aprenentatge.
- Garantir l'accés de l'alumnat a materials, recursos i instal·lacions del centre, també a les

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

activitats i sabers, com a forma d'integració i participació emocionalment satisfactòria en la comunitat educativa i en l'accés al saber.

- Fomentar el procés de creixement en autonomia utilitzant situacions d'aprenentatge on intervinguen metodologies actives: reptes, projectes, tasques, treballs en equip on hi haja la possibilitat de gestionar el temps, prendre decisions, resoldre desafiaments i problemes i demostrar els seus aprenentatges.
- S'ha de promoure la relació entre l'alumnat de diferent edat, com a forma d'estimular la responsabilitat individual i col·lectiva, propiciant valors com la solidaritat, l'empatia, el sentit del bé comú.
- S'ha d'impulsar l'expressió i la comunicació a tots els nivells, escrits i orals i la producció pròpia on es pugui exercitar l'opinió i l'argumentació, com a forma de reforçar l'anàlisi de la realitat, l'ús i aplicació de la informació i la regulació dels propis posicionaments i intercanvis comunicatius i com a forma de solucionar conflictes.
- Propiciar la investigació i estudi de personatges rellevants històrics i actuals per servir de model de referència en les seues aportacions per la millora de la societat.
- Aprofundir en activitats, visites a institucions per prendre consciència dels valors democràtics i del gaudi dels drets humans en diferents societats.
- S'ha d'impulsar activitats que impliquen la interiorització de la perspectiva sostenible,
- S'utilitzaran instruments d'avaluació, autoavaluació i coavaluació per millorar els processos d'aprenentatge: rúbriques, escales d'observació, portafolis, dianes, diaris, etc. que permeten la reflexió sobre l'evolució del propi procés.

5.2. Model per al disseny de les situacions d'aprenentatge

En general, cada situació d'aprenentatge programada haurà d'incloure els següents ítems

- Nom de la SA, amb el seu títol, que pot ser una pregunta general, recordant que aprendre comença amb preguntes (John Dewey)
- Sabers bàsics que es requereixen per respondre la pregunta.
- Activitats, tasques i exercicis que s'inclouen (Debats, comentaris de text, dissertacions, presentacions...).
- Criteris d'avaluació previstos
- Instruments de qualificació
- Espais d'aprenentatge, material i recursos
- Mesures d'inclusió

5.3. Situacions d'aprenentatge per al conjunt de les competències de la matèria

Les activitats i tasques que podem incloure en les nostres situacions d'aprenentatge:

- Activitats prèvies: discussió oral en classe. Participació espontània
- Respondre qüestions referides a textos proposats (individual o en grup, oralment o per escrit)
- Activitat amb article enllaçat, document audiovisual o recurs sonor relacionat per a la reflexió oral o per escrit, individual, en grup o a l'aula.
- Mapes conceptuals
- Jocs
- Comentari de text

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

- Dissertació
- Debat (participació regulada)
- Presentacions
- Creació de continguts audiovisuals o d'àudio
- Activitats creatives, d'acció i participatives per a l'aula, per al centre, per a la biblioteca o el municipi.
- Participació en activitats extraescolars i complementàries (lligues de debat, festa del llibre, teatre...)

A més cada tipus d'activitat pot consignar-se com:

- Activitats d'ampliació
- Activitats de reforç
- Activitats complementàries
- Activitats de recuperació

6. Avaluació

6.1. Criteris d'avaluació de les competències específiques

Els sabers bàsics no solament fan referència a continguts conceptuals (Agenda 2030, interseccionalitat, sostenibilitat, tipus d'arguments, què és l'ONU, etc.), sinó també a habilitats o destreses (dialogar, debatre, buscar, seleccionar, plantejar solucions, comprendre, etc.) i a actituds (equitat, inclusió, resiliència, respecte). Per tant, és necessari comptar amb uns adequats criteris per avaluar l'adquisició de les competències específiques durant el procés d'aprenentatge dels continguts.

Els criteris d'avaluació són els següents:

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES (i c. clau)	CRITERIS D'AVALUACIÓ
CE1. Dialogar i debatre de manera assertiva, respectuosa i correctament argumentada sobre problemes morals plantejats en qualsevol situació de la vida diària per a poder arribar a acords o consensos. CCL, CP, CD, CC	1.1 Participar en els debats plantejats a classe de manera assertiva, escoltant de manera activa i respectant el torn de paraula tant en l'aportació d'arguments, fonamentats en informació fiable, com quan exposa el seu acord o desacord.
	1.2 Utilitzar els conceptes i els arguments de manera rigorosa per a exposar les seues pròpies idees i raonaments i per a aclarir els dubtes i malentesos que es plantegen.
	1.3 Utilitzar un llenguatge oral i escrit inclusiu i igualitari en qualsevol situació d'aprenentatge
	1.4 Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint rols amb eficiència i responsabilitat
CE2. Gestionar les emocions	2.1. Reconèixer les diferents violències que constitueixen la

Departament de Filosofia
IES Serra Mariola

en situacions de conflicte per a poder afrontar-les des de la cultura de la pau i explorar i proposar solucions equitatives i creatives. CD, CPSAA, CC, CCEC	cultura de la violència i analitzar-ne críticament les conseqüències per a la convivència democràtica.
	2.2. Proposar i dur a terme accions encaminades a la construcció de la cultura de la pau en la vida diària del centre i en l'entorn social.
	2.3. Arribar a un punt d'entesa integrant les intervencions i plantejaments de la resta de la classe a través del diàleg col·lectiu i el consens.
CE3. Analitzar de manera crítica les normes i lleis vigents en el marc de la Declaració Universal dels Drets Humans i adequar-se a aquestes valorant-ne la legitimitat. CD, CPSAA, CC	3.1. Explicar i exemplificar amb claredat la diferència entre legitimitat i legalitat.
	3.2. Analitzar críticament la relació entre les normes i lleis vigents i la Declaració Universal dels Drets Humans.
	3.3. Aplicar l'aprenentatge sobre la legitimitat de normes a altres situacions que requerisquen ser regulades.
CE4. Reconèixer, denunciar i combatre els estereotips i rols associats a partir d'una reflexió personal i crítica. CCL, CP, CPSAA, CC	4.1. Identificar els valors que sustenten els estereotips i els prejudicis presents en debats, produccions escrites, literatura, música, videojocs, publicitat, xarxes socials, etc.
	4.2. Analitzar críticament les conseqüències d'adoptar els estereotips i prejudicis com a patró de comportament i relació amb les altres persones i denunciar les desigualtats i injustícies que generen.
	4.3. Proposar conductes i desplegar accions per a combatre la discriminació i no inclusió de les persones víctimes dels estereotips socials a l'aula, el centre i la societat.
CE5. Identificar, analitzar i valorar en l'àmbit internacional els beneficis dels valors democràtics promoguts per lleis i institucions per a la construcció d'una ciutadania global. CCL, CD, CPSAA, CC, CCEC	5.1. Buscar, seleccionar i exposar informació de fonts fiables referida a la situació dels valors democràtics en el món.
	5.2. Participar en el debat sobre els beneficis dels valors democràtics en l'àmbit internacional amb aportacions raonades.
	5.3. Analitzar i explicar les conseqüències socials que es desprenen del respecte o no dels principis de la Declaració Universal dels Drets Humans i de les institucions i lleis internacionals que vetlen perquè es complisquen.
CE6. Proposar i desplegar accions responsables i justes	6.1. Identificar amb claredat els pols d'un conflicte generat per una situació de desigualtat

Departament de Filosofia
IES Serra Mariola

compromeses amb la transformació social i la lluita efectiva contra les desigualtats i injustícies, en qualsevol situació real, d'acord amb els principis d'una societat igualitària i inclusiva. CCL, CD, CPSAA, CC, CCEC	6.2. Exposar i argumentar la posició moral que s'adopta davant de la desigualtat i la injustícia social.
	6.3. Proposar i desplegar accions que lluiten contra les desigualtats i injustícies socials identificades en qualsevol situació.
CE7. Explicar els desafiaments ecològics plantejats pels Objectius de Desenvolupament Sostenible i actuar de manera compromesa amb la transformació de la situació mediambiental del planeta. CMCT, CD, CPSAA, CC, CE	7.1 Avaluar l'impacte de les pròpies accions en les esferes local i global en relació a la sostenibilitat ecològica.
	7.2 Explicar de manera clara i precisa els desafiaments plantejats pels Objectius de Desenvolupament Sostenible.
	7.3 Idear, planificar i avaluar en grups col·laboratius accions innovadores encaminades a cuidar el planeta.
	7.4 Explicar els conflictes i les conseqüències que generen les polítiques de desenvolupament no sostenibles.

6.2. Instruments d'avaluació

Com a instruments per avaluar els aprenentatges de l'alumnat comptem amb:

- Observació (i aplicació de taules de valoració d'actitud en el treball, participació i sensibilitat cultural i artística)
- Proves escrites (amb comentaris de text, dissertacions, respostes de reflexió curta, etc.)
- Treballs d'equip (debats, presentacions, representacions, creacions...)
- Autoavaluació: algunes activitats permeten l'autoavaluació de l'alumnat amb les rúbriques i taules pertinenents (debats, presentacions en equip, creacions pròpies, etc.), la qual cosa ajuda en el procés de millora e l'aprenentatge (aprendre a aprendre).

Com que l'avaluació és competencial, els criteris d'avaluació ens permeten dissenyar instruments com taules de valoració i/o rúbriques per puntuar d'1 a 10 el treball de l'alumnat.

a) Comentari de text

Tindrem en compte 10 ítems

1. Text estructurat: introducció, desenvolupament i conclusió.
2. Presentació d'una tesi sòlida (argumentada)/Identificació de la tesi de l'autor/a.
3. Aportació d'arguments per reforçar la tesi (a banda de l'argument principal).
4. Text cohesionat i coherent (no hi ha contradiccions).
5. Ús correcte de conceptes i definicions.
6. Utilització d'expressions del text per destriar sentits i significats no explícits.

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

7. Ús correcte d'informació externa i cites. Es fa referència a l'autor citat i a les fonts consultades.
8. Capacitat de reflexió pròpia (en la introducció, en la conclusió o en el desenvolupament de les idees. Creativitat, innovació, aportacions originals).
9. Expressió escrita correcta: gramàtica, sintaxi i vocabulari.
10. Correcció ortogràfica i presentació acurada (text net, ús de puntuacions, marges, títols...)

b) Dissertació

Podem utilitzar una rúbrica específica que valore tots els ítems que necessitem. També podem variar el pes de cada ítem en funció del que volem reforçar.

- Documentació: ús i aplicació de la informació, exemples i evidències. Recordem: citar fonts.
- Recursos: ús de la paraula i dels recursos lingüístics per convèncer. Estilisme, preguntes retòriques pertinents... (Veure discursos més famosos: Martin Luther King, Obama, Madonna...)
- Arguments: pes, quantitat i qualitat

Exordio	Narratio	Argumentatio						Conclusió
		Confirmatio			Refutatio			
		Documentació	Argumens	Recursos	Documentació	Argumens	Recursos	
1	1	1	1,5	1	1	1,5	1	1

c) Presentacions en equip

Valorar l'aportació individual (en quest cas amb un 20% de la qualificació), no sempre serà aconsellable. En el cas que ho fem, cal tenir en compte que l'alumnat que fa la presentació comuniqui comprensiblement i que es detecte una comprensió clara del que exposa. La comprensió és valorarà més que la lectura del contingut o l'exposició memoritzada.

Bloc continguts	Bloc exposició equip
Introducció/Presentació clara (1,5)	Estètica i ortografia (resta punts)
Conceptes complets i clars (2,5)	Treball d'equip (4)
Exposició d'arguments o idees (2,5)	Ús de recursos elaborats pel grup (4)
Exemples i/o recursos adequats (1)	Capta l'interés (2)
Conclusions (1,5)	Puntuació exposició (30%)
Bibliografia/documentació (1)	Bloc individual
Puntuació continguts (50%)	Qualitat oral i escena (5)
	Comprensió vs lectura (5)
	Puntuació individual (20%)
	Mitjana ponderada

Departament de Filosofia
IES Serra Mariola

d) Per a Podcast/programes ràdio

Presentació	1	Es valora que hi haja una presentació del tema: preguntes sobre conceptes i dilemes bàsics.
Recursos	1	Es valora la inclusió de diferents àudios: música, talls d'internet, etc.
Ús d'informació	2	Apunts, cites, autors, articles...
Capacitat de comunicar	1	En la veu, entonació, distribució dels temes, apel·lació als oients, pauses...
Reflexió pròpia	2	Capacitat d'analitzar els problemes per a treure opinions pròpies i crear idees.
Coherència	2	Resposta general a les qüestions plantejades en l'exercici.
Conclusions i despedida	1	Tancar el tema amb acomiadament i punt de vista que resumisca o aclarisca

e) **Debats** Hi ha 6 ítems a valorar, cadascun d'ells sobre 6 (màxim 36 punts) i sempre és preferible que també l'alumnat dispose d'aquesta taula de valoració per a participar del procés i involucrar-se en la millora de les seues capacitats.

Valoració del debat	A favor	En contra	
Solidesa de la tesi			Es valora la línia argumentativa general: sòlida, superficial, sense base
Qualitat del discurs			Ús del llenguatge, estructura i construcció del discurs i ús de recursos estilístics (captatio benevolentiae)
Domini del tema			Pes dels arguments concrets: presentació d'evidències i exemples, investigació
Flexibilitat			Pes dels arguments concrets: presentació d'evidències i exemples, investigació
Escena			Ús de l'espai i del cos, entonació, gesticulació, capacitat d'atraure l'atenció, ús de recursos propis (presentacions, música, àudios, jocs, enquestes, vídeos...)
Actitud			Respecte, escolta activa, educació, generositat, empatia
Puntuació			Mitjana ponderada

f) **Altres instruments**

Reflexió escrita	Participació oral	Presentació entrevistes/àudios
• Comprensió (2) • Expressió (2) • Reflexió pròpia (2) • Ús i aplicació d'informació externa (2) • Ortografia i presentació (1) • Coherència i cohesió (1)	• Identifica, explica, compara 3 • Respecta, escolta, intercanvia 3 • Critica, reflexiona, trau conclusions 3	• Introducció 2 • Presentació documents 3 • Conclusions pròpies 5
Recerca i investigació	Actitud en el treball	Realitat cultural i artística
• Utilitza amb cura els materials 3	• Reconeix situacions de desigualtat i/o	• Mostra sensibilitat davant les

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

• Utilitza criteris de cerca rigorosos 3 • Compara i selecciona fonts amb criteris de veracitat i rigor 3	discriminació • Mostra disposició a ajudar • Du a terme o proposa accions per reduir injustícies i desigualtats	manifestacions artístiques • Descobreix realitats culturals i identifica prejudicis

6.3. Criteris de qualificació

Per qualificar l'alumnat a final de cada període d'avaluació es tindrà en compte que es tracta d'una avaluació competencial i que per tant s'han de posar en valor sabers, habilitats i actituds. Totes les activitats poden ser avaluades per poder extreure una mitjana aritmètica. En cas de necessitar una prova escrita o control per comprovar l'estat dels aprenentatges, aquest consistirà en activitats del mateix tipus treballats en l'aula. El percentatge atorgat a cada aspecte competencial serà el següent:

- Sabers bàsics: Proves escrites/activitats individuals: 45-60%
- Habilitats o destreses: Treballs d'equip, capacitat de diàleg, argumentació resiliència, ús de la informació: 30-20%
- Actitud: tolerància, respecte, reconeixement, interès, participació i gust pel treball: 25-20%

Correspon a cada professor/a, en la seua programació d'aula, per a cada període d'avaluació, establir els percentatges de valoració, en funció dels objectius i competències que es volen potenciar en cada seqüència didàctica. La qualificació a final de curs tindrà en compte el procés i evolució individual i el grau de consecució de les competències, per la qual cosa, aquesta qualificació no ha de ser necessàriament una mitjana aritmètica entre les tres avaluacions.

L'ortografia en treballs, comentaris i presentacions té una valoració prevista en els instruments d'avaluació citats, però en general i conforme a acord de claustre, es restarà 0,1 punt per falta ortogràfica fins un total de 3 punts. Tanmateix, la qualificació original podrà recuperar-se si l'alumnat demostra haver superat i corregit les faltes en el següent treball o prova.

El procés d'aprenentatge serà avaluat, de forma contínua (avaluació inicial, formativa i sumativa). L'avaluació inicial, com a prova de diagnosi només és necessària si no disposem d'informació sobre els esquemes de coneixements i destreses de l'alumnat. Serà suficient, en la nostra matèria, avaluar un escrit inicial (comentari de text o petita reflexió).

L'avaluació, en tot cas:

- Ha de formar part del procés d'ensenyament-aprenentatge: ha de determinar en quin grau s'acompleixen les competències que desitgem avaluar i ens ha d'ajudar a decidir l'adaptació pedagògica que requereix l'alumnat en cada moment.
- Ha de servir de diagnosi del moment en què es troba l'alumne i el grup, per poder, així, programar, reforçar i retroalimentar el procés.
- S'utilitzaran diferents instruments d'avaluació i, fins i tot, diferents codis (oral, escrit, accions, creacions...).
- En tant que avaluació sumativa, hem de mesurar els resultats dels aprenentatges, però no prenent-los com a criteri d'èxit o fracàs, sinó com a oportunitat de millora. Per això l'alumnat ha de conèixer la programació i els criteris d'avaluació, ha de conèixer què es

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

pretén avaluar, com es pretén avaluar i quins instruments s'utilitzaran per a avaluar.

7. Materials i recursos

El desenvolupament de les sessions d'aprenentatge requereix l'aprofitament d'un ventall d'oportunitats que ens ofereixen els materials del llibre de text i els espais dins i fora del centre:

- Material de consulta i de lectura del departament, que a més disposa de recursos com:
 - Activitats per treballar totes les competències clau i específiques.
 - Enllaços a documents en format digital.
 - Activitats amb enllaços a audiovisuals, recursos sonors i pàgines web d'interès.
 - Activitats per consolidar sabers bàsics.
 - Activitats per treballar en equip col·laboratiu.
- Projector per a continguts, esquemes o materials audiovisuals.
- Connexió col·laborativa en xarxa: plataforma Aules i espai ofimàtic segur, amb correu corporatiu.

Els espais del centre:

- L'aula, que pot distribuir els espais segons el tipus de treball a realitzar (individual, per parelles o en equips).
- Aula d'informàtica per a treballs de recerca.
- Saló d'actes per a debats i representacions.
- Espais i corredors habilitats per a mostrar treballs.
- Biblioteca, per a tasques d'investigació i lectura de textos escollits.

Aire lliure, on es poden realitzar diferents activitats de participació.

Exterior del centre, en eixides programades per les activitats de centre i de la matèria.

En la programació d'aula s'hauran de consignar de forma específica els materials i recursos idonis per a cada activitat i els espais necessaris per al seu desenvolupament.

8. Atenció a la diversitat.

En una metodologia didàctica basada en adquisició de competències, tal com les hem descrit, és essencial que tot l'alumnat assolisca uns mínims necessaris en sabers bàsics, destreses i actituds. Tanmateix, les situacions de partida no són homogènies, i per això s'han de programar actuacions específiques davant de les diferents casuístiques: des d'alumnat amb altes capacitats fins immigrants que no coneixen els idiomes vehiculars, passant per l'alumnat desmotivats o amb dificultats per adquirir aprenentatges teòrics, habilitats pràctiques o actituds positives.

1. La primera mesura i més important, perquè va adreçada a tot l'alumnat, és la de contextualitzar els aprenentatges per fer-los significatius, adaptant-los a la seua realitat vital. Connectar els continguts amb els seus interessos i preocupacions.
2. Utilitzar recursos variats: el llibre de text ofereix lectures, enllaços, recursos audiovisuals, jocs, treballs d'equip, etc. que contribuiran a que tot l'alumnat pugui expressar-se i destacar en algun tipus d'activitat.
3. Potenciar el treball col·laboratiu, que permet aprenentatges creuats, l'adaptació i aprendre a aprendre.

Departament de Filosofia IES Serra Mariola

4. Per a l'alumnat amb altes capacitats i també com a treballs voluntaris, el departament compta amb materials i activitats que es poden oferir per aprofundir o com a ampliació, per a fer atenció als interessos o curiositats variades de l'alumnat.
5. Facilitar que l'alumnat conega què es valora i amb quins instruments per a que pugui redirigir el seu treball i corregir-se, millorant el procés d'aprenentatge.
6. Tindre un contacte fluït amb el Departament d'orientació per dissenyar estratègies personalitzades per a motivació, comprensió de textos, millora de l'expressió, etc. Al mateix temps, per a les dificultats d'aprenentatge, s'hauran de triar les activitats del text adjunts per a l'alumne/a i aniran especificades en la programació d'aula.
7. Respecte de l'alumnat estranger amb mancances amb els idiomes vehiculars, s'adaptaran els continguts i es treballarà en col·laboració amb els programes d'acollida del centre
8. Respecte de l'alumnat amb dificultats físiques (audició o visió), totes les activitats del llibre de text poden ser adaptades a diferents formats per a un tractament òptim de la informació.
9. En la programació d'aula es farà atenció als casos concrets que haurem de tractar.

9. Seqüències didàctiques i temporalització

La distribució temporal prevista al llarg del curs es mostra a continuació. Tanmateix, aquesta temporalització serà adaptada en funció de les característiques del grup, tenint en compte que en tot cas sempre serà preferible el desenvolupament de les competències abans que la finalització completa dels sabers bàsics, i que és preferible una **programació d'aula flexible** que tinga en compte els ritmes d'ensenyament i aprenentatge i els interessos que puguin sorgir arran del tractament dels diferents problemes, tant a nivell teòric com a nivell pràctic i que ens poden conduir a profunditzar i ampliar alguns continguts o a utilitzar més temps en algunes activitats.

Períodes	Blocs	Seqüències	Sessions	
1a avaluació	Bloc 1	1. Benestar físic i emocional	4	19
		2. Diversitat social i cultural	3	
		3. Igualtat entre homes i dones	3	
		4. Educació	2	
	Bloc 2	5. Resolució de conflictes	4	
		6. Drets i deures	3	
2a avaluació	Bloc 3	7. Agenda 2030: reducció desigualtats	3	19
		8. Funció els impostos	4	
	Bloc 4	9. Agenda 2030: transformar planeta	3	
		10. Canvi climàtic	2	
		11. Consum responsable	3	
		12. Tecnologia	4	
3a avaluació	Bloc 5	13. Habilitats: diàleg i argumentació com a formes d'intervindre	10	17
		14. Àmbits d'intervenció i participació	7	